

SYKSYLLE
JA MUITA RUNOJA JA KIRJEITÄ

John Keats: *Syksylle ja muita runoja ja kirjeitä*

Suomennos
© Leevi Lehto

Esipuhe ja alaviitteet
© Erkkä Filander

Kannen suunnittelu
Olli-Pekka Tennilä

Graafinen suunnittelu
Marko Niemi

Sivun 5 kuva
Sini Saarenpää

Kirjastoluokka: 82.2

ISBN 978-952-305-134-8

Painopaikka: Dardedze Holografija, Riika, Latvia 2020

John Keats

SYKSYLLE

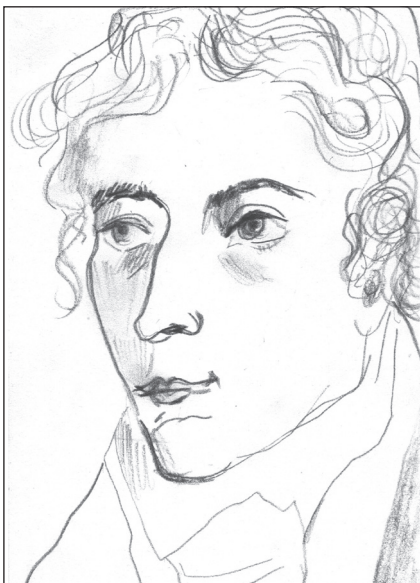
J A M U I T A R U N O J A J A K I R J E I T Ä

Suomentanut
Leevi Lehto

D
O
E
S
P
R
I
S

Osuuskunta Poesia
Helsinki

SISÄLLYS

John Keats	11
Erkka Filander: Toimittajan alkusanat	15
Spenseriä jäljitellen	21
Chattertonille	23
”Yksinäisyys! Jos kanssas asumaan”	24
”Naisia, viiniä, nuuskaa”	25
Kirje C. C. Clarkelle, 9. lokakuuta 1816	26
Chapmanin Homerokseen tutustuessa	28
Kirje C. C. Clarkelle, 31. lokakuuta 1816	29
Kirje B. R. Haydonille, 20. marraskuuta 1816	30
Osoitettu Haydonille	30
Kaskas ja Kotisirkka	32
Kirjoitettu tyhjälle lehdelle Chaucerin <i>The Floure and the Leafe</i> -tarinan lopussa	33
Kirje J. H. Reynoldsille, 17. maaliskuuta 1817	34
Kirje George ja Tom Keatsille, 15. huhtikuuta 1817	35
Kirje Leigh Huntille, 10. toukokuuta 1817	37
Säkeistöjä	43
Kirje Benjamin Baileyille, 22. marraskuuta 1817	46
Kirje George ja Tom Keatsille, 27. joulukuuta 1817	49
”Ah syysi-yössä joulukuun”	52
Apollo Autuuksille	54
”Kun pelkään kuolevani ennen kuin”	55
”Et punastua saa, sä, et!”	56
Kirje John Reynoldsille, 19. helmikuuta 1818	58

"Ah, ken tuntenut oot Talven tuulokset"	60
Säkeitä Merenneidon Kapakista	61
...lle	63
Otteita oopperasta	64
"Tervehdys silmäin suloinen on niin"	67
Kirje Fanny Keatsille, 2., 3., 5. heinäkuuta 1818	68
"Meg neito suvust tummien"	69
Laulu itsestäni	71
"Ah tietsie mittee nähdä sain"	76
"Kaikk kelpo miehet, sapettaa"	78
"Tarjoiltiin taannoin mulle kaksi herkkua"	81
"Ilo, murhe, terveeks olkaa"	82
Oodi ("Bardit intohimon, huuman")	84
Laulu ("Ssh! Askella varoen, kultani lempeä!")	86
Agnes-pyhän aatto	88
Markus-pyhän aatto	96
Kirje George ja Georgiana Keatsille, 18. helmikuuta 1819	100
Ma miksi nauroin tänään?	102
Keijulinnun laulu	103
Hra Scottin <i>Surutalo</i>	104
Charles Brownin luonne	105
Uni, luettuani Danten kertomuksen Paolosta ja Francescasta	108
<i>La Belle Dame Sans Merci</i>	111
Unelle	113
"Tökkiväin jos riimein kahleisiin"	115
Oodi Psyykelle	116
Maineesta (I)	119
Maineesta (II)	120
Oodi kreikkalaisella uurnalla	121
Oodi satakielelle	123
Kirje John Reynoldsille, 21. syyskuuta 1819	126

Syksylle	128
Hyperionin tuho	130
Ma miten poies ajaa voin	140
”Oi tähti kiinteä! oisimpa kuin sa!”	142
”Elävä käsi tämä, lämmin nyt”	143
Narrinkaapu eli Mustankipeyksiä	144
”Sittemmin muuan sangen viisas mies”	147
Kirje Charles Brownille, 30. marraskuuta 1820	148
Kolme päiväämätöntä fragmenttia	150

JOHN KEATS

John Keats syntyi Lontoossa esikoiseksi majatalon tallinpitäjä Thomas Keatsille ja tämän vaimolle Frances Jennings Keatsille 31. lokakuuta 1795. Lapsuutensa John vietti sisarustensa kanssa majatalossa, jossa hänen isänsä oli töissä ja myöhemmin osakkaana. 1803 Keats lähetettiin liberaaleista arvoistaan tunnettuun Enfield Schooliin, jossa hän loisti antiikin kielissä ja käänsi Vergiliuksen *Aeneas*-eepoksen lähes kokonaisuudessaan, joskin proosamuotoon. Thomas kuoli 1804 pudottuaan hevosen selästä ja vain pari kuukautta myöhemmin Frances meni uudelleen naimisiin ja lapset lähetettiin äidinäidin Alicia Jenningsin hoiviin. Enfield Schoolin johtajan pojasta Charles Cowden Clarkesta tuli Keatsin tärkein nuoruudentoveri, joka tutustutti tulevan runoilijan useisiin klassikoteoksiin, joista tärkeimmäksi muodostui Edmund Spenserin *The Faerie Queene* -eepos. Spenserin runoelman on sanottu aloittaneen Keatsin varhaiset runoilijahaaveet.

Frances-äiti kuoli tuberkuloosiin 1810 ja Keats-sisarusten perintö sekä tulevaisuus siirtyivät isoäidin hankkimille huoltajille kunnes lapset tulisivat täysi-ikäisiksi. Kahdesta huoltajasta tärkeämpi oli Richard Abbey, jonka ohjeistuksesta Keats siirtyi Enfield Schoolista kirurgin oppipojaksi. Vuonna 1815 hän siirtyi oppipojasta Guy's Hospitalin sairaalakouluun kirurgioppilaaksi, ja samoihin aikoihin hänen runoharrastuksensa muuttui aiempaa vakavammaksi. Pian koulutuksen aloitettuaan hän sai ylennyksen kirurgin leikkausassistentiksi, mutta nyt kaksi vastakkaista uraa alkoivat kilpailla hänen tulevaisuutensa herruudesta. Lopulta Keats, Cowden Clarcken tutustututtua hänet vaikutusvaltaiseen runoilijaan ja päätoimittajaan Leigh Huntiin, päätti jättää turvallisen ja vakavaraisuuteen johtavan kirurgin uran, johon oli ehtinyt jo valmistua, ja valitsi epävarmuudella raskautetun runoilijuuden. Leigh Huntin vaikutusta Keatsin päätökseen ei voi vähätellä: Hunt antoi aloittelevalle Keatsille mahdollisuuden julkaisuun laajastiluetun liberaalilehtensä *The Examinerin* sivuilla ja Huntin ympärille kerääntynyt piiri koostui nuorista runoilijoista, kriitikoista ja taiteilijoista, joi-

den keskuudesta Keats nopeasti löysi paikkansa. Huntin kautta Keatsin runous sai suuren määrän uusia esteettisiä ja poliittisia vaikutteita ja voidaankin sanoa, että Keatsin ensimmäinen kirja *Poems* (1817) on kirjoitettu Huntin vaikutuksen alaisena. Vaikka Huntin piiri luki kirjaa hyvillään, ei *Poems* saanut laajaa vastaanottoa ja Keats päätti seuravaksi keskittyä kirjoittamaan eeposta, jolla koetella omia kykyjään sekä asemoida omaa kunnianhimoaan, sillä eeposta pidettiin 1800-luvun alussa laajalti kaikkein korkeimpana kirjallisuuden muotona.

Endymion-eepoksen vastaanotto oli murskaava. Konservatiivikriitikot hyökkäsivät *Endymionin* ja aiemman *Poems*-kokoelman välityksellä Huntin ja tämän edustaman modernin, urbaanin runouden kimppuun. *Edinburgh Blackwood's* -lehti järjesti kaikkein systemaattisimman hyökkäyksen, joka raivostutti Keatsin ystävät ja jätti runoilijan itsensä katkeraksi kaikkea julkisuutta kohtaan. Samoihin aikoihin kun *Endymion* oli kriitikin hampaissa, Tom-veli sairastui tuberkuloosiin ja Keats vietti syksyn 1818 tämän sairavuoteen äärellä. Lopulta Tom kuoli joulukuussa 1818 ja Keats muutti veljesten yhteisestä asunnosta ystävänsä Charles Armitage Brownin luokse. Brown jakoi toisen yhteisen ystävän, Charles Dilken kanssa omakotitalon Lontoon ulkopuolella Hampstead Heathilla, ja Keats iloitsi alueen raikkaasta vehreydestä kaupungintunkkaisen sairashuoneen jälkeen. Brownin kanssa asuessaan Keats kirjoitti merkittävimmät runonsa, aloittaen 1819-vuoden alussa kirjoitetulla ”Eve of St. Agnes” -runoelmalla, löytäen zeniittinsä loppukevään ja alkukesän suurissa oodeissa ja kulminaationsa loppuvuoden keskeneräisellä ”The Fall of Hyperion” -runoelmalla.

1819 Dilket muuttivat pois jaetusta talosta ja vuokrasivat puoliskonsa Brawne-perheelle. Perheen esikoinen, Fanny Brawne, kiinnitti ensin Keatsin huomion terävällä ja kiusoittelevalla huumorillaan, mutta pian Keats olikin jo rakastunut ja pari kihlautunut.

Keats oli kuitenkin alkanut kärsiä oireista, jotka aiemmin olivat pinnanheet hänen kuollutta veljeään ja oireiden pahentuessa runous alkoi sammua. Viimeiset täyspainoiset runonsa Keats kirjoitti vuoden 1819 lopussa ja sairauden edetessä Keats vaihtoi kirjoittamisen rakkauteen. Fanny Brawnesta tuli hänelle parantumisen ja tulevaisuuden symboli, mutta toivo kitui pian katkeruuteen kun Keats itse, lääketieteen ammattilaisena, tunnisti oireissaan vääjäämättömän kuoleman. Rahatilanteen huonouden ja parantumattoman sairauden keskellä Keats turhautuneena tiesi, ettei voisi viedä kihlattuaan avioon, mutta kuitenkin

pari vaihtoi sormuksia ja Keats, ystäviensä ja lääkäreiden kehoituksesta, päätti matkata Roomaan keuhkosairaalle suopeampien säiden toivossa.

Keatsin viimeinen runokokoelma, *Lamia, Isabella, The Eve of St. Agnes, and Other Poems* julkaistiin 1820 runoilijan itsensä valmistautuessa merimatkaan kohti Italiaa, jossa hänen oli tarkoitus talvehtia välimeren leudommassa ilmassa. Kokoelma voitti puolelleen häntä aiemmin kritisoineet konservatiivikriitikot ja jättäessään Britannian lopullisesti nautti Keats ensimmäisen kerran elämässään sellaista kriittistä suosiota, jota oli janonnut kirurginopintojensa keskeyttämisestä asti.

Maalariystävänsä Joseph Severnin saattamana Keats asettui Roomaan pitkän merimatkan jälkeen, mutta sairaus eteni piinallisesti ja lopulta Keats kuoli helmikuun 23. päivänä 1821. Hänet haudattiin Rooman Protestanttiselle hautausmaalle, Cestiuksen pyramidin näköpiiriin. Hautakiveen kirjoitettiin, ”Tässä lepää eräs, jonka nimi oli kirjoitettu vesiin”, runoilijan oman toiveen mukaan. Keats ehti kirjoittaa aktiivisesti runoutta viisi vuotta.

ALKUSANAT

Ei ole mitään niin keatsilaista kuin keskeneräisyys.

Kesken jäänyt runofragmentti vuotaa, siihen vuotaa, se jatkuu lukijassa loputtomiin, se lumoo ja häiritsee aavesäryllään ja ennen kaikkea kutsuu osallistumaan luentaan, mahdollisuuksiensa moneuteen, niiden jahtaamiseen. Osa Keatsin tuotannon tärkeimmistä runoista jäi kesken - tai tekijänsä jätti ne kesken huomatessaan päässeensä argumenttinsa loppuun. Keskenjättämisessä on armottomuutta.

Ei ole mitään niin keatsilaista kuin rehellisyys omaa työskentelyä kohtaan.

Tähän kirjaan on koottu runoilija-kääntäjä Leevi Lehdon (1951-2019) pitkäaikaisen Keats-tutkimuksen aikana syntyneet runo- ja kirjekäännökset. John Keatsista oli muodostunut Lehdolle kääntämiseen ja runoilijuuteen liittyvien kysymysten koetinkivi viimeistään vuonna 1995, jolloin häntä pyydettiin kääntämään ”Syksylle”-oodi *Helsingin Sanomille* Keatsin 200-juhlavuoden kunniaksi. Oodikäännöstä alustavassa lyhyessä esseessään Lehto ehdottaa Keatsia ”oppaaksi modernismin tuolle puolen”.¹ Samalla Lehto valmisteli niitä työskentelynsä suuntia, joiden parissa hän viettäisi 2000-luvun - ja tulisi itse olemaan tuo etsimänsä opas.

”Syksylle”-oodista eteenpäin Keats lumosi ja hämmensi kääntäjää muotokokeiluidensa rohkeudella ja teknisellä vaikeudella, kirjeidensä huumorilla ja viisaudella sekä ennen kaikkea runojensa sävyrekisterien runsaudella ja määrittämättömyydellä. Muiden töidensä ohessa Lehto luki ja tutki Keatsia elämänsä viimeisen neljännesvuosisadan, kääntäen lisää aina kun muiden töiden lomaan muodostui kesuura. Keatsia voisikin kutsua Lehdon työskentelyn näkymättömäksi kumppaniksi ja käännöstyötä näkymättömäksi osaksi Lehdon 2000-luvun tuotantoa

---

¹ ”On aika jonkun loukkaantua Keatsin puolesta”, Leevi Lehto, *Helsingin Sanomat* 31.10.1995.

(vaikka osa käännöksistä julkaistiinkin Lehdon verkkosivuilla ja kulttuurilehdissä).

Vuoden 2018 elokuussa, Lehdon menehtymiseen johtaneen sairauden ensioireiden jo manifestoidessa itseään, Lehto suoritti viimeisen väkevän hyökkäyksen Keatsin kirjeiden ja runojen pariin. Kuukauden mittaisessa työskentelyssä useat varhaisemmat kirjekäännökset kääntyivät uudelleen Aleksis Kiven suomeen ja muutamat Keatsin vähemmän tunnetut, murteita käyttävät runot kääntyivät suomalaisille murteille. Lehto oli löytänyt tavan toisintaa Keatsin kirjeiden tuoreus kääntämällä kirjeet kuten ne olisi verekseltään käännetty suomeksi. Kiven kieli löytyi nopeasti välineeksi, mutta kyse ei silti ollut niinkään kahden kirjailijan tyyllisestä samankaltaisuudesta kuin heidän kielen sä verevyydestä ja heille leimallisesta vanhan ja uuden kielen rekisterien sekoittamisesta. Jo aiemmin Lehto oli käyttänyt tuntemustaan suomalaisen kirjallisuushistorian tyyllivarannosta kääntäessään James Joycen *Ulysses*-romaanin – ja tuosta kokemuksesta intoutuneena päätti jälleen käyttää kirjallisuutemme kerrostumia säilyttääkseen vieras-kielisten runojen eläväisyyden ja rikkaan outouden.

Erään työskentelyssään monin tavoin näkyvän johtoajatuksen Lehto sai Keatsilta: ajatuksen ”kameleonttirunoilijasta”, runoilijan tehtävästä luopua omasta äänestään antaakseen äänen ja muodon kaikelle, kaikelle muulle. Tätä ajatusta Lehto kehitteli käsitteellisissä ja menetelmällisissä runoissaan ja käännöksissään, luovuttaessaan ”runoilijuu-tensa” ja siten ”äänensä” tekstin itsensä syntyprosessille. Että niin ”kokeellisen” maineen omaava runoilijakääntäjä on kokenut vetoa romantikkolyrikkoon muuttunee tämän kirjan avulla vähemmän hämentäväksi propositioksi. Sillä juuri Keats-käännöksissään Lehto on saanut pohjustettua oman työskentelynsä kiintopisteistä kameleonttirunoilijasta suomen kielen geologiaan, muodollisesta tiukkuudesta lyyriseen hurjuuteen. Sikäli tätä kirjaa on pidettämän eräänlaisena laboratoriona Lehdon kirjalliselle ajattelulle sekä toisaalta myös yhtenä sen tiheimmistä saavutuksista.

Kirjeissään Keats työsti kuuluisia ajatuksiaan negatiivisesta kyvystä, kameleonttirunoilijasta, mielikuvituksen totuudesta ja maailmasta sielunmuovaamisen laaksona. Näistä kirjeistä vain murto-osa on käännettyinä tässä kokoelmassa ja niistäkin harva kokonaisuudessaan. Kääntäjän alkuperäisenä tarkoituksena oli kääntää laajempi varanto Keatsin tärkeimpiä kirjeitä ja täydentää aiemmin käännettyjä katkel-

mia. Meille on kuitenkin jäänyt suurenmoinen kokoelma fragmentteja, joissa Keatsin proteaaninen ääni tulee esiin. Kirjeiden nopea assosiaatio, joskus melkein hengästynyt tai hykertelevä sävy on oleellinen osa Keatsia ja tämän tuotantoa, ja Lehto antaakin meille pienestä kokoelmasta huolimatta täyden kuvan Keatsin terävä-älyisestä huumorista sekä kiehtovasta viisaudesta. Ainoastaan epätoivoiset ja suloiset rakkauskirjeet Fanny Brawnelle puuttuvat, mutta onneksemme niitä on jo aiemmin ilmestynyt suomeksi kirjan verran.²

Vuoden 1819 kevätkesän suurissa oodeissa Keats saavutti kenties tärkeimmät onnistumisensa. Niissä Keats siirsi runouden musiikin riimistä syntaksiin ja sai ajattelun laulamaan. Juuri tämä elävän ajatuksen liikehdinnän punominen säkeistörakenteisiin on Keatsin runotekniikan suurin saavutus. Esimerkiksi ranskalainen Stéphane Mallarmé vaikutti voimakkaasti Keatsin monisyisestä säeajattelusta³ ja Mallarmén kautta Keatsin ajattelun runous siirtyi myös toiseen ranskalaiseen runoilijaan, Paul Valéryyn, jonka tuotannossa on runsaasti jälkiä keatsilaisesta poetiikasta. Valérylta tuo poetiikka puolestaan siirtyi Yves Bonnefoyille, joka on kääntänyt Keatsia ranskaksi ja niin edes päin halki 1900-luvun ranskalaisen runouden.

Englanninkielisessä kirjallisuudessa Keatsin vaikutus on ollut valtava tämän kuolemasta asti ja monet erilaisista poetiikoista ja eetoksista ammentavat runoilijat - kuten vaikka Adrienne Rich ja T. S. Eliot, tai Anne Carson ja Seamus Heaney - ovat pitäneet Keatsia oman työskentelynsä ytimessä. Keatsin poeettinen ajattelu ja runot ovat lävistäneet englanninkielisen runouden hiljaisesti kuin syyssade lävistää tajunnan - ja kenties Keatsin pyytässä, että hänen hautakiveensä kirjattaisiin ”Tässä lepää eräs, jonka nimi oli kirjoitettu vesiin” hänen nimensä ja sanansa tuli vuodetuksi kaikkialle.

Käsillä oleva käännösvalikoima koostuu Lehdon ennen kuolemaansa ratifioimista teksteistä, joihin on suoritettu ne muutamat pienet kosmeettiset korjaukset, joista toimittaja ehti kääntäjän kanssa keskustella sekä täydentävät alaviitteet, jotka on toteutettu kääntäjän ohjeita ja esimerkkiä noudattaen.

---

2 *Yön kirkas tähti* (2010 Teos), kääntänyt Kaisa Sivenius.

3 Aiheesta voi lukea esimerkiksi Robert Greer Cohnin (1970) artikkelista ”Keats and Mallarmé” (*Comparative Literature Studies*, vol. 7, no. 2).

Käännöstyössään Lehto on käyttänyt Robert Gittingsin toimitamaa editiota kirjeistä. Gittingsin editiota pidetään nykyään laajalti standardina, mutta eritoten Gittings valikoitui kääntäjälle, koska tämä on pyrkinyt säilyttämään ja merkitsemään suurimman osan Keatsin alkuperäisistä kirjoitusvirheistä ja oikullisuuksista - seikka, jonka myös tämä käännös pyrkii sisältämään, vaikkakin kiviläinen tyyli paikoitellen työntää johdonmukaisuuden tieltään. Mutta nimenomaan kielioppivirheineen kirjeet säilyttävät runoilijan mielen liikkeet harvinaisella välittömyydellä, oli Lehdon mielipide.

Runot Lehto on kääntänyt John Barnardin editiosta, joka on kevyesti korjattu versio John Stillingerin klassikkolaitoksesta. Käännöksessä seurataan Barnardin edition runojärjestystä, joka on liki kronologinen kirjoitusajankohdat huomioiden. Lisäksi käännöksen tukena toimi, erityisesti 2018 elokuun työpurkauksen aikoihin, Nicholas Roen runoilijaelämäkerta *John Keats* (2012). Vielä viimeisinä viikkoinaan kääntäjän yöpöydällä saattoi nähdä Roen kirjan, jota kääntäjä ja toimitaja päätyivät käyttämään pääasiallisena lähteenään elämäkerrallisiin alaviitteisiin.

Keatsin runot astuvat Lehdon käännöksinä suoraan keskelle suomalaista nykyrunoutta. Niiden säeajattelu, sanavaraston uhkeus, tekninen ja muodollinen haastavuus, huumori, ja uskallus puhua siitä, mikä on kaunista ja kauneudessaan liikuttavaa ja liikuttavuudessaan vaarallista, tulee olemaan voimakas muistutus suomalaiselle runoudelle. Lehdon luomina Keatsin runot ovat täynnä elävää ajattelua, sen sävelkukua, ja aistit huumaavaa formaaliutta.

”Kauneudenpalvojan ja tahtorunoilijan liitto tuottaa Keatsilla säkeitä, jotka syöpyvät tajuntaan kertalukemalla kuin jokin lyyrinen happo”⁴

Keskeneräisyyden reunoista vuotaa happoa. Ei ole mitään niin lehtolaista kuin Keats-fragmentti.

Turussa, 11.9.2019
Erkka Filander

---

4 ”On aika jonkun loukkaantua Keatsin puolesta”, Leevi Lehto, *Helsingin Sanomat* 31.10.1995.

SPENSERIÄ JÄLJITELLEN¹

Nyt Aamu idän-huoneest saapuikse,
ja tapas jalkans vehmaan kukkulan;
sen harjanurmen kruunas liekeitse
ja hopeoi sen puron pulpunnan,
puhtaana sammaleitse tihkuvan,
mi, kukkaispedit jättäin, haarautuu,
virtoina täyttää järven pienoisimman,
rantoihin jonka lehväs-majat heijastuu
ja, edempänä, taivas, jok ei kuunaan alas tuu.

Siell kuningaskalastaja sulkainsa
kisaavan näki kerall veden väen,
eväinsä silkin, suomuin-loisteensa
lävitse aalton hohteen heijastaen,
siell joutsen, lumikaulaa taivuttaen,
se eespäin soui ylhäisyydessään,
silmäinsä säihkyen ja jalkains erottuen
lävitse aalton niin kuin eben kaukomaan,
selässään keijun loikoillen, ah, hekkumassaan.

---

¹ "Imitation of Spenser", kirjoitettu alkuvuodesta 1814, ensimmäinen Keatsin säilynyt runokäsikirjoitus. Ensijulkaisu 1827. Edmund Spenser (1552/1553-1599) oli englantilainen runoilija, jonka tunnetuin teos on eepinen runoelma *The Faerie Queene*. "*Faerie Queene* ensimmäisenä herätti Keatsin nerouden." (Charles Brown). Runossa kumminkin vaikutteita myös Spenseriä jäljitelleiltä aikalaisrunoilijoilta kuten Mary Tighe (1772-1810). Vrt. ns. spenseriläinen säkeistö Keatsilla, mm. runoissa "Agnes-pyhän aatto", "Charles Brownin luonne" ja "Narrinkaapu".

Oi! Jos ihmeet saaren kertoa ma voisin,
keskeen sijoitetun järven sen,
murheensa Didon kätkemään mä saisin
ja huolens heittämähän Lear-taattosen:
niin soma paikka koskaan, suloinen,
lie osunut ei silmään haaveilevaan;
kuin smaragdi - loistoss hopeisten
ja kirkkain vetten, tai kuin korkeudessaan
lomitse pilvein sinitaivas käypi nauramaan.

Se kaikkialle pirskei tuhlaten
vehmaita niittujansa nousuveen,
jotka, kuin sulaan ystävyteen yhtyen
ylemmä yhytteli kukkaisrinteeseen,
kuin poimiakseen joka kyyneleen
runsaina joita tippui rungost ruusupuun!
Kentiesi nojaten vain omaan ylpeyteen
viskoa tahtoi pitkin rantaa helmen muun
kuin sen, jonk näämme keskess Floran diadeemikuun.

CHATTERTONILLE²

Oi Chatterton! Kohtalois koito niin!
Laps rakas murheen - sa poika kurjuuden!
Pian kalvo kuolon peitti silmäis sen,
sun josta Neros väikkyi, vei sanat korkeisiin.
Niin joutuin äänes, ylväs, uhmaelva,
muminaan suli kuolon - nopsaan oil
yö aamus kintereillä. Sut kuoloon, voi!
se vei kuin kukkaisen vie tuuli tuiveltava.
Vaan mennytt tuo: oot käynyt tähtein luo
sa taivain korkeimpain, ja planeetoill
sa sulost laulat: on hymnis turvass tuo
pääl pelkoin, korskeuden alhon siell.
Ja täällä hyvät solvata ei suo
nimeäs tahratonta, sen kastaa kyynelill.

---

² "To Chatterton", kirjoitettu alkukeväästä 1815, ensijulkaisu 1848. Thomas Chatterton (1752-1770) oli englantilainen runoilija, tunnettu lahjakkaista keskiaikaisen runouden "väärännöksistään", jotka hän julkaisi "Thomas Rowleyn" salanimellä ja jotka aikalaisvastaanotto tuomitsi. 1800-luvun alun romantikot suhtautuivat häneen suopeammin, ja Keats arvosti häntä esikuvanaan (kuten myös tämä käännös) mm. omistaen *Endymion*-runoelmansa (1817) hänen muistolleen. Chattertonin elämä päättyi myrkyä nauttimalla tehtyyn itsemurhaan 17-vuotiaana.

”YKSINÄISYYS! JOS KANSSAS
ASUMAAN”³

Yksinäisyys! Jos kanssa asumaan
on osain jäädä, pyydän: ei taloin mustain
seka-melskaan - vaan: tullos kerallain
Observatorioon Luonnon nousemaan -
sielt kukkaisrinteet viettää puoroin solisten;
kerallas keskess oksain painuvain
ma valvoisin, kun arvaamattain
kellosest peura säpsäyttää mettisen.
Vaan kernaasti jos tuota kanssa seurailee,
sointuisa haasto mielen viattoman -
kun sanains kuvia on kirkkaan aatelman -
nautinto sieluin on, ja tietänee.
On autuus ylin melkein Maailman,
kun suojiis sukulaishenget pakenee.

---

3 Kirjoitettu n. lokakuussa 1815 ja lähetetty Leigh Huntille (ks. alaviitta 29); ilmestyi tämän *The Examinerissa* 5. toukokuuta 1816 Keatsin ensimmäisenä julkaistuna runona.

”NAISIA, VIINIÄ, NUUSKAA”⁴

Naisia, viiniä, nuuskaa, kiitti
mulle, kunnes huudan: ”Riitti!”
Noin voitte tehdä - *sans objection* -
koittoon ylösousemuksen.
Kas, kautta partain, ne mulle uus
on armas Kolminaisuus.

---

⁴ Kirjoitettu mahdollisesti maaliskuussa 1816, ensijulkaisu 1884. Keats oli lokakuussa 1815 aloittanut lääkäriopinnot Guy’s Hospitalissa, ja runo lienee alkuaan kirjoitettu oppilastoverin oppikirjan päällyspaperiin.

C. C. CLARKELLE⁵,
9. LOKAKUUTA 1816

Parahin Sir,

Kiiruun aika on vasta jäänyt taa ja käypi päisin omistaa niin paljon aikaa kuin mieleni suinkin halaa ilolla visiteeratakseni Hra Huntia⁶ - siitä on tuleva Oikein Ajast'aika olemisessani - kovasti palaa mieleni tapaamaan miestä ja Sonetin Auringolle kirjoittajaa⁷, eipä näet olekaan vähäinen palkinto tulla tuntemaan Miehiä jotka väkevässä innessaan Runouteen eivät sentään tuuppaa yhteen ja samaan syssyyn Shakespearea ja Darwinia⁸ - olenpa koppioinut lehden tai kaksi Säkeitä jokkunen aikaa takaperin sepittämiäni, tavaten niissä niin paljon moitteen esinettä että paras/huonoin osa päätyköön tulen hampaisiin - G. Mathewille⁹ omistettujen sentään kärsin päästä Hra H:n katsannon

-
- 5 Charles Cowden Clarke (1787-1877) englantilainen kirjailija ja luennoitsija, Keatsin lapsuusvuosien koulumestarin poika. Clarke ensimmäisenä tutustutti Keatsin Edmund Spenseriin ja ruokki tämän nopeasti syttyä rakkautta runouteen. Clarke oli Keatsin nuoruuden tärkein ystävä, mutta jossain määrin katosi Keatsin elämästä aikuisiällä.
  - 6 Leigh Hunt (ks. alaviitta 29). Keats pyrkii saamaan yhteyden Huntiin ystävänsä Clarken kautta.
  - 7 Roe 2012 mukaan Horace Smith (ks. alaviitta 48) tai Charles Ollier (ks. alaviitta 13), Gittings and Mee 2002 mukaan Clarke itse. "Sonettia Auringolle" ei ole pystytty paikantamaan, mutta Smith on kirjoittanut runon "Sonnet to the Setting Sun", joka saattaisi olla Keatsin mainitsema sonetti.
  - 8 Erasmus Darwin (1731-1802), englantilainen lääkäri, luonnontieteilijä, filosofi ja runoilija. Darwinin tieteelliset runoelmat käsittelivät Lucretiuksen hengessä luonnontieteitä, elämän syntyä ja kasvien tunnemaailmaa. Luonnontieteilijä Charles Darwinin isoisä.
  - 9 George Felton Mathew (n.1795 - n.1848), Keatsin varhainen ystävä, jonka kanssa Keats kuitenkin pian ensimmäisen kirjansa julkaisun jälkeen lopetti yhteydenpidon erimielisyyksien takia. Mathew oli juuri julkaissut Keatsista kertovan runon "To a Poetical Friend" *European Magazine* -lehdessä, mutta Mathew'n runo oli luultavasti kirjoitettu jo vuotta aiemmin sillä Keatsin edellisvuoden runokirje "To George Felton Mathew" on nähty vastauksena

alle olletikin että Muusaa kovin useasti nimetään. Tässä olen vika-pää syntiin Taivasta vastaan jos kohta visusti pidinkin mielessä mitä Horatio luullakseni sanoo että ”ällös konsanaan tuo esille Jumalaa elleikäst toimesta, joka Hänelle arvollinen on”. Päätäten muutamasta sanastanne viime rendezuullamme olen lujasti vakuutettu, että teillä on Salkussanne jotakin, minkä edesvastauksen nimessä tulisi pää-tyä minun näkööni - olen Muistuttava teitä siitä. - Olkoonkin tämä Kyläpahanen perin viheliäinen kolkka loan, tien-ristein ja mutkain keskessä; siltikään nro 8 Dean Katu ei ole vaikea löytää, käännytte vain ensimmäisestä rististä vasempaan ja sen-jälkeen ensimmäisestä oikeaan ja, koska siellä, vain kolkutatte ukselleni joka on lähes-tulkoon vastapuolta Rukous-huonetta, tekisitte Laupeuden Työn joka Pyhän Paavalin sanan jälkeen kaikkien Hyve’itten isä onpi - Joka tapauksessa antakaatten kuulua itsestänne pikaiseen - sanon joka tapauksessa luu-valoisten sormienne Uhallakin

Vilpittömästi Teidän
John Keats

Mathew'n tekstiin. Runokirje ja joukko muita pieniä runoja ovat Keatsin tässä viittaamat tekstit, jotka hän kärsii näyttää Huntille.

CHAPMANIN HOMEROKSEEN TUTUSTUESSA¹⁰

Jo pitkään kuljin maita kultarannikon
ja monta kelpo valtakuntaa näin:
ma taajaan kiersin lännen saariston
laulajat jossa kääntyy Apolloa päin.
Myös kuullut olin valtakunnasta
lujasti jota muinoin johti Homeros;
vaan vasta hengittää sain kuulauttansa,
kun vakaan kuulin, Chapman, poljentos:
Silloinpa tunsin niinkuin kiikariin
planeetta uusi uinut oisi niin;
ja koin kuin Cortez, kotkankatseinen,
avaraa Tyyntämerta katsastava
- miehistön päyillessä uumoillen -
laella Darienin, vaikeneva.

---

¹⁰ "On first looking into Chapman's Homer", kirjoitettu lokakuussa 1816. George Chapman (n.1559-1634), englantilainen runoilija, näytelmäkirjailija ja kääntäjä, joka ensimmäisenä käänsi kokonaisuudessaan englanniksi Homeroksen molemmat eepokset *Iliaan* ja *Odysseian*. Keats oli ollut Clarken luona Clerkenwellissä, jossa he olivat yhdessä tutustuneet Huntin Clarkelle lainaamaan kauniiseen foliopainokseen Chapmanin Homeros-käännöksestä. Keats kirjoitti tämän yleisesti ensimmäisenä täysipainoisena suorituksestaan pidetyn sonetin palattuaan aamuvarhaisella asunnolleen Dean Streetille. Ensijulkaisu Huntin *Examinerissa* 1.12.1816.

C. C. CLARKELLE,
31. LOKAKUUTA 1816

Hyväinen Davieni¹¹,

Lupaanpa olla täsmällinen kuin Mehiläinen Apilalleen - Hyvin iloinen olen minä ajatuksesta päästä kohtaamaan Haydonia¹² Kunniassaan kaikkien Luomiensa kera. Rukoilen sinua antamaan kuulua milloinkas menet Ollierille¹³ - ynnä missäpä hän asustaa - tätä unhoitin kysyä sinulta - ja kerropa niin-ikään milloinka olet tilaisuudessa auttamaan minua hukkaamaan yhden harmajan päivän. - Jumala turvanasi.

-
- 11 Viittaus Robert Burns'n (1759-1796) lauluun "Now Rosy May" tai "To Davie, Second Epistle" -runoon. Molemmissa mainitaan "my daintie Davie".
- 12 Benjamin Robert Haydon (1786-1846), englantilainen taidemaalari, joka oli tunnettu historiallisista aiheistaan. Haydon oli hullun, mutta menestyneen neron maineessa Keatsin tavatessa tämän ensi kertaa Huntin luona. Keatsin kirje "hyväiselle Davielleni" on vastaus Clarken välittämään kutsuun nauttia aamiaista Haydonin ateljeessa. Taidemaalari muodostui erittäin tärkeäksi tueksi ja neuvonantajaksi Keatsin aloitellessa runoilijana: hän esitteli Keatsille Parthenonin marmorit British Museumissa ja vahvisti Keatsin käsitystä taiteen merkityksestä. Haydon ja Hunt, vaikka kuuluivatkin samaan piiriin, ajautuivat usein jyriseviin yhteenottoihin, ja Keats koki olevansa ristitulella kahden tärkeän vaikutuksen välissä. Lopulta hän siirtyi kauemmas kummankin vaikutuksesta kyllästyttyään näiden mustasukkaiseen käyttäytymiseen. Haydonin laajat päiväkirjat ovat tärkeä dokumentti aikansa taidemaailman ja kaksisuuntaisen mielialahäiriön varhaisena kuvauksena.
- 13 Charles Ollier (1788-1859), Keatsin ensimmäinen kustantaja (*Poems* 1817), jolla oli jo entuudestaan sekä Hunt että Percy Shelley (ks. alaviitta 39) kirjoillaan. Keats pettyi ensimmäisen kirjansa vastaanottoon ja syytti Ollieria laiminlyönnistä. Ollier puolestaan syytti Keatsia kirjan heikkoudesta ja Keats vaihtoi kustantajaa Taylor & Hesseyhin, jotka päätyivät kustantamaan lähivuosina aikansa tärkeimpiä kirjailijoita, joiden joukossa olivat mm. John Clare, Samuel Taylor Coleridge (ks. alaviitta 103), Thomas de Quincey ja Charles Lamb.

J - K -

B. R. HAYDONILLE,
20. MARRASKUUTA 1816

Parahin Sir,

Eilis Ilta sai minut haltioihini enkä saata pidättäytyä lähettämästä
teille seuraavaa - Teidän horjumattomasti John Keats

OSOITETTU HAYDONILLE¹⁴

Henkiäpä suuria nyt Maan päällä asustaa -
Hän Pilven, Putouksen, ynnä Järven
ken huipull Helvellynin heräillen¹⁵
itseltään Arkkienkeliltä voimaa ammentaa.
Hän Ruusun, Orvokin ja Kevään, joka saa,
yhteis-Hymyilyn ja vapaus-Kahlehen¹⁶
ja katso! - lujudessaan ken
vain kuiskeet Rafaellon kelpuuttaa.¹⁷
Muitakin, monta, ympärillään seisovaa -
otsalla ajan tulevaisen heidät näätte:

---

14 "To Haydon", Keats lähetti tämän sonetin Haydonille kirjeessä
20. marraskuuta 1816 illastettuaan tämän kanssa edellisiltana.
Ensijulkaisu 1817 *Examinerissa*.

15 Rivit 2-3: William Wordsworth (1770-1850), ns. Järvikoulun tunnetuin
edustaja. Haydon lähetti sonetin edelleen Wordsworthille, joka kommentoi
sitä myönteisesti. Helwellyn, Wordsworthin usein mainitsema vuori
Grassmeren lähellä.

16 Rivit 5-6 Leigh Hunt (ks. alaviitta 29).

17 Rivit 7-8 Haydon.

Näiltäpä Maailma nyt syömmen uuden saa
ja uuden pulssin - kuunnelkaatte te
Mahtavain Vaikutusten pauhinaa ⁻¹⁸
ah, Kansakunnat, kuunnelkaa - ja vaietkaatte.

---

¹⁸ Orig. "Of mighty Workings in a distant Mart?", johon Haydon kuitenkin runon luettuaan ehdotti tehokasta ellipsistä: "Of mighty workings? -"

KASKAS JA KOTISIRKKA¹⁹

Runous maan ei kuunaan vaikene -
    kun paahde linnut ajaa taintumaan
    ja häätää varjoon viileään, jo vaan
pensaalta pensahalle hyppii se -
tuo ääni niityn Kaskaan: airue
    on suven sulojen, ja konsanaan
    ilonsa lopu ei; jos väsy juhlintaan
on kaislan alla armas seisake.
Maan kuunaan vaikene ei runous:
    iltana talvisena, huura kun
    lyö vaiti kaiken, uuninkolosta
soi Kotisirkan korkee sirkutus,
    ah kasvaa vain, ja torkkuvalle on
    kuin Kaskaan laulu heinäsuovasta.

---

¹⁹ 30. joulukuuta 1816, ensijulkaisu 1817. Runo syntyi illanistujaisissa, joissa Keats ja Hunt innostuivat sepityskilpailuun. Aikaa oli neljännestunti.

KIRJOITETTU TYHJÄLLE LEHDELLE
CHAUCERIN *THE FLOURE AND THE*
LEAFE -TARINAN LOPUSSA²⁰

Tää soma taru on kuin pieni vesaikko:
    raikkaasti sulosäkeet lomittuu,
    asumaan niihin aivan asettuu
ja tuolla, täällä seisahtua on pakko;
useinkin pisaransa viileinä
    raikkaasti ropsii vasten kasvoja;
    voi sävel harhaileva vihjata
minnepäin sulosääri säe on hyppäävä.
Ah, voimaasi, oi yksinkertaisuus!
    Ja mahtavuutta herkän tarinan!
    Ma, kunniaa ken iäti janoan,
nyt ruohossa vain voisin makoilla
    kuin nuo, joiden syvät nyyhkehet
    kuuli vain punarinnat murheiset.

---

²⁰ "A Sonnet Written on a Blank Space of a Leaf at the End of Chaucer's 'The Floure and the Lefe'", kirjoitettu helmikuussa 1817 Charles Cowden Clarken Chaucer-niteeseen. Ensijulkaisu *The Examinerissa* maaliskuussa 1817. Viikkoa ennen runon julkaisua Leigh Hunt oli kirjoittanut lehdessään suurista englantilaisista uudistusmielisistä runoilijoista, joihin hän laski Chaucerin, Spenserin, Shakespearen ja Miltonin. Chauceria Hunt piti kirkon ja valtion uhmaajana. Tätä toimituksellista taustaa vasten Keatsin sonetti ilmestyi seuraavalla viikolla ollen silmänisku politiikan vasemmalle laidalle - modernin runouden nivoutuminen menneeseen radikalismiin.

J. H. REYNOLDSILLE²¹,
17. MAALISKUUTA 1817

Parahin Reynolds,

Veljieni harras toivomus on minun mennä itsekseeni maalle - aina he ovat olleet äärimmäisen kiintyneitä minuun; ja koska nyt Haydon on huomauttanut miten on välttämätöntä että yksin olisin itseäni kohentaaakseni, he ovat taipuvaiset luovuttamaan kanssani jatkuvasti elämisen tilapäisestä nautinnosta sen suuremman hyvän nimessä, jonka seuraavan toivon. Jotenka olen oleva kohtapikaa poissa Kaupungista. Täytyypä sinun pikaiseen laittaman kaikki nykyiset mieliharmisi hyvin kuntoon kaikki, ja niin täytyy minun. Mutta meidän täytymäs - Ketun lailla - valmistaa itsejämme uuden karpäsparven varalle. Hiiteen raha - Hiiteen soivat - Hiiteen Viini - Hiiteen Musiikki - Mutta oikea Jack Terveys - vilpitön Jack Terveys - tosi Jack Terveys - hiiteen terveys ja hiiteen koko maailma. [...]

Vilpitön ystäväsi John Keats

---

²¹ John Hamilton Reynolds (1794-1852), englantilainen runoilija ja kriitikko Leigh Hunt tutustutti kaksi nuorta runoilijaa toisiinsa, ja Reynoldsista tuli pian läheinen uskottu. Kirjeissään Reynoldsille Keats koettelee ja muotoilee ajatuksiaan omasta poetiikastaan, ja suuri osa Keatsin alkuaikojen runoja löytyy ensimmäisen kerran kirjeissä Reynoldsille nuorten runoilijoiden jakaessa töitään toisilleen kritiikkiä ja kommentaaria varten.

GEORGE²² JA TOM KEATSILLE²³, 15. HUHTIKUUTA 1817

Rakkaat Veljeni,

Olenpa päässyt turvallisesti Southamptoniin²⁴ - konsa olin ensin ajanut ulkosalla kolmen etapin verran ja sitten yhden sisällä koska alkoi käydä varsin kylmäksi. En tuntenut yhdenkään Kaupungin nimeä jonka läpi kuljin - voin vain kertoa että välistä näin pölyisiä Aitoja - välistä Lampia sitten en mitään - sitten pienen Metsikön jonka puut näyttivät samalta kuin Launcen Sisar ”valkealta kuin Lilja ja pieneltä kuin Sauva”²⁵ - sitten tuli taloryhmiä jotka kutistuivat pariaksi Latopahaksi - sitten mainituita pensaspuita taasen. Koska Lampunvalot vähä vähältä syttyivät nähtiin seuraavaa - ”nummea, kanervikkoa, somerikkoa”²⁶ - Aitoja tuolla täällä puolen mailin matkan - Puistonpylväitä koska erään talon ikkunat erottuivat koko ajan heijastuksistansa - Suihku-

---

22 George Keats (1797-1841), Keats-veljeksistä keskimäinen. Toimi Keatsille eräänlaisena ”agenttina” hoitaen kirjojen julkaisuun liittyviä käytännön asioita ja sopimuksia ennen emigroitumistaan Yhdysvaltoihin vaimonsa Georgianan kanssa 1818. Keatsin pitkät päiväkirjakerjeet veljelleen ja kälylleen ovat Keats-tutkimuksen tärkeimpiä dokumentteja.

23 Thomas ”Tom” Keats (1799-1818), nuorin Keats-veljeksistä. Tom sairastui tuberkuloosiin 1817, ”perhetautiin” kuten Keats sitä katkerana kutsui, ja sairaus varjosti veljesten elämää. Keats hoiti Tomia parhaansa mukaan, mutta Tom menehtyi vuoden 1818 lopussa. On luultavaa, että Keats sai tuberkuloositartunnan veljeltään.

24 Keats oli matkalla Wightsaarelle (engl. Isle of Wight) aloittaakseen työskentelyn ensimmäisen laajamittaisen runoelmansa, *Endymionin* parissa. Lautta Wightsaarelle lähti Southamptonin satamasta.

25 William Shakespearen *Kaksi nuorta veronalaista*, toinen näytös, kolmas kohtaus. ”Launce” on näytelmän toisen päähenkilön palvelija.

26 William Shakespearen *Myrsky*, ensimmäinen näytös, ensimmäinen kohtaus. Epätarkasti siteerattu.

lähdenymfi - NB²⁷ kiveä - hakatuista Puita - märehtiviä lemmiä - ynnä
Aasi - reippaasti askeltavat Mies ja Nainen - William saattelemassa
Sisartaan poikki Nummen - John vartomassa Valtiatarta lyhty kädes-
sänsä - Parturinsauva - Lääkärin reseptuuri - Mutta saatuani näistä
kyllikseni työnsin minä pääni ulos parahiksi Auringonnousun alla - NB
tänä tiistai aamuna näin Auringon nousevan -²⁸

[...]

---

27 lat. *nota bene*, ”huomioi hyvin”.

28 Keats lisää perään, ettei aio sanoa aiheesta (auringonnoususta) enempää
tällä erin. Roe 2012 tulkitsee kohdan viittaavan Keatsin ja tämän veljien
isän kuolemaan vuoden 1804 huhtikuun 14:nneen ja 15:nneen välisenä yönä.
Isä ei nähnyt auringonnousua.

LEIGH HUNTILLE ²⁹,
10. TOUKOKUUTA 1817

Margate 10. toukokuuta

Parahin Hunt,

Pikkuherran, joka välimmiten hiipistelee Juoru-Kulhossa, olisi pitänyt täytymän tulla ilmi-eläväisenä rantarapuna³⁰ ja kuristaa minut hetimiten siitä hyvästä etten ole vastannut Kirjeeseenne älkääpä kumminkaan luulko, että olin Kaupungissa vastaan-ottamaan sen; ei, seurasi se minua isle of Wightille ja sain sen parahiksi ollessani aikomuksessa pakata Margatea varten, syistä jotka olette pikimmiten tietävä. Konsa olin Saapunut tälle puuttomalle tantereelle, kirjoitin oitis Veljelleni Georgelle, kehoittaakseni häntä pyytämään C. C. C.:a

-
- 29 Leigh Hunt (1784-1859), englantilainen runoilija, päätoimittaja ja kriitikko. Perusti veljiensä Johnin ja Robertin kanssa *The Examiner*-kulttuurilehden vasemmistoradikaaliksi vastapainoksi suosituille konservatiivijulkaisuille. *Examiner* julkaisi runoutta, esseistiikkaa sekä poliittista analyysia. 1813 lehti hyökkäsi prinssihallitsija Yrjö IV:tä vastaan ja veljekset tuomittiin kahden vuoden vankeuteen. Nimenomaan Huntin vankeusaikana tämä nousi Keatsin kiinnostuksen kohteeksi, ja pian Huntin vapauduttua Charles Cowden Clarke tutustutti Keatsin Huntiin. *The Examiner*-lehden (ja sitä kautta Huntin) ympärille oli kerääntynyt runoilijoiden ja kirjoittajien piiri, jonka jäseneksi Keats liittyi Huntin tavattuun. Hänen kirjeensä tältä ajalta kuvaavat hänen nautintoaan kun sai ensi kertaa elämässään nauttia toisten kirjoittajien sivistyneestä, älykkästä ja hauskaista seurasta. Leigh Huntia voidaankin pitää Keatsin runoilijuuden alkuvaiheiden tärkeimpänä vaikuttajana ja tukijana; Hunt julkaisi suuren määrän Keatsin runoja ja piti tätä esillä lehtensä sivuilla kritiikkien ja esseiden voimin.
- 30 Sanaleikki William Shakespearen *Kesäyön unelman* toinen näytös, ensimmäinen kohta pohjalta: "And sometime lurke I in a Gossip's bole, / In very likeness of a roasted crab", jonka paistettu rapu muuntui Keatsilla muotoon "a coasted crab" (Keats majaili Margaten rannikkokaupungissa).

toimittamaan sen Riminiä³¹ koskettavan seikan, jonka tiedätte; ja kertoo George tuon suurella Mielihyvällä tehneensä; jotenka toivon että olette pääsneet yksimielisyyden perille moniaista vedoksista - C. C. C. hyvinkin kanssakäymistä pitää Bensleyn kanssa. Mutta miks'ette lähettänyt Komuuttinne avainta, jonka tiedän olevan täynnä papereita? Olisimme voineet lukita ne kaikki arkkuun yhdessä niiden kanssa jotka neuvoitte minun hävittää; mitä en todenteolla tehnyt pelosta että olisin hävittänyt Reseptejä - Ei ole viheliäisempää asiaa maailmassa (tuhannen muun lisäksi) kuin Rättingin maksaminen kahteen kertaan. Totta totisesti - onpa Woodin Ukko ollut herhiläisenä niskassanne - Ahneuden panssarissansa - Ja nyt kajoan hirmuiseen seikkaan - minkä hirmuisen seikan kimpussa viime sunnuntaina olittekaan ja miten hyvin sen peittositte. Oikea Muurin-Murtaja Kristillisyyttä vastaan oli viimeisin Examiner - Jumalanpilkka - Tertullius - Erasmus - Sir Philip Sidney. Ja karneat Petzeliaanit veri-sovituksineen - ja karmineeko Kristittyjen selkäpiitä Sanomalehdessä samat seikat, jotka he omaan Jumalaansa pahimmoillaan yhdistävät? Ja mihin tämä kaikki on viepä? Täytyypä vielä merkitä Hazlittin³² Southey³³ - no har-

---

31 Huntin runokirja *The Story of Rimini*, josta oli tulossa toinen painos. "C.C.C" eli Charles Cowden Clarke oikoluki vedoksia, ja myöhemmin mainittu "Bensley" oli painaja.

32 William Hazlitt (1778-1830), englantilainen esseisti, kriitikko ja filosofi. Hazlitt liikkui Huntin piirin liepeillä ja julkaisi säännöllisen epäsäännöllisesti *The Examinerissa*. Hazlittin luennot kirjallisuudesta ja taiteesta vaikuttivat rajusti Keatsin runoutta, runoilijuutta ja estetiikkaa käsitteleviin pohdintoihin. Mainitussa *Examinerin* numerossa oli ilmestynyt Hazlittin pitkä murskakritiikki Robert Southeyn (ks. alaviitta 33) vastikään ilmestyneestä, päivänpolitiikkaan liittyvästä julkisesta kirjeestä. Southeyn kirje toimi Hazlittille helppona tekosyynä hyökkäykseen tätä kohtaan kulttuuri-lehden sivuilla - seikka, jossa kriitikko onnistui suurenmoisesti.

33 Robert Southey (1774-1843), englantilainen runoilija, joka muodosti yhdessä Wordsworthin ja Samuel Taylor Coleridgen (ks. alaviitta 103) kanssa runouden ns. Järvikoulun. Nimitettiin hovirunoilijaksi (poet laureate) kuninkaan toimesta 1813. Vielä vuonna 1813 hovirunoilijan tehtäviin kuului syntymäpäivä- ja uudenvuoden oodien kirjoittaminen hallitsijalle. Nimitys oli - kunnia- ja arvosta huolimatta - työtehtävä. Vasta kuningatar Victorian nimittäessä William Wordsworthin hovirunoilijaksi 1843 titteli muuttui puhtaasti palkinnoksi ansiokkaasta runoilijaurasta. Keats vierasti vanhemman sukupolven runoilijaa, jonka poliittiset näkemykset olivat muuttuneet konservatiivisemmiksi tämän oltua vielä 90-luvulla selvästi republikaanisten liberaalien puolella Ranskan vallankumouksen innoittamana. Southey itse kärsi nuoruutensa vasemmistolaisen runouden maineesta ja taisteli omaa nuorta itseään vastaan koko aikuisikänsä. Uuden sukupolven

majahapset olisi voinut jättää maininnatta! - tai olisivat voineet olla missä vain Toisessa lehdessä moiseen Ukkosen Jylinään päättymättä - lause kokonaisen Elämän tunteiden mahduttamisesta yhdelle Sivulle näyttäkse minulle Valaan selältä Proosan Meressä. Olisipa pitänyt sanomani sananen Shakespearen Kristillisyydestä³⁴ - kaksi kohtaa on, joita emme ole lävitse-käyneet, jotka koskettavat tätä seikkaa: yksi puolesta, toinen vastaan: Puolesta löytyy Verta verrasta toinen näytös kohtaus 2 Isab. Ah! voi!

Lain alla oli kaikki sielut kerran,
Mut Hän, joll' oli valta rangaista,
Toi pelastuksen

Vastaan taasen on Loppiaisaatossa kolmas näytös kohtaus 2 Maria - ”sillä ei yksikään kristitty ihminen, joka aikoo tulla oikeassa uskossa autuaaksi, voi uskoa tuollaista järjetöntä hölynpölyä.” Ennen tulemista Nymfeihin³⁵ täytyy läpi-käydä vastukset kohtaamani - matkustin Isle of Wightille - niin paljon niin pitkään peräjälkeen ajattelin Runoutta että en saanut yöllä unta - ja sitä-paitsi, miten ihmeessä asia lie men-nytkään, en saattanut löytää kelpo murkinaa mistään - näillä keinoin tulin viikon kuluessa enpä-liian-kunnokkaaksi ylä-Kerrastani, ja lähdin suin-päin Margateen, ainakin 150 mailia - näet totta vieköön kuvittelin

---

liberaalit runoilijat, kuten Keats ja Percy Shelley (ks. alaviitta 39), eivät antaneet tätä anteeksi, kuten eivät myöskään vasemmalle poliittisesti kalteellaan olleet kriitikot, kuten edellä mainittu Hazlitt ja Leigh Hunt.

- 34 Viitannee keskusteluihin, jotka alkoivat 20. maaliskuuta Keatsin illallistaessa Huntin piirin kera Horace Smithin (ks. alaviitta 48) luona. Illallisella Shelley haastoi Haydonia tämän kristinuskosta ja väitti, ettei Shakespeare mitenkään voinut olla kristitty. Koko seurue alkoi siteerata ulkomuistista otteita *Hamletista* näyttääkseen oman mielipiteensä Shakespearen uskonnollisuudesta. Illallinen päättyi Shelleyyn, Huntin ja Keatsin ollessa skeptisellä puolella ja Haydonin puoltaessa Bardin selkeää uskonnollisuutta. Aihe jäi selkeästi kiehtomaan Keatsia, ja tämä jatkoi Shakespeare-tutkimuksiaan koko kevään ja kuten näemme, palasi asiaan vielä kuukausia myöhemmin.
- 35 Huntin runoelma ”The Nymphs”, jonka tämä oli lähettänyt Keatsille luettavaksi. Myöhemmin kirjeessä Keats mainitsee sitaatteja runosta, joiden toivoisi tulevan korjatuiksi tai poistetuiksi - ”annetun hevosenkenkää”.

että taannoinen asumukseni täällä minua miellyttäisi, ja voisin koettaa toimeen-tulla ilman puita. Toinen seikka on että olin liikamääriin Yksinäisyydessä ja niin muodoin pakotettu elämään ajatusten yhtämittainen palo ainoana voimavarastonani. Kuitenkin Tom³⁶ on kansani ja eleemme vallan mukavasti. Aikomus kuitenkin on päätyä puiden joukkoon. Mitenpä itse olette juttuun-tullut niiden keskessä? Mitä Nymfeille kuuluu? Vissisti vienee teidät hienohelmaan tanssiin - Missä olette nyt - Juudeassa Kappadokiassa tahi eräällä kohdalla Lybiaa Kyrenen tienoilla, Muukalaiset ”Taivaasta, Sävyistä ja Prototyypeistä” - Veikkaanpa että olette antanut moniaankin uuden Tarkoituksen vanhalle sananparrelle ”Neito oli kaunis ja miellyttävä katsastaa” ja niinkään sommitellut muunteluksen ”olipa kerrasta” ehkäpä saamme myös varsin uuden-kallaisen ”Täten päättyikse ensimmäinen oppi-tunti” Toivonpa annetun Hevoisen-kenkää myös seuraaville - ”ei-ylenpalttinen noste” ”herkeät Lehtimajat” ja kuidukkaat juuret. Vannon että olen ollut syvällä Suussa³⁷ äskettäin tämän Toimen tähden. Eilen ja tänä päivänä kuitenkin olen tuntenut itse-varmuuteni kohovan - Olen kysynyt itseltäni niin moniaasti miksi minun pitäisi olla runoilija ennemmin kuin toisten Miesten - koska olen nähnyt miten voimallinen seikka se on - miten suuria asioita sen-kautta käy tavoittaa - Mitäpä onkaan olla Maineen Suussa! - Niinpä on viimeiseksi mainittu Aatelma kasvanut niin hirviömäisesti ylitse näkösellä olevan Voimieni ulottumiskunnon että päivänä muutamana annoin itselleni luvan heittäytyä Kieseihin - siltikin on Häpeäksi huonommaksi-jäädä valtaisassakin yrityksessä ja häädän nyt ajatuksen tyköäni. Aloitin Runoni³⁸ noin kaksi viikkoa takaperin ja olen kirjoittanut vähän jokaisena päivänä paitsi matkan-teko-päiviä - kentiesi olen tehnyt hyvänkin kappaleen aika lukuun ottaen mutta näköjääs olen niin Neulinnut itselleni että en kopioi mitään

---

36 Veli Tom Keats.

37 Orig. ”down in the Mouth”, ts. surullinen, vaikeuksissa.

38 *Endymion*-runoelma, antiikin Kreikan mytologiaan verhottu kertomus minuuden muotoutumisesta ja hengen kasvusta kauneuden ja luonnon vaikutuksessa. Keatsin sensuelli pakanallisuus loukkasi ajan makua sekä uskonnollisuutta, ja *Endymion* joutui raastavan oikeistokritiikin kohteeksi ilmestymisensä jälkeen.

- Koskapa harkitsen, että monias Neula-seikka yhdessä muodostavat Naskali-seikan (Luoja Paratkoon etten päätä päiviäni paljaalla naskalilla, nykyisessä mielessä) ja että tarvitaanpa tuhansia Naskaleita tekemään Keihään riittävän kirkkaan langettamaan ainakaan valoa jälki-maailmaan - Niin näen edessäpäin silkkaa Ylämäkeä? Mutta onko viheliäisempää (vaikka tuhannen ja yhden muun joukossa) kuin matkustaa ja lopussa mennä harhaan Määränpäästä - Mutta minäpä aion mereen-viheltää kaikki nämä aatelmet missä toivon niiden siittävän riittämiin raivoisia Myrskyjä sulkemaan kaikki ulos-pääsöt Venäjältä. Yhäkö Shelley³⁹ kertoo merkillisiä tarinoita Kuninkaiden kuolemasta? Kertokaa hänelle että on merkillisiä Tarinoita Runoilijoiden kuolemasta - eräät heistä kuolivat ennen kuin heidät keksittiinkään ”mitäs tähän sanotte Mestari Vellum?”⁴⁰ Yhäkö Rouva S-⁴¹ leikkaa leipää ja voita yhtä siististi kuten aina? Sanokaa että hankitsee kohtalokkaat Sakkset ja leikkaa kaikkien pettyvien Runoilijoiden elämän-Langat.

---

39 Percy Bysshe Shelley (1792-1822), englantilainen runoilija, kääntäjä ja aktivisti. Shelley kuului Huntin ympärille muodostuneeseen kirjalliseen piiriin samoihin aikoihin kun Keats tutustui Huntiin. Hunt tuki molempia runoilijoita *Examinerin* sivuilla, mutta Huntin suhteen Keatsiin ollessa aluksi suojeleva ja opettava, oli hänen suhteensa Shelleyyn alusta asti tasa-arvoisempi - kenties Shelleyyn maalaisaateliperheen vuoksi. Erään tarinan mukaan Shelley ja Keats olivat ryhtyneet leikkimieliseen kilpailuun, jossa kummankin oli tarkoitus kirjoittaa pitkä runoelma puolessa vuodessa. Shelley kirjoitti *The Revolt of Islam* -runoelman, joka fantasiamaiseen Orienttiin vieraannutettuna on yritys kirjoittaa Ranskan vallankumousta uudelleen. Keats puolestaan kirjoitti *Endymionin*. Keats kysyy Shelleyyn merkillisistä tarinoista, koska Hunt perheineen majaili Shelleyjen luona Marlow'ssa kirjeen kirjoittamisen aikaan.

40 Sitaatti Joseph Addisonin näytelmästä *The Drummer*, neljäs näytös, ensimmäinen kohtaus.

41 Mary Wollstonecraft Shelley (os. Godwin, 1797-1851), englantilainen kirjailija. Radikaalifilosofien Mary Wollstonecraftin ja William Godwinin tytär, joka oli edellisvuonna mennyt naimisiin runoilija Percy Bysshe Shelleyyn kanssa tämän edellisen vaimon tapettua itsensä. Ennen naimisiinmenoa pariskunta oli karannut Eurooppaan ja viettänyt kuuluisan kesän 1816 Genevenjärven rantahuvilassa yhdessä Lordi Byronin kanssa. Mary Shelley oli aloittanut Sveitsissä ensimmäisen romaaninsa, *Frankenstein - Uusi Prometheus*, jota ”Rouva S” viimeisteli Keatsin kirjeen saapuessa Huntille Marlowiin.

Repiikö Rouva Hunt liinat puoliksikaan yhtä suoraan kuin aina?
Sanokaa että repii Elämän kirjasta kaikki tyhjät sivut. Terveiset minul-
ta heille kaikille - Neiti Kentille ja pikkuisille -

Vilpitön ystävänne
John Keats alias Junkets⁴²

Olette saava tietää minne siirrymme - ⁴³

---

⁴² Lyhenne nimestä ”John Keats”, Huntin piirin antama lempinimi. Lisäksi vanhahtava sana juhlille tai kesteille. Miltonin mukaan keijut rakastavat jälkiruokaa nimeltä ”junket”, joka oli eräänlainen rahkan ja kerman makea sekoitus. Keatsin ystävät usein kommentoivat hänen olevan keijujen ystävää tai keijumainen.

⁴³ Keats matkusti Margatesta Canterburyyn keskiaikaisen tunnelman perässä.

SÄKEISTÖJÄ⁴⁴

I

Sä muka lemmit; äänesi
hurskaampi on kuin nunnan sen
ken vesperinsä laului itselleen
kumussa kellojen -
Mua lemmi, lemmi jo!

II

Sä muka lemmit; hymysi
kylmä niin kuin rusko syksyinen,
sa nunna Pyhän Kupidon
ja paaston viikkojen -
Mua lemmi, lemmi jo!

---

44 "Stanzas", kirjoitusajankohta tuntematon, oletettavasti kesä 1817, jolloin Keats kirjoitti ystävälleen Isabella Jonesille muutamia ihastuneen kiusoittelevia lyhyitä runoja. Ensijulkaisu vuonna 1914.

Runo on esimerkki Keatsin monimutkaisen naiskuvan varhaisesta mallista, jossa yhdistetään aikakaudelle ominaista maskuliinista huumoria rakkausrunouden konventioihin. Keatsilla tämä runolaji toistui lähinnä ystäville nopeasti raapustetuissa vitsirunoissa, jotka kuitenkin ovat tässä käännösvalikoimassa yliedustettuina Kääntäjän löytäessä iloa näiden vähäisempien runojen oikullisuuden suomentamisesta.

Keats itse puhui omasta hankalasta suhteestaan naisiin kirjeidensä introspektiivisimmissä kohdissa, joissa hän itsetietoisesti huomauttaa olevansa täynnä vääriä tunteita ja epäilyksiä naisia kohtaan. Lähes jokainen elämäkerturi on nähnyt Keatsin problemaattisessa naiskuvassa jäänteitä runoilijan äitisuhteesta, johon Keats viittasi aikuisena jonkinlaisena syvänä pettymyksenä ja hylätyksi tulemisen kokemuksena. Keatsin äiti meni runoilijan isän kuoleman jälkeen nopeasti uusiin naimisiin, mutta jätti uuden

III

Sä muka lemmit; huultesi
korallinpuna ei vie autuuksiin
niin kuin ei merenkään -
ei työnny suudelmiin -
Mua lemmi, lemmi jo!

IV

Sä muka lemmit; kätesi
ei puristukseen vastaa milloinkaan
kuin patsaan käsi, kuollut -
mun himoissaan -
Mua lemmi, lemmi jo!

V

Sana tulen sano, toinenkin!
Hymyile ja saa mut palamaan,
purista, suutele - ja sydämeesi mut
ah polttohautaa jo -
Mua lemmi, lemmi jo!

miehensä piakkoin ja katosi, jolloin neljä Keats-sisarusta muuttivat iso-
äitinsä luokse. Muutamia vuosia myöhemmin äiti palasi, tuberkuloosia
sairastaen, ja 14-vuotias Keats ryhtyi hoitamaan häntä isoäidin kotona. Äiti
kuitenkin kuoli pian jättäen Keatsin sekavien tunteiden valtaan. Aikuisella
Keatsilla asiaan nivoutui lisäksi herkkyyys omista feminiinisistä piirteis-
tä, jotka yryönaikaisen maskuliinisen runokulttuurin aikana näyttäytyivät
helposti ”naismaisuutena” ja siten heikkoutena - Keatsin runokirjojen
kritiikit ovat täynnä heikosti verhoiltuja viittauksia tällaiseen vähäisempään
miehuuteen.

Ajalleen poikkeuksellisesti Keats kirjoitti, että naiskuvansa solmujen
avaaminen vaatisi aikaa ja niiden avoimina pitäminen huolenpitoa.
Fanny Brawneen tutustuminen ja rakastuminen viimeistään auttoi Keatsin
aikansa urbaanissa kulttuurissa ”annetun” naiskuvan yli kohti suurempaa
herkkyyttä ja antautumista. Toisaalta juuri tämä antautuminen häiritsi
esimerkiksi myöhäisviktorianista kriitikkoa Matthew Arnoldia, jonka
vaikutusvaltaisessa luennassa Keatsin feminiinisyys ja aistikas passiivisuus
muuttuivat ongelmallisen epämaskuliiniseksi. Arnoldin luenta siirsi
sukupuolen Keats-tutkimuksen keskelle mm. tämän kommentoidessa

Keatsin rakkauskirjeitä Fanny Brawnelle kutsuen niitä julkaisukelvottomiksi juuri miehisyyden puutteen vuoksi - mikä Arnoldille oli selkeästi vieraannuttavaa ja häpeällistä (Arnold, Matthew [1880]: John Keats, *The English Poets*).

Kuitenkin Keatsin kirjeissä ja varhaisissa runoissa on useita vähätteleviä ja torjuvia kommentteja naisista viettelijöinä ja/tai pintapuolisina, kirjallisuusmaailman makua määrittävinä lukijoina. On ehkä nähtävissä, että Keats koki naisilla olevan suurta valtaa häneen (seksuaalisesti/psykkisesti) sekä tulevaisuuteensa kirjailijana (julkinen arvostus, ura), ja ongelmallinen suhtautuminen on reaktiota ja vastareaktiota tähän valtakokemukseen. Lopulta on todettava, että Keats-tutkimus on ristiriitainen ja Keatsia on tutkittu sekä feministinä että misogyniinä eikä tässä yhteydessä tila riitä laajempaan käsittelyyn. Lukijan halutessa tutustua laajemmin aiheen monipuolisuuteen ja -tulkintaisuuteen ehdotamme esimerkiksi Anne K. Mellorin artikkelia ”Keats and the complexities of gender” (*The Cambridge Companion to Keats*, ed. Susan J. Wolfson [2001] s. 214-229), jossa tarkastellaan laajasti esiteltynä Keatsin runoilijaprojektille leimallista sukupuoliretoriikkaa ja sen ongelmia.

BENJAMIN BAILEYLLE,
22. MARRASKUUTA 1817

Parahin Bailey,

Aionpa selvittää tämän (*ei*-mainitun) Kirjeen ensi osasta niin sukkelas-
ti kuin suinkin - sillä se kajoaapi Crips⁴⁵ polon asiaan - Miehelle jol-
la on sinun luontosi senkaltaisen Kirjeen kuin Haydonin on täytynyt
olla äärimmäisen satuttava - mikä matkaan-saattaa enimmänsä osan
Maaailman Riidanpidoista? yksinkertaisesti tämä - kaksi Mieltä koh-
taa ymmärtämättä toisiaan ajoissa estämään tyrmistystä tai yllätystä
jomman kumman puolen käytöstä kohtaan - kohta kuin olin tuntenut
Haydonin kolmenkin päivänkierron ajan olin saanut kyllin hänen luon-
teestaan ollakseni hämmästyttävästä Kirjeestä jolla hän on si-
nua loukannut. Liioin ei siitä kuullessani ollut periaatteenani heittää
hänen tuttavuudestaan vaikkakin sinun kohdallasi tuntemus olisi ollut
hallitseva. Toivoisin että olisit perillä kaikesta mitä ajattelen Nerosta
ja Sydäimestä - ja kumminkin ajattelen että olet läpi-kotaisin tuttu
syvimmän rintani kanssa tässä katsannossa tahi et olisi voinut tuntea
minua näinkin pitkään ja yhäti pitää minua arvollisena olemaan rakas
ystäväsi. Ohimennen kumminkin täytyy sanomani muudan seikka joka
on painanut minua viime aikoina ja kasvattanut Nöyryyttäni ja alis-
tumisen kykyäni ja se on tämä totuus - Nerolliset Miehet ovat suuria
kuni määrättyt eteeriset Kemikaalit jotka vaikuttavat neutraalin älyn
Massaan - mutta heillä ei ole ollenkaan yksilöyttä, minkään kallaista
määrättyä Luonnetta. Paraimmat niistä joilla on oikea itse nimeäisin
Vallan Mieheksi -

---

⁴⁵ Charles Cripps, nuori englantilainen maalari, jonka Haydon tahtoi saada
avustajakseen ateljeehensa. Haydonin ystävät, Keats etunenässä, pyrkivät
hankkimaan rahoituksen nuoren Crippsin palkaksi.

Mutta nyt juoksen pääni seikkaan jolle varmasti tiedän en kykeneväni tekemään oikeutta viidenkään vuoden tutkimisella ja 3lla oktavo-volyymilla - ja sitä paitsi halajaisin puhua Mielikuvituksesta - jotenka parahin Baileyni herkeös ajattelemasta tätä kiusallista seikkaa jos suinkin - ällös - en saata uskoa että siitä mitään harmia koituu - en saata - olen kirjoittava Cripsille tällä Viikolla ja pyytävä häntä kertomaan minulle kaikki menemisensä ajan jälkeen Kirjeitse missä lienenkin - jotenka ällös koskas olet äkisti havainnut Kylmyyttä Haydonissa siedä itsesi tulevan kiusatuksi. Ällös rakas veikkoseni. Oi että varmasti tietäisin kaikkien huoliesi loppuneen kuin tuo miten pikaisesti aloittat Mielikuvituksen aitoudesta. En saata vissisti tietää mistään paitsi Sydämen mieli-tekojen pyhydestä ja Mielikuvituksen totuudesta - mihin Mielikuvitus tarttuu Kauneutena sen täytyy totta olla - oli se olemassa sitä ennen eli ei - näet minulla on sama Aattelus kaikista Intohimoistamme kuin Rakkaudesta ne kaikki, yleviksi ymmärrettyinä, ovat tähdellisen Kauneuden tekijöitä - Sanalla Sanoen löydät mieluisimman Pykäläni ensi kirjastani ja pikku laulusta jonka lähetin viimeisimmässäni - joka on haaveen esitys mahdollisesta modus operandi näissä Asijoissa - Mielikuvitusta käy päisin verrata Aatamin uneen - hän heräsi ja näki sen todeksi.⁴⁶ Olen sitäkin kiivaampi tässä seikassa konsa en ole kuunaan saattanut havaita miten mikään olisi tiedettävissä todeksi seuraamusten jälkeen järkeilemällä - ja kumminkin sen täytyy olla - Voisiko olla että suurinkaan Filosofi ei kuunaan saapunut maaliinsa sysäämättä syrjään monilukuisia vastaväitteitä - oli miten oli, ah halajan Aistimusten Elämää ennen kuin Ajatusten! Se on ”näky Nuoruuden hahmossa” Varjo todellisuudesta joka on tuleva - ja tämä miettely on ollut omiaan edelleen vakuuttamaan minut koskapa on se tullut lisäkkeenä toiseen mieluiseen Pykälääni, että tuon puoleisessa saamme nauttia maan päällä onnellisuudeksi kutsumamme toistumisesta herkemässä sävellajissa ja siten toistumisesta - ja kumminkin moinen kohtalo voi langeta vain niille jotka iloitsevat aistimuksista sen sijaan että laillasi janoaisivat totuutta - aatamin uni sopii tähän ja tuntuu minusta vahvistavan että mielikuvitus ja sen ylimaallinen heijastuma ovat yhtä kuin ihmis-Elämä ja sen spirituaalinen heijastuma. Mutta

---

⁴⁶ Viittaus Miltonin *Kadotetun paratiisin* kahdeksanteen kirjaan, jossa Adam muistelee arkkienkeli Raphaelille Paratiisia, keskustelua Jumalan kanssa ja Evan luomista, josta hän näki ensin unta kunnes heräsi tämän läsnäoloon.

kuten sanoin - yksinkertainen kuvitteleva Mieli voi saada palkintonsa omien hiljaisten Toimitustensa toistumisesta jatkuvasti hengessä her-
kän äkillisesti - verratakseni suuria asioita pieniin - oletko koskaan
hämmästynyt vanhaa Sävelmää - suloisessa paikassa - suloisen äänen
laulamana, tuntenut uudelleen omimmat mietteesi ja uumoilusi silloin
kun se ensi kerran vaikutti sieluusi - etkö muistakin muodostaneesi
kuvan laulajan kasvoista kauniimpina kuin mahdollista ja siltikään et
siinä kohotetussa Hetkessä ajatellut niin - tuollapa hetkellä sinut kiidä-
tettiin Mielikuvituksen Siivillä niin korkealle - että Perikuvana täytyy
oleman tuon puoleinen - suloiset kasvat jotka olet näkevä - mikä aika!

[...]

GEORGE JA TOM KEATSILLE,
27. JOULUKUUTA 1817

[...]

Vietin perjantai-iltapäivän Wellsin kanssa ja menin seuraavana aamu-
na katsomaan *Death on a Pale horsea*⁴⁷. Se on ihmeellinen kuva, kun
Westin ikä otetaan huomioon; mutta siinä ei ole mitään mihin suh-
tautua väkevästi; ei naisia joita haluaisi hullun lailla suudella; ei mitään
kasvoja jotka turpoaisivat todellisuudeksi. Jokaista taidetta tulee
arvioida sen väkevyyden jälkeen, kyky saada kaikki vastalauseet haihtu-
maan, koskapa ovat likeisissä suhteissa Kauneuden & Totuuden kanssa
- tutkikaa Kuningas Learia & löydätte tästä esimerkkejä vilisemällä;
mutta tässä kuvassa meillä on epämiellyttävyyttä ilman että se yllyttää
minkäänlaisiin mahtaviin spekulointien syvyyksiin, joihin haudata sen
kuvottavuus - Kuva on isompi kuin Hylätty Kristus. Söin päivällistä
Haydonin kanssa sunnuntaina kun te olitte lähteneet, ja päivä oli oi-
kein hieno. Olin myös päivällisellä (olenkin ollut runsaasti ulkona vii-
me aikoina) Horace Smithin⁴⁸ kanssa ja tapasin hänen kaksi veljeään

---

47 *Death on the Pale Horse*, Benjamin Westin (1738-1820) maalaus *Ilmestys-
kirjan* kuvauksesta neljännen sinetin avaamisesta ja Kuoleman saapu-
misesta.

48 Horace Smith (1779-1849), englantilainen pörssimeklari ja kirjailija. Smith
oli tärkeä hahmo Leigh Huntin ympärille muodostuneessa kirjallisuus-
piirissä ja toimi taloudellisena neuvonantajana monelle piirin jäsenelle,
mm. Percy Shelleylle. Smith oli taitava kirjoittaja, joka osasi parodioida
kuuluisien runoilijoiden tyyliä niin hyvin, että monet imitoidut runoilijat
pikemminkin ihastuivat oman äänensä lainaamisesta kuin pahastuivat.
Smithin kuuluisin runo syntyi, kun Shelley ja Smith olivat käyneet vierailu-
la British Museumissa, jonka egyptiläiset kokoelmat olivat vastikään laajen-
tuneet englantilaisten voitettua Napoleonin joukot Egyptissä 1801. Shelley
haastoi Smithin sonettikilpailuun, jossa aikaa oli varttitunti ja aiheena
kreikkalaisen historioitsijan Diodorus Sisilialaisen kuvaus faarao Ramses
II:sen patsaasta. Diodorus Sisilialaiselta he lainasivat myös Ramseksen
kreikkalaisen nimen: Ozymandias. Shelleyyn runosta tuli tämän kuuluisin

sekä Hillin ja Kingstonin ynnä erään Du Boisin⁴⁹. He olivat vain omiaan vakuuttamaan minut siitä, miten paljon ylempänä henkevyttä huumori on - Mitä siis nautitsemiseen tulee. Nämä Miehet sanovat hätkähdyttäviä asioita, jotka eivät kuitenkaan saa tuntemaan; He ovat kaikki samanlaisia; heillä on samat tavat; he kaikki tuntevat muodin vaatimukset; heillä kaikilla on maneerinsa syömisessä ja juomisessa ja dekanteriin tarttumisessakin. He puhuivat Keanista⁵⁰ ja tämän alhaisista tovereista: "Olinpa nyt heidän seurassaan teidän sijastanne", sanoin itsekseen! Tiedän että tällaiset tuttavuudet eivät koskaan tyydytä minua, ja kumminkin menen keskiviikkona Reynoldsin luo. Brown⁵¹ & Dilke⁵² tulivat kanssani joulupantomiiimiin ja saattoivat takaisin. En

---

sonetti, mutta Smithin sonetti on jäänyt unohtuiksi. (Tarpeettomasti, toim. huom.)

- 49 Thomas Hill ja Edward Dubois olivat päätoimittajia ja Lontoon kirjallisuuspiirien vakiokasvoja. John Kingston oli ylempi virkamies verottajalla, mutta liikkui kirjallisuusmaailman laitamilla lähinnä siitä ansiosta, että tunsi William Wordsworthin.
- 50 Edmund Kean (1787-1833), englantilainen näyttelijä, joka oli noussut suureen suosioon erityisesti Shakespeare-päärooleistaan. Keatsille Kean oli ilmestys, ja Keats kirjoittaa ihmetellen ja ihastuneena Keanista läpi säilyneen kirjeenvaihtonsa. Kirjoittaessaan *Otho the Great* -näytelmäänsä hän suunnitteli tarjoavansa nimikkoroolia Keanille ja kirjoitti osan näyttelijää silmälläpitäen. Läpi uransa Kean säilyi erityisesti romantikkopiirien suosikkina ja Coleridge kuvaili Keanin näyttelijäntaitoja usein siteeratulla lauseella: "hänen näyttelämisensä näkeminen on kuin lukisi Shakespearea salamaniskujen valossa".
- 51 Charles Armitage Brown (1787-1842), kenties Keatsin ystävästä hänelle lopulta tärkein. He tutustuivat 1817 Charles Dilken, Brownin koulutoverin kautta ja 1817 talvella heitä yhdisti rakkaus teatteriin. Mutta vasta 1818 kesällä toteutettu kahdenkeskinen, yli kuukauden kestänyt kävelymatka läpi Järvialueen ja Skotlannin lähensi Brownin ja Keatsin todelliseksi ystäviksi. Myöhemmin Keats muutti Brownin luokse Hampstead Heathiin veljensä Tommin kuoleman jälkeen ja asui Brownin kanssa kunnes tuberkuloosi pakotti hänet matkustamaan Italiaan leudompien säiden parantavan vaikutuksen toivossa. Kuolemaansa asti Brown puolusti Keatsin julkista kuvaa kirjoittamalla tästä elämäkerran, saattaen aiemmin julkaisemattomia runoja ja kirjeitä toimitettavaksi ja julkaistavaksi ja kaikin tavoin vaalien rakkaan ystävän muistoa.
- 52 Charles Wentworth Dilke (1789-1864), englantilainen kriitikko, virkamies ja päätoimittaja. Dilke perheineen tutustui Keatsiin 1817 Dilken asuessa yhdessä Charles Armitage Brownin kanssa Wentworth Housessa, jonne Keatskin tulevaisuudessa muuttaisi ja jonne Dilken perheen tilalle muutti Brawne-perhe esikoinen Fanny muassaan. Dilke pysyi Keatsin luotettuna ystävänsä, tukijana ja hovilukijana runoilijan kuolemaan saakka.

yhtään kiistellyt Dilken kanssa vaan yhdessä mielin selvittelimme eri-näisiä aiheita; useat asiat liittyvät toisiinsa mielessäni & äkkiä käsitin, mikä ominaisuus se on mikä tekee ihmisestä Aikaansaavan erityises-ti Kirjallisuudessa & jota Shakespearella oli niin valtavasti - tarkoitan *Negatiivista Kykyä*, toisin sanoen kun ihminen kykenee kestämään epä-varmuuksia, Mysteereitä, epäilyjä ärsyyntymättä tavoittelemaan tosi-asioita & järkeä - Coleridge⁵³ esimerkiksi päästi herkästi menemään jonkin mysteerin Tunkeutumisesta sieppaamansa hienon todentun-nun, koska ei saattanut tyytyä puolinaiseen tietoon. Tätä voisi jatkaa Nidekaupalla pääsemättä kenties pidemmälle kuin että suurella runoi-lijalla Kauneudentaju voittaa kaiken muun harkinnan tai pikemminkin tekee kaiken harkinnan tyhjäksi.

Shelleyn runo⁵⁴ on julkaistu ja kuulemma saanut osakseen yhtä pal-jon vastustusta kuin *Queen Mab*⁵⁵ aikanaan. Shelley parka, minusta hänessä on aimo annos hyviä ominaisuuksia. Kirjoittakaa pian vilpiti-tömälle ystävällenne & rakastavalle Veljellenne

Johnille

---

53 Samuel Taylor Coleridge, (ks. alaviitta 103), jonka kirjeen kirjoitusvuonna il-mestyneeseen kirjapitukseen *Biografia Literaria* -esseeseen Keats viitannee. *Biografia Literaria*ssa Coleridge käsittelee laajasti poetiikkaa ja estetiikkaa ja ehdottaa, että runous voi yhdistää vastakohtat mielikuvituksen avulla.

54 *Laon and Cythna* (1817), uudelleenpainettu nimellä *The Revolt of Islam*, runoilija Percy Shelley aiemmin mainittu vallankumouksellinen runoelma. Shelley'n kustantajat pelästyivät teoksen radikaalia poliittisuutta, ateismia ja päähenkilöiden inestistä rakkaussuhdetta ja vetivät teoksen myynnistä - Keatsin kirje viitannee tähän. Kuitenkin jo kirjettä seuraavana kuuna runoelma ilmestyi uudelleen, inesti ja räikein ateismi poiseditoituna, uudella nimellä, joka onnistui höllentämään ateismisyytöksiä.

55 *Queen Mab: A Philosophical Poem* (1813), Shelley'n ensimmäinen julkaistu runoteos. Teos toteutuu kahdessa rinnakkaisessa muodossa: ensin itse runo, joka on eräänlainen satu, jossa eponyymi keijukuningatar kuvailee nuoren Ianthen hengelle maailman historiaa ja tulevaisuutta vallankumouksellisella kielellä, allegorisena utopiana. Toisena muotona on runoa kommentoivat viitteet teoksen lopussa. Laajat viitteet käsittelevät kasvissyöntiä, avio-liittoinstituution purkamista ja vallankumousta filosofi William Godwinin hengessä. Nimenomaan runon viitteet särähtivät aikalaisten korviin runoutteen sopimattomana materiaalina ja skandaalimaisena vapaan rakkauden julistuksena.

”AH SYSI-YÖSSÄ
JOULUKUUN”⁵⁶

I

Ah syysi-yössä joulukuun,
                                  puu, onnellinen niin,
sun oksiltasi unohtuu
                                  vehreys suven siin:
ei Pohjatuuli hävittää
voi viimallaan, jos lävistää -
jääpaakut koskaan pidättää
                                  silmujas, ajallaan.

II

Ah syysi-yössä joulukuun,
                                  puro, onnellinen niin,
sun kuohuiltasi unohtuu
                                  Apollon kesämiim:
autuaan tyhjin muistein
ne kestää jäisin kristallein
ei koskaan kyynelehtein
                                  kohmeista talveaan.

---

⁵⁶ ”In drear-nighted December”, kirjoitettu 1817, ensijulkaisu 1829.

III

Ah jospa samoin olla vois
                    poikain ja tyttösten!
Vaan kenpä koskaan surrut ois
                    ei aikaa riemujen?
Tunnosta, ettei tunne,
kun apu luo ei ennä,
puutumus suojaa anna -
                    runoissa vaietaan.

APOLLO AUTUUKSILLE⁵⁷

APOLLO

Kauniista kolmesta kuka saa
kanssani tänään ratsastaa?
Kynnystä Aamun kavioni kuopii, paukuttain:
Kauniista kolmesta kuka saa
kanssani tänään ratsastaa
läpi kullaisen Syksyn valtakuntain viljavain?

AUTUUDET *kaikki vastaavat*

Ma saan, ma - ma - ma -
Apollo nuori! kanssasi lentää saanhan Aamun taa,
saanhan, ma - ma - ma -
ihmettä monta, monta katsastaa
ma - ma - ma -
ma lyyrasi jouset kaikki jänteessä pidän ikuiseen.
Ma - ma - ma -
laulan, laulan, laulan ma, illankoitteeseen.

---

57 "Apollo to the Graces", kirjoitettu 1818 John Reynoldsin sisarille laulettavaksi. Ensijulkaisu 1914, *The Times Literary Supplement*.

”KUN PELKÄÄN KUOLEVANI
ENNEN KUIN”⁵⁸

Kun pelkään kuolevani ennen kuin
    aivoini sadon korjaa kynä tää
ja kirjapinot, hienoin kirjaimin,
    laareissaan viljaa kypsää säilyttää;
otsalla yön kun, tähtikirjotun,
    mä usvamerkit ylvään tarun nään,
varjojaan - tuumin - kuunaan lupa ei mun
    sattuman taikakäsin piirtämään;
ja kun tunnen niin, hetken lapsi vaan,
    ma etten koskaan enää sua nää,
en koskaan voimaa lemmen autuaan
    mä juoda saa! - niin rantaan jään
maan laajan tämän, yksin, mieltien:
tyhjyyteen lemmen, maineen häipyen.

---

⁵⁸ ”When I have fears that I may cease to be”, kirjoitettu tammikuun lopussa 1818, ensijulkaisu 1848. Runon tunnelmassa on nähty vaikutteita Tomveljen huononevasta terveydentilasta, jota Keats lääketieteen ammattilaisena seurasi tarkkaavaisesti. Talven aikana Tom oli alkanut taas yskiä verta, eikä tuberkuloosidiagnoosista voinut enää erehtyä.

"ET PUNASTUA SAA,
SÄ, ET!"⁵⁹

I

Et punastua saa, sä, et!
                  tai tietävän sun luulen ma;
jos hymyyn punas vielä puet,
                  on neitsyytesi vaarassa.

II

On puna "eille", ja "ei saalle",
                  ja sille ett' on tehnyt sen;
on puna "hmmm", toinen "piu pau",
                  ja kun on aloittanut sen.

III

Et huokaella saa, sä, et!
                  tuot mieleen Eevan omppusen;
sun lantees siementään on maistaneet
                  lemmessä, riutuin, kamppaillen.

IV

Yhäkö kotaa vaalisit?
                  se nuoruutemme kestää vain;
nyt, nyt on aika suutelon,
                  kun maitohampaita ei lain!

---

59 "O blush not so! O blush not so!", kirjoitettu 31. tammikuuta 1818, ensijulkaisu 1883. Keats jäljittelee humoristisesti 1600-luvun rondeaurunojen sävyä.

V

On "kyllän" ooh, ja toinen "ein",
ja "ei, mä enää kestä en";

ah, mitä tehdä, naida, palaa?

Nyt halki omena! Me syömme sen!

JOHN REYNOLDSILLE,
19. HELMIKUUTA 1818

Parahin Reynolds,

Minulla on aattelus että mies voi viettää hyvin mukavaa elämää näillä keinoin. Annettakoon hänen päivänä muutamana lukea tietty Sivu täyttää Runoutta tai tislattua Proosaa ja vaeltakoon hän sitten sen keralla ja tuumikoon sitä ja päätelköön siitä vieköön sen kotiin muasaan ja ennustakoon sen perusteella ja uneksikoon siitä kunnes se väljäks'käypi - ja Milloin sille Näin käypi - ei koskaan - ehätettyä Miehen vissiin Intellektin kypsyyteen mikä vain suuri ja ehkä spirituaalinen parakraaffi kelpaa hänelle alku-pisteeksi kohti "kahta ja kolmeakymmentä Pallatsia" Miten onnekas senkaltainen "sepittämis-matka" onkaan. Miten ihastuttavaa ahkera Joutilaisuus! Torkahdus sohvalla ei estä sitä ja Nokoset Apila-pellossa matkaan-saattavat ijankaikkisia sormella osoituksia lapsen jokellus antaa sille siivet ja keski-ijän Henkisyys voimaa piiskata niitä - Joku sävelkappale vie "saaren outoon kolkkaan" ja lehtein kuiskatessa Seppelleen kietoo maan ympär. Liioinpa ei tämä jaloin kirjain kitsas kosketus ole merkitöntä niiden Kirjoittajille - näet kentiesi ovat kunnian-osoitukset Mieheltä Miehelle verrannossa pieniä Hyötyyn, jonka suurista Teoksista saapi "hyvän Henki ja syke" niiden silkan passiivisen olemassa-olon nojalla. Muistia ei pidettäisi nimettävän tiedoksi. Moniaalla, joka ei taida siitä uumoillakaan, on omaperäinen Mieli; Tottumus vain heidät siitä syrjäyttää. Minulle taas näyttää, että lähes-tulkoon kuka pahinen voi - kuin Hämähäkki ikään - kehrätä omista sisuskaluistaan oman Ilmavan Linnansa; Lehdet ja oksankohdat, joista hämähäkki työnsä aloittaa, ovat harvat, ja kuitenkin täyttää se ilman kauniilla kudoksellaan. Miehen pitäisi tyytymän siihen että hänellä on edes jokunen kärki johon virittää Sielunsa hienon Verkkon, ja sitten kutoa ylimaallista kangastaan - täyteen Symboleja sielunsa silmälle, pehmeyttä hengen koskettaa, tilaa ja avaruutta vaelttaa, ja selkeyttä Nautinnonhaluaan tyydyttämään. Mutta ovatpa

Kuolevaisten Mielet niin erilaiset ja niin erilaisiin matkoihin taipu-
vaiset, että ensi alkuun hyvinkin näyttäikse mahdottomalta minkään
yhteisen maun tahti toveruuden kahden tai kolmenkaan välillä vallita.
Aivan päinvastoin kumminkin on. Miehet voivat erota ja lähteä vastak-
kaisuun suuntiin, ja ristiin-taivaltaa Lukemattomissa pisteissä, ja lopulta
määränpäässään yksin-käydä. Vanhus ja lapsi voivat haastella keske-
nänsä, ja vanhus kulkea eteenpäin Polkuaan ja lapsi jäädä tuumimaan.
Ihmisten ei pitäisi kiistelemän tahti saarnaaman, vaan kuiskaaman
tulokset naapurilleen, näin henkensä joka solulla yliaistillisen maan
mahlaa imeäkseen, jokaisesta ihmisolennosta voisi tulla suuri, ja
Ihmiskunta muuttuisi tästä Piikkiherneen ja Orjantappuran peittä-
mästä aavasta nummesta jolla vain jokunen orpo Tammi tai Mänty
kasvaa, Metsän puiden suureksi demokratiaksi! Pyrintöämme on
vanhastaan Verrattu Mehiläis-pesään, mutta minusta meidän tulisi
pikemmin olla kukkia kuin Mehiläisiä. Eipä nimittäin ole totta että ot-
tamalla saisi enemmän kuin antamalla - ei, ottajalle ja antajalle täysin
sama hyöty lankeaa. En epäile, että kukka saa reilun osuutensa mehi-
läiseltä, ja lehdet punehtuvat syvemmin ensi keväänä. Ja kukapa Mie-
hestä ja Naisestakaan sanomaan, kumpi enemmän nautitsee? Onpahan
toki jalompaa Juppiterin tavalla istua kuin Merkuriuksen lailla lentää...
Älkäämme siis hyörikö ympäri kuni Mehiläiset kokoamassa Hunajaa
eli tietoa siitä, mihin menossa olemme, vaan kukan lailla avajatkaam-
me lehtemme, passiivisia ja vastaan-ottavaisia ollaksemme - vuottain
nupuissamme kärsiväisinä alla Apollon silmän ja vaarin ottain jokaisen
jalon hyönteisen joka meitä visiitillään suosii - mahlaapa olemme saa-
vat Atrimeksemme ja mannaa juodaksemme - johdattipa minut, hyvä
Reynolds, näihin aatteluksiin aamun Kauneus vaikuttamassa Jouten-
olon aistiin - en ole lukenut ainuttakaan Kirjaa - Aamu sanoi olevani
oikeassa - Aatokseni oli Aamusta yksin ja Rastas sanoi että olen oi-
keassa - kuin olisi sanonut -

”AH, KEN TUNTENUT OOT
TALVEN TUULOSET”⁶⁰

Ah, ken tuntenut oot Talven tuulokset
ja lumi-pilvet nähnyt, usvass riippuvat,
vaahterainlatvat kylmäin tähtein alla -
Ah, Kevät sulle korjuun aika on -
Ah, kell kirjanas vain valo uloimmaisien
pimeyden on, sa mistä joit
yö toisen jälkeen, Apollon poissa ollen,
on kevät sulle kolme kertaa aamu -
Ah vähät tiedosta - ei sitä mullakaan -
silt lauluni on lämmin syntyjään
Ah vähät tiedosta - ei sitä mullakaan
silt Ilta kuuntelee - Ken Joutiluuttaan
suremaan käy, hän ei voi olla jouten
ja valveill on, ken uinuvansa luuli.

Ymmärrän toki että tämä on silkkaa Sofistikoimista, ja kumminkin, se voipi olla minkä-vain totuuksien naapuri - jolta saan luvan omaan joutenolooni - niinpä en harhauta itseäni että Miehen pitäisi oleman verta-verroin Juppiterin kanssa, mutta käypi Hänen päisin olla laisensa Mercurius-Rähjä tahi nöyrä Mehiläinenkin - ei ole Kysymys olenko oikeassa vahi väärässä tahi toisin päin kunhan on riittämiin kohottamaan rahdun aikaa Olkapäiltäsi

Rakastava ystäväsi John Keats

---

60 ”O thou whose face hath felt the winter’s wind”, kirjoitettu 19. helmikuuta 1818, ensijulkaistu 1848.

SÄKEITÄ MERENNEIDON KAPAKISTA⁶¹

Sielut bardein muinaisten -
tuiskeess bakkanaalien?
Niitut, luolat vehreempiä
lie Merenneidon Kapakkia?
Simaa varmaan parempaa
siellä saa, kuin päällä maan?
Enkelmuonat, niinkö, pliis,
makeempia kuin mikään riis-
tapiiras tääl? Ah antimia!
Kastikkeet kuin Robinia
juottais kaunis Mariaan -
ottais kautta pohjanmaan.

Isäntäni kyltti pois
kerran lensi - totta ois -
mutta minne, sitä ei
kukaan tiennyt, kunnes vei
ennustajan muinainen
sulkakynä tiedon sen
vuohennahkaan: päissänsä
kertoit teidät nähneensä
alla kyltin ylistäen
kapakkia harppuväen.

---

61 "Lines on the Mermaid Tavern", kirjoitettu helmikuun alussa 1818, ensijulkaisu 1820. Kirjoitettu Keatsin vierailtua Mermaid Tavernissa, joka oli ollut elisabetinaikaisten kirjailijoiden tapaamispaikka. Runo kirjoitettiin alun perin kirjeeseen John Reynoldsille, ja kirjeen mukaan runossa Keats nautiskelee elisabetinaikaisten runoilijoiden välittömyydestä oman aikansa runoilijoiden suunnitelmallisuuden sijaan.

Sielut bardein muinaisten,
tuiskeess bakkanaalien?
Niitut, luolat vehreempiä
lie Merenneidon Kapakkia?

...: L L E ⁶²

Jo viisi luoteen vuotta elon merta
on mennyt, tunnit hiekkaa siirrältäin,
kun sulos verkkoon takerruin ma kerta,
ja kätes paljastuvan paulaan jäin.
Jos koskaan katson puoleen öisen taivaan,
niin yhä muistin silmin silmäs näen;
jos katson herkän ruusun kukintaan,
niin poskes tykö sielun lennähtäen;
jos katson nuppuihin ma kukkien,
niin korvani jo, huules mielessään,
kuisketta lemmen kuulostelee, ahmien
luvatta sulojaan: - Sun varjoon jää
jokainen ilo, kun sua hellin muistan,
sa suruun kaikki armaat riemut suistat.

---

62 "To - ('Time's sea hath been five years at its slow ebb')", kirjoitettu
4. helmikuuta 1818, ensijulkaisu 1844. Kirjoitettu tuntemattomalle naiselle,
jonka Keats oli nähnyt Vauxhallin puutarhoissa kesällä 1814. Nainen oli
riisunut hansikkaan kädestään niin henkeäsalpaavasti, että Keats muisteli
sitä vielä vuosien päästä.

OTTEITA OOPPERASTA⁶³

I

[...]

II *Tuhatkaunun laulu*

Ei aurinko, silmällään suurella,
niin paljon näe niin kuin ma;
ja kuu, ylväänä hopeoissaan,
vois yhtä hyvin olla pilvessä.

Ja kevät, ah kevät sa!
Ma elelen kuninkaana!
Täältä suojista tiheiden ruohojen
joka somaa neitoa vakoilen.

Ma katson, minne muut ei uskalla,
mä näen minne kenkään ei,
ja kun yö käy lähenemään
nukun lampaiden määkynään.

---

⁶³ "Extracts from an Opera", kirjoitettu 1818, ensijulkaisu 1848. Talvella 1817-1818 Keats kävi useasti teatterissa ystäviensä kanssa katsomassa Edmund Keania, uusia hittinäytelmiä sekä kevyitä, musiikin kera esitettyjä pantomiimejä. Runon synnyllä saattaa olla juurensa näissä Covent Gardenissa vietetyissä seurallisissa illoissa.

III Hupsuuden laulu

Kun viulut häissä soittelee,
Hurraa hupsuudelle, oi!
ja neidot ne kukkia taittelee,
Hurraa, jne.
Kun maitotiinu kumoon käy,
Hurraa, jne.
ja märät vaatteet eivät näy,
Hurraa, jne.
Kun tappi tynnyrin avataan,
Hurraa, jne.
Ja tyttö lempii kuskiaan,
Hurraa, jne.
Kun possu ylikypsää on,
Hurraa, jne.
Kun hikoo juusto, onneton,
Hurraa, jne.
Kun Herra Naukku käräjöi,
Hurraa, jne.
Ja Heili sormuksensa möi,
Hurraa, jne.

IV

Mua pelottaa aatokset hirveimmät! Kenties
ei äänensä satakielen ole lain,
ei hampaansa helmistä kauneimmat, ja ah!
ei ripsensäkään, mikäli tiedän ma,
tuntosarvia kärpäsen pidemmät lie;
ehk'ei ole kuoppaa kätösessään -
mutta pisamia piisaa! Ja hoitajatar,
kun kävelemään muinoin hänet opetti,
huolettomuuksissaan kentiesi hän
katkaisi jalot jalat, niskan norsunluun.

V Laulu

1

Nous muukalainen ratsultaan
ja vaieten, vaieten niin
hän tarttui naiseni kätehen,
sitä suuteli ääneti siin.

2

Tuli muukalainen salonkiin
ja vaieten, vaieten niin
hän suuteli naiseni huulia,
niitä suuteli, ääneti niin.

3

Jo lehtimajaan kävi muukalainen -
mutta naiseni edeltään:
Ah, majassa käsi käteen käy,
alla herrani ruusujen, nään.

4

Naiseni piialla silkkinen
oli huivi, ja sormuskin.
Myös hän sai suukkosen mieheltä
vaikka pois tämä ratsastikin.

VI

[...]

”TERVEHDYS SILMÄIN
SULOINEN ON NIIN”⁶⁴

Tervehdys silmäin suloinen on niin,
suloinen ääni tervehdyksen sen,
kun ”adieu” vanhoiks käy, ja hiipumiin
on hyvästimme, aikain toistuen.

Lämmin on hermo käden luottavan
ja otsallesi suukon saattaa suu.
Taa maitten, merten tie vie oottavan,
miss vakoon uuteen uusi aura painuu.

---

⁶⁴ Kirjoitettu 28. kesäkuuta 1818 George ja Georgiana Keatsille, jotka tuona päivänä nousivat laivaan Liverpoolissa matkustaakseen Yhdysvaltoihin; Keats ja Brown olivat saattamassa heitä. Ensijulkaisu 1925.

FANNY KEATSILLE,
2., 3., 5. HEINÄKUUTA 1818⁶⁵

Parahin Fanny,

Minulla oli vissi tuuma kirjoittaa sinulle Kirkudbrightin kaupungista⁶⁶, koska olemme sinne huomispäivänä saapuvat - Kuitenkin kirjoitan minä nyt näet kapsäkkini on repinyt takkini Riekaleiksi Niin muodoin on Raatarilla Takkini Minulla on täällä käytössäni vain yksi takki Minun on kertominen sinulle kuinkas menin Liverpooliin Georgen kanssa sekä uudesta Sisarestamme sekä kanssa-matkustajastani Herasmiehestä mennessä kesän ja syksyn - Matkamme Liverpooliin oli parahultainen - Josta lähdin Lancasteriin aamuna seuraavana ennen kuin George heräsi - Lancasterista sitten lähdimme matkaan jalkapatikassa kapsäkit seljissämme Sik-Sakkia olemme tulleet poikki Cumberlandin ja Westmorelandin vuorten ja järvein - Nytpä valmistamme kohoumaan vuorelle katsoaksemme outoja kaupunkeja jotka väijyvät vanhoja raunioita ja runsaita ettoneita nautitaksemme. Täällä Olemmet keskessä laveointa Skottlannin praakausta "No hyvvee päi-vee" - Neitokaiset ympär-kävelevät paljasjalkaisina Pahimmissa röt-telöissä savu ulos-pöllähtelee ovista - Koska tulen kotiin olen täynnä uutisia sinulle ja pelosta että tukehduttaisin sinut liian suurella annok-sella kerralla - täytyy Minun totutella sinua siihen kirjeellä tai Paril-

---

65 Frances Mary "Fanny" Keats (1803-1889), Keats-sisaruksista nuorin ja ainut sisko veljesten joukossa. Yksikään Fannyn kirjeistä vanhimmalle vel-jelleen Johnille ei ole säilynyt, mutta Keatsin kirjeet siskolleen ovat täynnä huumoria ja lämmintä opastusta. Runoilijaveljensä kuoleman jälkeen Fanny Keats pysyi läheisissä väleissä Keatsin kihlatun, Fanny Brawnen kanssa ja jatkoi kirjeenvaihtoa vielä muutettuaan ulkomaille aviomiestensä kanssa.

66 Keats kirjoittaa siskolleen Skotlannista, jossa on pitkällä kävelymatkalla ystävänsä Charles Armitage Brownin kanssa. Keats kirjoittaa siskolleen kevyitä, hassuttelevia kirjeitä matkarasituksista huolimatta - kenties pitääkseen sekä omansa että siskonsa ajatukset poissa Tom-veljen pahenevasta tuberkuloosista.

la - Meidät on pidetty vaeltaviksi koru-Sepiksi partateräin-kauppoilijoiksi ynnä Prillien Myyjiksi koskapa ystävä Brown moisia kantaa - Ensimmäinen kaupunki missä seisahduimme sisälsi erään Richard Bratshawn, surullisen-kuuluisan juomarin - Seisoi siinä X:n muodossa tasapainotellen miten parain kykeni ja sanoi suoraan Brownin otsaan osottaen: "K-ka-kauppoi-letteko P-pr-illejä?" Herra Abbey⁶⁷ sanoo olevamme Don Quiotteja - Kerro hänelle että meidät useimmas-ti kerjäläisiksi pidetään - Toivon vain että'ei aksiisi-miehiksi tässä viskijuoman maakunnassa - yleiseen ylös-Nousemme noin klo viisi kävelemään ennen aamiaista ja 20 mailia lyömme kirjaan ennen puolista - Eilispäivänä kävimme Burns'nin haudalla ja tänä aamuna Lincluden hienoilla raunioilla - Tähän asti olin päässyt konsa Takki-ni palasi paikka paikalta vahvistettuna - Niinpä, koskapa emme halua menettää rahtuakaan aikaa, lähdimme eteen-päin poikki Gallowayn kaikki erinomaisen mukavaa ja somaa eikä Lainkaan uupumusta koska olemme tottuneet tähän - Olemme keskessä Merryleyen piirikuntaa josta Meg Merreleystä luullakseni olet kuullut

"MEG NEITO SUVUST TUMMIEN"⁶⁸

Meg neito suvust tummien
 Tuo nummein asujain
 Vuoteena mätäs turpeinen -
 Koti ulkosalla ain

---

67 Richard Abbey, josta tuli Keats-sisarusten laillinen huoltaja näiden äidin kuoltua 1810. Keats aloitti lääkäriopinnot Abbeyn kehotuksesta 1811, mutta katkaisi lääkärintiensä 1816 tullakseen runoilijaksi. Abbeyn ja Keatsin välit olivat maltillisen vihamieliset koko Keatsin elinajan, ja Abbey yrittikin vähentää vanhimman veljen vaikutusta kuopus Fannyyn onnis-tuen kuitenkin kehnosti. Laillisena huoltajana Abbey säilytti huostassaan Keatsin isovanhemmilta tullutta perintöä, mutta oli epätarkkuuttaan laiminlyönyt osan perinnöstä. Perintöön ja sen hallintaan liittyvät seikat olivat Keatsin jatkuvan ahdistuksen kohteena läpi tämän elämän, eikä Keats koskaan päässyt käsiksi häntä odottavaan perintösummaan, joka olisi auttanut runoilijaa laittamaan elämänsä kunnialliseen kuntoon. Kuollessaan Keats oli vakuuttunut, ettei taloudellisten seikkojen takia olisi koskaan voinut kuvitella avioliittoa rakastamansa Fanny Brawnen kanssa.

68 "Old Meg she was a gypsy", kirjoitettu 3.7.1818, ensijulkaisu 1838. Meg Merillies on hahmo Walter Scottin romaanissa *Guy Mannering* (1814).

Vatukat villit, ohdakkeet -
kas siinä marjansa
Viininsä mesi ruususen -
kivet hautojen kirjansa

Veljinään kallionkielekkeet
Siskoina metsän puut
Ja elää suuress perheessään
Hän toisin kuin me muut

Ei muistu aamupuuronen
Jää puolinenkin pois
Ja aikaan muiden iltasen
Vain kuuta katsoo vois

Kas aamuin kuusamasta hän
Voi taittaa seppeleen
Ja illoin lomass kuusosten
Taas käydä lauleleen

Ja sormet jäykät, kuluneet
Vihvilä-matot ne
On kutoneet, jotk - puskass tuol -
Hän antoi naapurillemme

Meg muinen, kuninkaallinen
Ja pitkä varreltaan
Ja punahuopa harteillaan
Ja olkihattu kutreillaan
Nyt rauha luilleen ikuinen
On kauan kuolemastaan

Jos pidät tällaisista Balladeista raapustan sinulle sellaisen välimmiten
- jos lähetän Tomille pyydän häntä edelleen-länettämään sinulle - Niin
paljon on minulla Keskeytyksiä ett'ei käy päisin täyttää kirjettä päiväs-
sä - Sitten kun raapustin sinulle tuon laulun olemme kävelleet poikki

kauniin Kirkudbrightin Piirikunnan - Josta paikasta kirjoitan sinulle
laulun itsestäni

LAULU ITSESTÄNI⁶⁹

I

Olipa tuhma poika niin,
niin tuhma, tuhma, niin,
pois tahtoi kotoaan,
ei vaiti milloinkaan -
kas rep-
puunsa hän
laittoi
kirjan
äänteikkään
unohtamatta paitaa
sekä myöskään
pyyhkeitään
myös tilkan juomaa
hän ottaa huomaa -
ja hiusharjan
ja kammankin
ja sukat puhtaat -
nääs vanhat kun taas
oli rikkikin.
Ja niin se heppu
selässä reppu
ei tehnyt tenää
vaan seuras nenää
ah pohjoiseen
ah pohjoiseen
vaan seuras nenää
ah pohjoiseen
ah pohjoiseen.

---

69 5. heinäkuuta 1818 kirjeessä pikkusisko Fanny Keatsille.

II

Olipa tuhma poika niin,
niin tuhma, tuhma, niin,
ei mitään, mitään tee,
vain runoa rustailee -
ja muste-
tolpposen
hän otti kätehen
ja kynän valtavan
kuin valtikan
siihen toiseen
ja poies juoksi
hän tohkeissaan
vuorten luoksi
ja lähteitten
ja tolppien
ja velhojen
ja ojien
hän kirjoittaen
takki päällä
myrskysäällä -
vuohta säikkyi -
takittansa
poudan tullen.
Ilo läikkyi
vain, kun enää
hän seuras nenää
ah pohjoiseen
ah pohjoiseen
hän seuras nenää
ah pohjoiseen
ah pohjoiseen.

III

Olipa tuhma poika niin,
niin tuhma, tuhma, niin,
Hän piti pikku sinttejä
pesusoikossa kolmessa -

Tytöistä,
öistä
viis,
ja siis
ei myöskään
katso äiskään;
usein varain
nousi parain
poika juro:
kas tuolla puro
josta hän
toi säynävän
tai silakan
ei lihavan
syöttikalaa
jonka salaa
mitaten
sai kooksi sillin,
taikasauvan,
soman vauvan
pikkurillin -
Saaliin tuon
(sen hälle suon)

hän viskas pikku kattilaan,
ja kattilaan -
ja kattilaan,
hän viskas pikku kattilaan,
ah kattilaan.

IV

Olipa tuhma poika niin,
niin tuhma, tuhma, niin,
Hän karkas, pötki tiehensä
ja saapui Skotlantiin -
Siell nähdä saa
hän, että maa
on kovaa ihan,
että pihan
piiri suuri,
että kiiri
laulu keijun,
paino lyijyn
melkomoinen,
tusinainen
kaksitoista,
ovi puinen
niin kuin muinen
Englannissa -
Niin hän seisoi kengissään
ja ihmetteli niin,
hän ihmetteli niin -
Niin seisoi hän nyt
kengissään, ja ihmetteli siin.

Parahin Fanny,

Häpeissäni kirjoitan sinulle tällaista tavaraa, enkä kirjoittaisi ellen olisi niin uupunut päivän kävelyistä, ja valmiina hyppäämään pehkuihin niin väsyneenä että kun nukun voisit neuloa nenäni isovarpaaseeni ja kierittää minut kaupunkiin kuin Vanteen minua herättämättä - Tulen niin nälkäiseksi - Kinkku ei riitä ja riista on pelkkiä Leivosia minulle - Leipäsatsista en pidä suurempaa meteliä kuin Parlamenttiviipaleesta⁷⁰; ja voin syödä Härän pääinkin kuin tapasin syödä Häränsilmän -

---

70 Ohut piparimainen kakku.

Vetäisen koko Nakkiketjun kuin rasiällisen Piparminttuja - Voi pojat minun täytyy pian tyytyä eekkeriin tai pariin kaurakakkua ja karjunpäälliseen Maitoa Pyykkikorilliseen Munia aamuin illoin kera Ylämaalasten - Ennen heidän näkemistään poikkeamme Irlannissa ja jutustelemme Irkkujen kanssa, ja vilkaisemme Giant's Cause-wayta josta sinun on täytynyt kuulla - Ei ole minulla aikaa kerroskella koska minun pitää lähettää Päiväkirjani Tomille jolta kuulet kaikki yksityiskohdat tai minulta kun palaan - Aloitettuani tämän olemme kävelleet kuusikymmentä mailia newton stewartiin jossa paikassa laitoin tähän Kirjeeseen - tänäyönä nukumme Glenlucessa - huomenna Portpatricissa ja seuraavana päivänä ylitämme reittiveneessä Irlantiin - Toivon Neiti Abbeyn hyvin toipuneen - Välitä Terveiseni hänelle ja Hra ja Rva Abbeylle - Jumala sinua siunatkoon -

Rakastava Veljesi John

Kirjoitathan minulle Kirjeen osoitettuna *Invernessiin*, Skotlantiin -

”AH TIETSIE MITTEE
NÄHDÄ SAIN”⁷¹

Ah tietsie mittee nähdä sain
tuollai vuorellain?
Tiet harmaat tulin puarustain
luon lähtein solisevvain
Sie guldagudri Mariein. Lie
miun armahdat
Mie mink näin sielläi tänie
omp ijäks luasumatt
Seisoin miss silta kiviin siel
poikitse virran vie
Kun usvaisel niän kielekkiel
mie monnii hevosie
Nuot rinnett ravvaa niin kuin miel -
mie päinnoit rientämmiä
Jos vainen tuttui oisvak siel
keit mielsin tervehtiä
Ensiks tulj William tammall niin
luakaten, hurja-miäl
Hiuspehkons hulmui tuuless siin
kuin venhoisen ois piäl
Kannoillaan veljens Rab, ja sit
pienoisen Peggyn äit
Ja Peggy itse, niin, he viilettit
tuot jyrkkää rinnettäit

---

⁷¹ ”Ah! ken ye what I met the day”, kirjoitettu heinäkuussa 1818, ensijulkaisu 1883. Runo lähetetty Tom Keatsille aiheenaan häät, jotka Keats ja Brown näkivät saapuessaan Ballantraeen.

Oil Peggy kääreiss huiviens
tuulilta suojass tuo
Poskensa kuuma - kenp sannoo ties,
poiesko tie, vai luo
Pikkuista piätään kiänsi hän
niät veljens perässiän
Tulj laukaten, ja Sulhaisens,
ja muitakin ma niän
Miun mulkaisee nyt nuori Tam
punnaisna poskiltain
Tam-herra pois oil tolaltan
eik pukahtanut lain
Ah Mariein! Kaek kotiins mänt
on myrskyn raivotess
Liekeissä syömmens vielki on -
kepeit kuin höyhenes
Ah Mariein! Kaek kotiins mänt
hääjuhlahumustaan
Ja ma, ah ma häpeissäin
kyynelöit puottaa saan.

”KAIKK KELPO MIEHET,
SAPETTAA”⁷²

Kaikk kelpo miehet, sapettaa
keit ken-vain päällä maan.
Jo laahustuksest lopetkaa -
mä sappein purkaa saan.

Mua Paarma pahoin purrut on -
ah! ettei teihin kajois!
Vaan monta tylsää naapuria on, johon
sais pistää että hajois!

Jollakin Tamma harmainen
joll' kolme jalkaa arkaa?
Istuta Paarma lauteilleen -
pois täyttä laukkaa karkaa.

Maksoiko voudin vermeet nuo
ehk 17,43⁷³?
Sa voudin nenään tunge tuo -
ja loppuns näkee olmi.

---

72 ”All gentle folks who owe a grudge”, kirjeessä Tom Keatsille 17. heinäkuuta 1818, ensijulkaisu 1883. Paarma oli purrut Keatsia, ja puremasta ärtyneenä hän päätti kirjoittaa runon toisesta asiasta, joka hiersi häntä: Westmorlandin parlamenttivaaleista, jotka konservatiiviehdokas William Lowther (ks. alaviitta 74) oli voittanut viikkoa aiemmin Keatsin suosikkia, Henry Broughamia vastaan. Brougham oli Huntin piirin tuttu ja oli vuosia aiemmin toiminut Huntin veljesten puolustusasianajajana valtiota vastaan.

73 Roe 2012 tulkitsee viittaukseksi vuoden 1743 määräykseen (”Broughton Rules”) nyrkkeilyotteluiden säätelymiseksi - Keats piti vaaleja selkeästi vilpillisinä.

Kas tapaammeko tutun Päärin
ken luun sai kurkkuun erään?
repäiskää hiukan, oikein väärin -
sen työntäin housuins perään.

Tai Lowther⁷⁴ itse, kelle näin
kävi kerran Parlamentissa -
kumarsi kyllä meihin päin
vaan kielensä vei kissa.

Oisipa Paarma istuimekseen⁷⁵
sun kelpuuttanut P-een -
niin jatkon pikku kärsimykseen
ois saanut tähän *Verseen!*

Southeytä⁷⁶ parempi ois ollut se -
ja parempi kuin hra D⁷⁷ -
ja kuin Wordsworth⁷⁸, arvaamme -
ja parempi kuin hra V⁷⁹.

---

74 William Lowther (1787-1872), myöh. Lonsdalen jaarli. Lowtherin suku oli pitänyt hallussaan erinäisiä Luoteis-Englannin parlamenttipaikkoja 1600-luvulta asti. Lowther kuului hallitsevaan luokkaan, jolle jopa parlamenttivaalivoitot tulivat perittyinä. Skotlannin matkalla Keatsin kirjeissä on useita mainintoja Lowtherista ja vaaleista, aihe selkeästi raivostutti ja turhautti häntä.

75 Orig. "seat", vrt. "seat in Parliament".

76 Robert Southey. Keatsille Southey oli aatepetturi ja varmasti Lowtherin tukija.

77 Mahd. Robert Dundas (1771-1852), Melvillen varakreivi ja kuninkaallisen laivaston amiraliteetin johtaja. Brougham oli hävittyään joutunut vetoamaan Dundasiin vaalilahjonnan takia.

78 Wordsworth oli - Keatsin harmiksi - tukenut Lowtheria voimakkaasti.

79 Mahd. Nicholas Vansittar (1766-1851), Bexleyn paroni ja valtiovarainministeri.

Nyt kelpo miehet, anteeksi,
    kun harhauduin mä näin.
En luullut teitä vanteeksi -
    nyt eteenkäsinpäin!

Sull liekö soma tytär on
    ken seisoo käsi ovels?
Liiankin helpost ihastuu
    ja kuiskaa: "Ah, tuo Lovels⁸⁰!"

Sa Paarma siihen vie, kas mik
    on valkoinen ja pysty -
nimettömäänsä siis - jo kuuluu: "Iik!"
    punertain koko rysty.

Siveä siippasiko, siis,
    sult ehtimisiin anoo -
sua solvaten - ja tarkoittaen, pliis,
    ett tehtäis niin kuin sanoo.

Ah Paarman reipas piikkinen
    nyt kielens vakuuttakoon
on huutons pikkiriikkinen
    kun häipyi aidanrakoon.

Ja tää jos Summum Bo-
    num⁸¹ valloitusten ois,
lopettaa täs ma tahdon jo⁸²
    ja Paarman päästää pois.

---

80 Sir Walter Scottin romaanin sankari.

81 Lat. "korkein hyvä", mm. Ciceron käyttämä termi.

82 "whitouten wordes mo" - chaucerismi.

"TARJOILTIIN TAANNOIN MULLE
KAKSI HERKKUA"⁸³

Tarjoiltiin taannoin mulle kaksi herkkua,
maukasta, pyhää, puhtaan-säädyllystä,
terveisin suoraan piirist yhdeksännestä -
näin makuani Jumalat kai kokee urkkia.
Kas ensin Säkkipillin itku, vieno, villi,
kippurassa kohta mulle Outo mies
huokailee; säälittä siivo säkkipilli
jatkaa - ja sehän lisää huokailua ties.
Ah Pilli, syömmeni oot vienyt,
oi Outo, hermoilleni levon soit,
vaan Pilli, valtas taasen uusiks loit -
Oudolta jälleen varoituksen sain.
Kumpaakaan valita en tainnut. Sydänparka!
Jättämään jouduit molemmat, ah vaiti, arka.

---

83 "Of late two dainties were before me placed", 17. heinäkuuta 1818 - samassa Skotlannin-kirjeessä Tom Keatsille kuin edellinen runo. Keats oli Inveraryssa käynyt katsomassa August von Kotzebuen näytelmää *The Stranger* ("outo", "muukalainen", orig. *Menschenhass und Reue*, "Ihmisviha ja katumus"), jonka väliajoilla esiintyi säkkipillinsoittaja.

”ILO, MURHE, TERVEEKS OLKAA”⁸⁴

*Under the flag
Of each his faction, they to battle bring
Their embryon atoms. - Milton*⁸⁵

Ilo, murhe, terveeks olkaa,
Lethen ruo’ot, sulka Hermeen;
tulkaa tänään, huomen tulkaa,
kutsun teidät veljes-hurmaan!
Soisin poudall nähdä ilmeen harmaan,
naurun raikkaan kuulla ukkosella.
Mulle: kaunis kera ruman armaan:
niittu liekit ahnaat alla,
ihme kohdattuna tirskeinalla,
viisas kanssa sirkushumun,
hautajaiset kelloinkumun,
lapsi lelunansa kallo,
aamu helein, kahlepallo,
koison suukko kuusamalle,
käärmeen liuku ruusun alle;
Kleopatra käädyissänsä
hyytelöä ryntäillänsä
sävel tanssin, surusoitto;
sula hulluus, järjen voitto,
muusat heleet, muusat kalvaat,
jalous, ivalaulun valjaat,

---

84 ”Welcome joy, and welcome sorrow”, kirjoitettu 1818, ensijulkaisu 1848.

85 Motto muovattu John Miltonin *Kadotetusta paratiisista* (toisen osan säkeistä 899-901).

nauru, voihke - nauru jälleen -
auvo kivun nauttijalleen;
muusat heleet, muusat kalvaat,
kasvonne ma tahdon paljaat!
Tahdon nähdä! kirjoittaa
päivästä, ja yhtä aikaa
yöstäkin. Ja tyydyttämään
anon janon somaan särkyyn pään!
Ohdakkeinen lehtimaja
olkoon myrtein somistama,
lehmusten ja mäntyin kukkivain,
hautakumpu halpa vuoteenain.

OODI ("BARDIT INTOHIMON,
HUUMAN")⁸⁶

Bardit intohimon, huuman,
sielut teiltä jäivät maahan!
vai taivaassako sielut toiset,
uudet, kaksois-elämäiset?
On, ja taivaan sielut asuu
kanssaan aurinko ja kuu
ja ääni lähtein ihmeellisten
ja puhe suitten, ukkosmainen,
kuiske taivaan ikipuiden,
keskenänsä seurustellen
Elysian ruohikoilla
istuskellen, Dianan joilla
kuusipeurat laiduntaa
alla kelloin taipuvaisten
tuhatkaunoin ruusumaisten,
missä satakieli laulaa
ei mieltä vailla, vailla kaulaa
vaan jumal-toden säveleitä
filosofioita, joita
taruin kultaloimet kertaa
taivaan ihmeist vailla vertaa.

---

86 "Ode ('Bards of Passion and of Mirth')", kirjoitettu loppuvuodesta 1818,
ensijulkaisu 1820.

Näin elelette yllä siellä
ja uudestaan taas maassa täällä:
sielut jotka jäivät taa
meit löytämähän opettaa
teidät, missä iloitsette,
uupumatta, näyttämättä
koskaan naamaa tympeää.
Täällä teidän sielut maiset
puhuu meille: ”Kuolevaiset.”
Puhuu pikku paheistamme,
huolistamme, iloistamme,
Himoistamme, ilkitöistä,
kunniaista, häpeöistä,
ja mikä vahvistaa, tai tappaa.
Näin opetatte päivittäin,
poiskin paenneina näin.

Bardit intohimon, huumen,
sielut teiltä jäivät maahan!
Taivaassa teillä sielut toiset,
uudet, kaksois-elämäiset!

LAULU ("SSH! ASKELLA VAROEN,
KULTANI LEMPEÄ!")⁸⁷

1

Ssh! Askella varoen, kultani lempeä!
Talo jo nukkuu kokonaan, vaan siltikin,
voi kuulla ukkos kaljupää, tuo mustankipeä,
yömyssynsä vaikka toppasit, Isabel kaunehin!
vaikka jalkasi keveämmät on kuin keijun sen,
kuplilla joka tanssii, miss puro kohtaa purosen -
Ssh! Askella varoen, kultani lempeä!
Vähemmän kuin mitään voi kuulla mustankipeä.

2

Liikahda ei lehtikään, ei väreen värettä
ole joella - on hiljaista, yön silmä uninen
jo sulkeutuu, unohtain Lethen-huolensa
kuoloon tuutimana surraavan koiperhosen;
ja kuu, kainona, tai kaiken sietäen,
on paennut majaansa, niin hyvin tietäen
ma etten valoansa tahdo pimeyteen, en muuta soihtua
kuin silmät Isabelin, ja kukkais-pehmennehet huulensa.

---

⁸⁷ "Song ('Hush, hush! tread softly! hush, hush my dear!'), kirjoitettu luultavasti loppuvuodesta 1818, mutta myöhemmin Keatsin antaessa erään Leigh Huntin kirjan Fanny Brawnelle lahjaksi hän kirjoitti tämän runon kirjan sivuille omistuksena ja rakkautensa osoituksena ja päiväsi runon synnyksi 21.1.1819, eli pyhän Agneksen muistopäivän (ks. alaviitta 88). Ensijulkaisu 1845.

3

Jo nosta säppi! ah hiljaa, kaunis, varoen!

Kuoleman omat ollaan, jos se rasahtaa!

Ah hyvä noin - ja nyt istuin kukkainen -

voi ukkos unta nähdä, tuikkia planeetat nuo saa;

lemmestämme unta nähdä ruusunnappu, heräten

täyteen kukkaansa ja lämpöön keväimen,

saa uuttukyyhky laulupuullaan kujertaa,

kun suutelen sen säveleen, ja joka paikkaa pakottaa!

AGNES - PYHÄN AATTO⁸⁸

I

Oli aatto kylmä - katkeran kylmä niin!
Pöllökin höyhenissään hytisteli;
linkkaavan kuuran läpi jänön nähtiin,
tarhassaan lampaat hiljaa seisoskeli:
myös turrat Rukoilijan sormet oli,
henkensä kohoeli huuruten
kuin suitsuke, tai vaikka eli
sielunsa vielä - silti mieli sen
taivaaseen Neitseeseen ohi olis miehen mutisten.

---

88 "The Eve of St. Agnes", kirjoitettu 18.1.-2.2.1819 Bedhamptonissa, ullakko-
huoneessa ystävänsä Charles Dilken sukulaisten luona. Ensijulkaisu 1820.
Kirjoitusta oli edeltänyt vierailu Chichesterin katedraalikaupungissa, jonka
keskusta vielä 1800-luvun alussa oli leimallisesti keskiaikainen. Siellä Keats
valmisteli runoan Charles Dilken isän talossa, myöskin ullakkohuoneessa,
jonka ikkunasta näki kattojen yli katedraalille. Keats teki vielä korjauksia
ja lisäyksiä myöhemmin syyskuussa 1819, mikä oli Keatsin työskentely-
tavoille harvinaista. Runon alullepanijana voidaan pitää Keatsin ystävää
Isabella Jonesia, joka ehdotti goottilaista legendaa runoiheeksi. Runon
keskiaikaisessa tunnelmassa on nähtävissä myös vaikutteita runon kirjoit-
tamista edeltävän kesän Skotlannin kävelymatkasta, jolla Keats lumoutui
raunioituneista kartanoista ja goottilaisista luostareista, mm. Ionan saaren
vanhasta luostarista, jonka hautuumalla lepäsivät Skotlannin muinais-
kuninkaat. Tarinan tarkempina lähteinä Keatsille toimivat Robert Burtonin
The Anatomy of Melancholy sekä John Brandin *Popular Antiquities*, jotka
molemmat kertovat saman kansantarinan pyhän Agneksen muistopäivän
aatosta, jolloin nuori nainen paastottuaan voi unessa nähdä tulevan avio-
miehensä kasvot.

II

Mutisten, pyhän, kärsivänä;
hän lamppuun tarttui, nousi polviltaan,
palaten paljasjaloin, riutuvana
käy keskilaivaa hiljaa kulkemaan:
jähmeät patsaat seisten sivuillaan
kuin kiirastuli-karsinoissa ikään
ritarit, neidot, hiiskumattakaan;
ei tule miehellemme mieleenkään
he että haarniskoissaan pääsis jäätymään.

III

Pohjoiseen kääntyi sivuovelta:
askelta kolme vain, ja soitannon
jo nostaa kaiku itkun povelta;
vaan ei - jo kuullut kuolonkellon on:
ilonsa menneet, laulut tuokion:
ankara osansa on aattoyönä.
Toisalle suunnistaa, ja joukkohon
tuhkien istuutuu, on naru vyönä:
valvoa aamunkoittoon syntejämme työnä.

IV

Preludin herkän istuessaan kuuli,
näet auki jäänyt oli moni ovi
paljosta kuljennasta. Niin tuuli
hopeiset trumpetit luo kuljettavi:
puhtaina kammarit tuoll hohtaa,
valmiina vuoksi vieraan tuhannen:
enkelveistoksien silmät hohkaa,
karniisilistalle tuen tarjoten,
hiuksensa nutturalla, siivet rinnall ristien.

V

Lopulta juhlaväki sisään ryntää,
hopeisin tiaroin koristunut, höyhenin,
lukuisna kuin varjot, jotka täyttää
pääs nuorten hienoin, satumaisin
valloituksin. Pois heidät toivomme -
ja näemme neidon yhden vain
ken päivän haatonut on mielessään
lempeä, suojelusta Agnes-pyhän,
mummojen josta usein oli kuullut haastavan.

VI

Kertovan, miten muka aattoyönä
neitsyitä näyt viehkö odottaa,
kuink lahjoja voi tulla lemmityiltä
kun yö on täysi, pelkkää hunajaa,
menoja oikeita kun noudattaa:
Vuoteeseen mentävä on iltasetta,
maattava seljällänsä, liljanvalkeana;
taaksensa kääntymättä, sivuillekaan
taivaaseen luoduin katsein anottava hartaintaan.

VII

Nää taiat täytti Madelinen pään:
soittoa kaihoisaa - kuin tuskaa Luojan -
ei kuullut lain; kauniilla silmillään
lattian näki vain, ja monen liehuhelman
ohitse antoi mennä - turhaan luokseen
sipsutti moni lemmenkavaljeeri,
perääntyen taas, laantumatta kuumeen;
huumetta muuta tytön sydän nieli.
Suloisiin uniin aattoyön jo paloi mieli.

VIII

Tanssissa unisesti pyörähteli,
vääntynein huulin, kovin huohottain,
noidutun hetken lumoss huokaeli
keskellä soiton, väen tunkiessa päin,
kuiskausten kiukkuisten ja leikkisäin,
lempiväin katsein, pilkan viiltävän,
silmillä sokkoliina haaveiden,
vain Pyhälle lampainensa elää hän,
onnelle, jonka aamun tietää tietävän.

IX

Näin, poistumista suunnitellen vain,
hän viipyi. Samaan aikaan poikki nummen
on tullut Porfyro nuori, sydän palain
Madelinen vuoksi. Pääportin luona
suojassa kuulta seisoo, rukoillen
jokaista pyhimystä vuorollansa,
vilauksen edes lemmittyään nähdäkseen,
katsoisi palvoin vain hän piilostansa:
puhuisi, polvistuisi, suuta antais - tietää kansa.

X

Hän sisään uskaltau - ei hiiskahdustakaan!
Ja silmät välttäköön - tai jo tikareita
syömmeensä sataa, Lemmen satamaan;
on kammarit nää täynnä barbaareita -
lordeja kuumapäitä, hyeenoita -
koiranskin kirousta ulvoo suvullensa -
inhassa kartanossa tuoss ei muita
Porfyron ken voisi ottaa armoihinsa
kuin eukko muuan - vajaa voimiltansa.

XI

Ah, sattumaa! Jo vastaan laahustaa
tuo muori, keppiin vankkaan tukien,
yhyttäin hänet, piiloon pylvään taa
ken valoa on paennut soihtujen,
melua ilonpidon, laulajien:
Mummopa hätkähtää - vaan kohta jo,
sormiinsa tarttuin miehen tunnistaa
ja sopertaa: "Pois täältä, Porfyro,
tai verenhimoissaan sut sieppaa inha joukkio."

XII

"Pois täältä, pois! Hildebrand siellä on,
mies vähän varren, aikomusten julmain -
sun vasta kiros, ja sun asunnon;
On Maurice - ei edes harmaa kulmain
miest kesyttänyt ole. - Ah, maailmain!
Nyt haamuna jo häivy!" "Rauhoittukaa,
nyt tuoliin tähän istuudutte vain,
ja mulle kertokaa..." "Ah, täällä oi hiljaa,
mua seuraa, laps - tai tuhos on sun allas maa."

XIII

Tiensä nyt kaarikäytävään käy näin -
seittejä hähkein mies setvii sulallaan
ja kuiskii eukko: "Voi miun päiviäin!"
Koht soppeen tullaan kuun-valaisemaan,
kalvaaseen, paneloituun, hiljaisaan
kuin hauta. Ja: "Nyt miss'on Madeline..."
käy anelemaan mies, "oi joutuisaan,
kautt hämyn, siskot jonka näätte vain
noin Agnes-villaa kutoin mielin hartainpain."

XIV

”Ah, Agnes! Nyt Agnes-pyhän aatto on -
vaan siunaus ei murhatyötä estä:
vain vettä kaada noidan suppiloon,
ja metkut haltioiden kaikki kestä -
ja tarttua voit miekkaan: nyt ihmettelemästä
en laata voi - sa täällä - ja on aattokin -
ja Valtiattarein se löytää kysymästä -
vaik enkelit hänt hiukan huiputtaisikin -
mut mun jo anna nauraa, joudan suremaankin.”

XV

Vaisusti kuutamossa naurahtaa
Porfyron tutkaillessa kasvojansa,
kuin poika jotain sadun noita-akkaa,
ken kiinni pitää vanhan Loitsu-Kirjansa,
kun rillipäisnä istuu piipunnokassansa.
Mut katse kirkastuvi Porfyrolla
kun eukko kertoo neidon sulhastansa
vuottavan nähdäkseen - kyynelittä olla
ei saata mies, kun neito legendan on syliss tuolla.

XVI

Äkisti aatos, ruusun kaltaisna,
puhkes, ja otsan punaan sai, ja niin
lyödessä syömmen, mies nyt juonensa
julk’lausuen saa eukon kiihdyksiin.
”Sa julma oot, ja jumalattomiin
sun mieles käy - me Neidon rukoilla
nyt suomme - nukkua unelmiin
kaukana kaltaisistas, nyt matkaas sa!
Et oo se mies jonk ennen olen saanut tuntea!”

XVII

”Ei, en pahaa hälle tee, ma vannon!”
vastasi Porfyro: ”Jo Taivas evätköön
nyt multa syntieni anteeksannon,
jos häneen kajaan ma, ah, Herra nähköön,
tai himoll katson kasvojensa sähköön.
Ah, Angela! kautt kyyneleiden mun
sa minuun luota - tai tietäköön
pian kaikki, että täällä oon, kun
huutoon hurjaan heti, tästä, koonnun!”

XVIII

”Ah, miks onnetonta säikyttelet noin?
Surkeaa, heikkopäistä, hautaanvalmista,
jok lähtökelloin soivan kuulla voin.
Puolestas rukoilin ma joka aamu, ilta -
se muistaos.” - Näin kohta Porfyriokselta
saa suopeamman esiin säveleen -
niin murheisen, niin surust syvältä,
ett lupaamaan saa muorin: ”Vuokses teen
sa mitä käsket vain, syteen tahi saveen.”

XIX

Mik oli: Hänet - oitis, vaivihkaa -
ain Madelinen kammarihin opastaa
ja konsa siellä, kaappiin piilottaa,
mi - ilman että kukaan mitään aavistaa -
hänelle morsiamen sulon paljastaa
keijujen tanssiin rientäin peitolle,
kun lumous yön vain unta pitkittää -
kohtausta moist ei suotu kuoleville
siit'ast kun Merlin velkans maksoi Demonille.

XX

”Niin on kuin toivot”, nainen toimittaa.

”Sa kakut, leivokset koht näet siellä -
täks yöksi vain - nojaava liukuseinämään
luuttunsa oma on. Nyt joutuisaan,
oon hidas, heikko, tuskin tuuppaamaan
sekavaa päätäin sinne rohkenen.

Nyt vuota tässä, vaikka rukoilemaan
hetkeksi käy. Mut muista: vihillen

sa neidon viet, tai nouse haudastani kuunaan en.”

[...] ⁸⁹

---

89 Käännöksestä puuttuu 22 säkeistöä, eli noin puolet. Runo jatkuu kuvauksella Madelinen nukkumaanmenosta, unesta ja Porfyron salaisesta, rakastavasta katseesta. Lopulta Madelinen nukkuessa Porfyro uskaltautuu herättämään Madelinen, joka ensin säikähtää, mutta lopulta tyyntyy, ja unenomaisessa kohtauksessa molemmat rakastuvat ja päättävät karata myrskyyn. Runon juoni on naurettava, mutta runokielen eroottisuus, unenomaisuus ja goottilaisen genren taitava käyttö ovat tehneet siitä yhden Keatsin arvostetuimmista runoista.

MARKUS - PYHÄN AATTO⁹⁰

Sapattipäivään osui se,
kahdesti pyhät kellot ne,
kutsui kansaa vesperiin,
kadut myöskin puhtaat niin
jälkeen huhtisateitten;⁹¹
pinnoilla ruutuin läntisten
hiipuva kajo auringon
terveiset kertoi alangon,
paljaiden piikkipensaiden,
jokien sararantaisten
esikoin, suojis törmillään,
kaunokkein, vilus ylämaan:
kahdesti pyhät kellot nuo,
hiljaiset kadut, joille tuo
väkeä vakaat askeleet,
luota lietten siirtyneet
hurskain, vienoin liikkein on
vesperin vastaanottohon.

---

90 "The Eve of St. Mark", kirjoitettu 13.-17.2.1819 ja jätetty kesken. Ensijulkaisu 1848. Keatsin palattua Lontooseen Bedhamptonista mukanaan valmis "Agnes-pyhän aatto" Isabella Jones ehdotti toista uskonnollistaikauskoista legenda aiheksi. Pyhän Markuksen muistopäivän aattona tarun mukaan seuraavan vuoden aikana kuolevien haamat paljastavat itsensä ennen aikaisesti Venetsian Pyhän Markuksen katedraalin etuovien yllä. Runon lähteenä on käytetty edellä mainittua John Brandin *Popular Antiquities* -teosta. Runossa on huomattavissa vaikutteita kirjoitusta edeltävästä matkasta keskiaikaiseen Chichesteriin, Thomas Chattertonin keskienglantia vakavasti parodioivista runoista sekä Coleridgen keskiaikais-sävytteisestä *Christabel*-runosta.

91 "huhtisateitten", pyhän Markuksen päivä on 25. huhtikuuta, jolloin aatto osuu edelliselle illalle.

Ovi korkea tai matala,
kansaa sillä hurskasta,
kuiskien käy, ja varovaan
sulo-urkuin pauhinaan.

Vaihtuneet kellot rukoukseen -
mut Bertha ei saa kyllikseen
kirjasta oudost sylissään:
aamu jo ensi säteillään
silmänsä näki sen vankina:
sivujen hohde, patina
saanut on hänet ymmälleen -
tähdillä, siivill enkelten,
marttyyreill, hehkuss pätsien,
sinellä sädekehien,
haarniskoill, liekeill seitsemill,
Johanneksell ilmestyill,
Markuksen leijonalla, jok
on siivekäs - ja niin, jo tok
Noak hän Arkin rakensi -
ihana joka kerubi.

Bertha, neito raukea,
osoite: Luostar'aukea,
takkansa luota näki hän
vaurauden tuon himmeän,
tuolla Piispan puutarhan,
vaahterat sen, ja jalavan,
täydess lehdess nytkin on,
vinhakin tuuli voimaton
niihin on, aitauksessaan.
Bertha nous, jäi lukemaan
siihen, otsa ikkunaan,
uudestaan, ja uudestaan -
vaihtui usva pimeään,
Markuksen vei legendaan.

Ripsuisen aivina-pieluksen
jätti poskens hehkuinen,
niskaansa särki, ui silmissään
pyhiä usvakääreissään.

Hämärää, ja niin hiljaista,
välillä hiljaista askelta:
joku myöhäinen palaillen
ohi kaikuvaan Luostarportin sen.

Vaakkuvat naakat, jotk päivällä
yllä puitten, tornein lyö leikkiä,
pareittain oli käyneet öihin
piiloon tapulin kätköihin,
siell vaipuen uneen varahin,
kun soitto soi kelloin parahin.

Hiljaista, ja niin hämärää,
ulkona, ja sisällä:
istuutui, ah petetty!
Valjun lampun sytytti,
hiuksens avas, lukea
viel yritti, ja varjonsa
valtavana seinällä,
kattoparruss, tuolilla,
lintuhäkiss, sermillä,
jolla paljon hirveitä:
kyyhkyjä, makiapina,
lintuja Edenin, jaloitta,
papukaija ja loistopeippo,
angorakissa silkki-peitto.
Luki, varjons vaappui vaan
huoneen täyttäen hahmollaan
jokin kuin kaamea avatar
tai miksei Patakuningatar
tullut taakseen nauramaan,
viittaa mustaa hulmuttamaan.

Luki vain samaa legendaa
 Markuksen synnyst kuolemaan,
 maalla, merell, ja pakanain
 kahleiss, aina iloiten vain -
 Välistä oppinut kirjuri
 tähden lisää, tai tikarin⁹²,
 säkeitä pyhiä lainaa noin
 pienen-pienin koukeroin
 alla tekstin, kuljettaen
 runoa takaa aikojen:
 ”- Cons cirioit unen-nejoiste⁹³
 Cunis nijste herete awtuaste
 cun henen ysdewens ljuliten
 et hawdan zylis makas hen;
 ia quincas se ajwan noori laps
 uoip olemen pyhe enne syntymes
 ios hene Eiti (Iumal hene cans)
 ois pidety uxineisudhessens,
 ja zuteldu chartast se pyhe rist.
 Ia Iumala armost ia Satana machdist
 hen ciruioit, ja mjustaki monesta
 ionck-callaista en voi paliasta.
 Mut pitem certoa totisest
 Iotakin Pyhest Ciciliest,
 Ia wallanci cwincas hen ualista
 Marcuxe elosta, cuolosta.”

Vihdoin, luomet aloillaan,
 saapuu martyyrikuolemaan,
 sitten pyhimyshaudalle
 kynttelikköin keskelle
 kaupunkihin Venetsian...

---

92 Eli alaviitan.

93 Keatsin keskienglanti-imitaatio on virheellistä ja oletettavasti Thomas Chattertonin vaikutusta. Käännös yrittää tavoittaa tämän efektin korvakuulolla kirjoitetuin agricolaismein.

GEORGE JA GEORGIANA KEATSILLE,
18. HELMIKUUTA 1819

[...]

- kuunaan en juo useampaa kuin kolme lasin-täyttä viiniä perä-jälkeen, enkä konsanaan viinaa tahi vettä; vaikka Woodhouse päivänä muutama ve minun kahvihuoneelleen - ja tilasi kohta Pullon Klarettia⁹⁴. Sanonpa vainen että minulle Klaretti mieleen on! Koska tarjotaan Klarettia, en suurin surminkaan saata lasia kallistamatta olla. Lienee tämä ainokainen makuisuus-seikka, jota kohtaan minussa yhtään herkkyyttä on. Eikö olisi Aatos toimittaa teille vähäsen viinijuurta sinne? Kävisiköhän päisin? Otanpa selkoa - Jospa voisitte valmistaa jotakin Klaretin kaltaista sitten sitä kesäiltana lehtimajassa juodaksenne! Totisesti on se hieno asia - Suun täyttää se oikeinpa tulvivalla rakkaudella - painuen sitten alas viileänä, polttelematta - etkä myöhemminkään kuule sen kuurtavan ja kaartavan maksasi kanssa - ei on se enemmän Rauhan-tekijä - ja lepää se siellä yhtä tyynenä kuin rypäleessä aikoinaan - tuoksun puolesta on se rikas kuni Mehiläis-Kuningatar, ja nousee eteerisempi Osa sitä aivoihisi, ei suinkaan syöksyen niiden asuntohuoneisiin kuni lutkaansa jahtaava jätkä jossakin Synnin Pesässä kiiruhtaa ovelta ovelle takoen seinäpaneeleita, ennemmin vaeltaa se kuni Aladdin lumotussa palatsissansa, varoten niin ett'et edes tunne askeliansa - Muut väki- ja spirituoosit viinit ne Sileniukseksi muuttavat Miehen; tehden tämä hänen Hermeeksi - ja Naiselle antaen Ariadnen sielun ja kuolemattomuuden jolleka Bakkhuksella ainiaan kelpo kellarin-täysi klarettia on - ja tätäkään häntä ei kuunaan saattaisi suostutella ottamaan kahta kupposta enemmästi - sanoin että tämä sama Klaretti minulle ainokainen maku-intohimon kohde on unohdinpa riistan - vikapääksi täytyy myöntymäni Peltopyyn rintaan, jäniksen selkään, hanhen

---

⁹⁴ Orig. "claret". Klaretiksi kutsuttiin Ranskan Bordeaux-alueelta tulevia punaviinejä.

selkärankaan, Fasaanin ja Lehtokurpan siipi- ja kylkipaloihin *passim* Riistan puheena ollen (osaisinpa sitä valmistaa) Neito jonka kohtasin Hastingsissa ja josta luulen sanoneeni sanasen viimeisimmässäni⁹⁵, on viimeisinä aikoina kantanut minulle lahjana runsaasti riistaa, jonka avullansa olen saattanut valmistaa myöskin - Päivänä muutamana hän laittoi minun tuomaan kokonaisen Fasaanin kotiin jonka annoin Rva Dilkelle ja jollapa Rice, Reynolds ja Wentworthiläiset ovat huomisena iltana atrioitseva naapurissa - Seuraava on aikeeni toimittaa Äidillenne. Nämä hillityt paperi-arkit ovat paljon mukavampia kirjoittaa kuin ovat ne laveat ohuet arkit joita tähän tullen, toivonpa, olette jo vastaan-ottaa saaneet - Vaikka tarkemmasti aatellen tuskin vielä olette - En ole vielä yhdessäkään Kirjeessä sanonut mitään hankkeistani - sanalla sanoen en ole yhtään epätoivoinen niiden vuoksi - runoni⁹⁶ ei ole menestynyt laisinkaan - joltiseenkin vuoden juoksussa, luulen-ma, kokeilen taas yleisöä - Itsekkäässä katsannossa minun tulisi kai niellä ylpeyteni ja halveksuntani yleistä mielipidettä kohtaan ja vaikenemaan tyytyä - Mutta teidän ja fannyn vuoksi otan minä itseäni niskasta, ja yritän toisen kerran - Enpä epäile rahtuakaan Menestymistäni mennessä moniaan vuoden, jos vain jyrkeänä pysyttäydyn - mutta tarvitaan kärsivällisyyttä - Sillä Arvostelut ovat veltostuttaneet ja laiskistuttaneet ihmisiä - Vain harvat ajattelevat itse - Ja yhä Voimallisemmiksi muodoltaan ovat nämät Arvostelut käymässä vallankin Quarterly⁹⁷ - taika-uskon kaltaisia ne ovat joka mitä enemmän Kansaa maahan lyöpi ja mitä pitempään jatkuu sitä vahvemmaksi se käypi erinomattain laskein mukaan heidän alati-kasvava voimattomuutensa -

[...]

---

95 Keatsin ystävä Isabella Jones.

96 *Endymion*.

97 *Quarterly Review*, konservatiivinen kulttuurilehti, joka hyökkäsi rajusti Keatsin *Endymionin* kimppuun.

MA MIKSI NAUROIN TÄNÄÄN?⁹⁸

Ma miksi nauroin tänään? Ei ääni yksikään,
ei Jumalan, ei Henkein peljättävään
vastaamaan suostu Taivaast, Helvetistään.
Siis Sydämeni puoleen käännyn oitis näin:
Sa kuule! Surussa, ja yksin, ollaan, kumpikin;
siis miksi nauroin? Oi piinaa kuolon!
Oi Pimeys! Pimeys, oi itku ikuisin;
ei vastausta Taivaan, Helvetin, ei Sydänpolon.
Ma miksi nauroin? Tiedän: ei lieka elon saata
haavettain ääriin onnen yltämästä estää;
siltikin yönä tänä juuri voisin laata,
ja nähdä: koreus maailman ei voi kestää.
Runous, Maine, Kauneus - väkeviä on,
vaan Kuolo väkevempi - se korkein palkinto on Elon.

---

⁹⁸ "Why did I laugh tonight?", kirjoitettu maaliskuussa 1819, ensijulkaisu 1848.

KEIJULINNUN LAULU⁹⁹

Ei kyyneleitä! Oi, ei kyyneleitä!
On ensi vuonna kukat taasen heleitä.
Ah suotta suret! Turhaan itkeskelet!
Syvällä juuristossa uinuu nuppuet.
Silmäsi kuivaa! Oi, silmäs kuivaa sa!
Näet opin sain ma oivan Paratiisissa:
on joka sävelmälle täällä aikansa -
    Ei kyyneleitä!

Ylöspäin! Oi katso ylöspäin!
Ah puna-valkokukkiin tänne näin
mä missä lepattelen täällä, poissa
granaattiomenapuun oksistoissa.
Mut näe! Tää nokka hopeainen
ain hoitaa vaivat kelpo ihmisen.
Ei kyyneleitä! Oi, ei kyyneleitä!
On ensi vuonna kukat taasen heleitä,
Nyt hyvästi - ma lennän, hyvästi,
ma sineen taivaan katoan -
    Hyvästi, nyt hyvästi!

---

⁹⁹ "Faery Bird's song", kirjoitettu oletettavasti huhtikuussa 1819, ensi-
julkaisu 1838.

HRA SCOTTIN SURUTALO¹⁰⁰

Hra Scottin Surutalo, sananen
nuhteen huorille, ja kyynele
rasvaiseen kirjasivuun, janoisuus
kavuttua ylämäkeen vieraisille,
tee ikäneidon kanssa, tai
poetan, joka teilauksen sai,
vuokraisäntä ja oluthumaluus,
Haydonin hieno teos, kupponen
yökylmää kahvia, kun Muusa altis,
Coleridgen ääni, päähine
edessä istuvalla, rumpu, ukulele,
huilu joka naapurია ei jätä -
nääh ei vetele - vaan kuules tätä:
Wordsworthin sonetintynkä, "Doverille".
Doverille? Variksetkin nauraa sille!

---

100 "The House of Mourning written by Mr.Scott", kirjoitettu 1819, ensijulkaisu 1936. Joidenkin tutkijoiden mukaan osan runosta on kirjoittanut Keatsin ystävä Richard Woodhouse. Runo on parodia Wordsworthin runosta "Composed in the Valley near Dover, on the Day of Landing".

[...]

olin kävelyllä highgatella päin ja Lordi Mansfieldin puiston reunaa kulkevalla tiellä tapasin herra Greenin Guys-sairaalan¹⁰² Prosektorin juttelemassa Coleridgen¹⁰³ kanssa - kun olin ensin katseellani tiedustanut sopisiko liittyä heihin kävelin hänen kanssaan hänen raatimiehen illallisen jälkeistä tahtia varmaan melkein kahden mailin matkan Noiden kahden Mailin aikana hän ehti sivuta tuhatta asiaa - osaisinkohan luetella - Satakieliä, Runoutta - Runollista aistimusta - Metafysiikkaa - Erilaisia Unilajeja ja -sukuja - Painajaisuni - Uni johon liittyy kosketusaistimus - yksi kosketus ja kaksi perättäistä kosketusta - oheisuni - Ensimmäinen ja toinen tietoisuus - tahdon ja tahtomisen välinen ero, selitettynä - Hirviöt - Kraken - Merenneidot - southey¹⁰⁴ uskoo niihin - southeyn usko liian laimeaa - Kummitusjuttu - Hyvää huomenta - Kuulin hänen äänensä kun hän lähestyi minua - Kuulin sen kun se loittoni - Kuulin koko ajan tällä välillä - jos sitä nyt voi ääneksi kutsua. Pyysi kohteliaisuuttaan pistäytymään luonaan Highgatella Hyvää Yötä!

---

101 Ollen väliotsikko samassa pitkässä päiväkirjakirjeessä George ja Georgia-na Keatsille, joka tässä käännöksessä alkaa 18. helmikuuta 1819.

102 Keats suoritti lääkärin opintonsa Guy's Hospitalissa.

103 Samuel Taylor Coleridge (1772-1834), englantilainen runoilija, kääntäjä, kriitikko ja esseisti. Coleridge kuului Keatsia, Shelleya ja Byronia edeltävään romantikkosukupolveen yhdessä William Wordsworthin ja Robert Southeyn kanssa. Usein heitä tituleerattiin nimellä ”Järvirunoilijat” (”Lake Poets”) asuinpaikkansa Luoteis-Englannin Järvalueen mukaan. Coleridge ja Wordsworth olivat kirjoittaneet *Lyrical Ballads* -yhteiskokoelman, jonka julkaisu 1798 loi uuden, romanttisen ilmapiirin englantilaiseen runouteen aiemman, Alexander Popen vaikutuksesta muotoutuneen juhlallisen formalismin tilalle. Keatsin tavatessa Coleridgen oli vanhempi runoilija edelleen kuuluisa, mutta oopiumiaddiktionsa vuoksi vetäytynyt julkisuudesta sekä runouden parista työskennellen esseistiikan parissa. Useat Coleridgen kuuluisista runoista olivat tärkeitä vaikutteita Keatsille, mm. romanttisfantastiset ”Christabel” ja ”Kublai Khan” sekä Keatsin oodeja enteilevät ”keskustelurunot” kuten ”Nightingale”, ”Frost at Midnight” ja ”Dejection: An Ode”. Kirjeessä kuvattu tapaaminen oli ainut runoilijoiden välinen kohtaaminen. Myöhemmin Coleridgen muistellessa tapaamista hän sanoi tunteneensa kuoleman nuoren Keatsin kädenpuristuksessa.

104 Robert Southey. Southey ja Coleridge olivat nuoruudessaan olleet parhaita ystävyksiä.

[...] ¹⁰⁵

CHARLES BROWNIN LUONNE ¹⁰⁶

I

Hän tottavie on surumieli mies:
on uuma hoikka, mutta pörrö pää
kuin ohdakkeella, joka kukaties
on tuulen tuttu, kunnes höytyvää
se kautta kuulaan ilman lennättää;
ei parta vielä käynyt kukkimaan,
ei leuka tunne harjaa, veistäkään
ja neidonunta poski uinuu - vaan
hän raikkahasti tuoksahtaa kuin huivi itämaan.

II

Ei maistu edes viini, minkäs teet,
ei liha eikä kala eikä pyy,
on akanoita hälle kastikkeet;
hän juomaseuraan tuskin lyöttäytyy
tai rivouteen koskaan syyllistyy -
tai hempukoita kutittelemaan;
ei, kauas, poies, puroin solinaan
hän halajaa, ja rauhaan metsämaan -
jos kohta joskus iskee hampaat leukoijaan.

---

105 Kirje jatkuu Keatsin leikkimielisellä valituksella siitä miten Charles Brown on kirjoitellut aamulla spenseriläisiä säkeistöjä Keatsia, Fanny Brawnea ja rouva Brawnea "vastaan", joten Keats päättää huvittaa itseään ystävänsä kustannuksella "spenseriä jäljitellen" - "Charles Brownin luonne" on Keatsin vastaus.

106 "Character of Charles Brown", kirjoitettu 16.4.1819, ensijulkaisu 1848. Runo on ystävällismielistä pilkkaa alusta loppuun ja Brownin luonteen saakin selville kääntämällä jokaisen Keatsin esittelemän piirteen pääläel-
leen.

III

On slangi hälle täyttä hepreaa
ja lihatiski kreikkaa pakanaista,
ei koskaan nauti aamuin kippuraa,
ei viskiä tai vodkaa tiukkaa maista,
ei tyttöloissä kopeloitse naista,
ei rettelöitse, potki kerjääjää,
tai salongeista neittä kiharaista
hän jahtaa - ihanaa ja hempeää,
ken on se, jolla kävellessään nilkat heläjää.

UNI, LUETTUANI DANTEN
KERTOMUKSEN PAOLOSTA
JA FRANCESCATA¹⁰⁷

Kuin Hermes nousi lentoon kepeään,
Argoksen, tainnettuna, nukkuen,
niin jouten Delfoin ruokoon, kimeään,
puhalsin, hurmaten ja valloittaen
sen satain silmäin lohikäärme-maan;
kun uinui, poies lensin hengessä -
en Idaan, kylmää lunta taivaallaan,
en Tempeen, Jupiter itki missä,
vaan toiseen piiriin synkän helvetin
tuulissa jonka ei, ja pyörteissään
kertoa tarvis, mä miksi rakastin
ja suren miks. - Kalpeat huulet nään,
kalpeita suutelen, ja kera kauneuden
uin silmään myrskyn melankolisen.

21. huhtikuuta 1819¹⁰⁸

[...]

Ihminen on alunperin ”loukkuun jäänyt kurja” ja samojen vastoin-
käymisten alainen kuin metsän pedot, aina jonkinlaisiin koettelemuk-

---

107 ”A Dream, after reading Dante’s episode of Paolo and Francesca”, kirjoitettu huhtikuussa 1819, ensijulkaisu 1820. Keats oli lukenut Henry Francis Caryn käännöstä Danten *Jumalaisesta näytelmästä* intensiivisesti edellisen kesän Skotlannin matkasta asti ja seuraavana kesänä tulisi tutkimaan teosta myös alkuperäiskielellä italiaksi.

108 Ollen väliotsikko samassa pitkässä päiväkirjakirjeessä George ja Georgia-na Keatsille, joka tässä käännöksessä alkaa 18. helmikuuta 1819.

siin ja huoliin tuomittu. Jos hän jonkin verran kohentaa ruumiillisia olojaan ja mukavuuttaan - kullakin tasolla, jokaista kohennusta vastaten, häntä on odottamassa tuore kimppu harmeja - Hän on kuolevainen ja hänen päänsä yllä on yhä taivas Tähtineen. Kiinnostavin kysymys joka voi meitä kohdata kuuluu Miten pitkäksi aikaa Ihmiskunta voidaan tehdä onnelliseksi harvoin ilmaantuvan Sokrateen sitkein ponnistuksin - saatan kuvitella tuollaisen onnellisuuden äärimmilleen vietyinä - mutta mihin sen on päädyttävä - Kuolemaan - ja kuka siinä tapauksessa saataisi kestää sen - kaikki elämän murheet jotka nyt pikkuhiljaa vuosien myötä sulatamme kerääntyisivät silloin eläjän viimeisiin päiviin jolloin tämä, sen sijaan että toivottaisi kuoleman tervetulleeksi poistuisi tästä maailmasta niin kuin Eeva Paratiisista - Mutta totta puhuen en ollenkaan usko tällaiseen täydellistettävyyteen - maailman laatu ei sellaista salli - maailman asukkaat pysyvät laisinaan [...] Harhaanjohdettujen ja taikauskoisten keskuudessa tätä maailmaa tavataan sanoa ”kyynelten laaksoksi” josta meidät on määrää pelastaa Jumalan mielivaltaisella puuttumisella ja viedä Taivaaseen - Mikä surkea ahdas ja yksitotinen ajatus! Voitte Huviksenne kutsua maailmaa vaikka ”Sielunrakennuksen laaksoksi” Silloin käsitätte, mihin sitä voidaan käyttää (puhun nyt ihmislunnon sanan korkeimmassa merkityksessä myöntäen sen kuolemattomaksi mitä pidän tässä annettuna ihan vain ilmaistakseni muuatta mieleeni tullutta ajatusta) Sanon ”Sielun rakennuksien” Sielun erotukseksi Intelligenssistä - Intelligenssejä eli Jumalan jumaluuden kipinöitä voi olla miljoonittain - mutta ne eivät ole Sieluja ennen kuin ne saavat identiteettinsä, ennen kuin kukin niistä on persoonallisesti oma itsensä. Intelligenssit ovat havaitsemisen atomeja - ne tietävät ja näkevät ja ovat puhtaita, lyhyesti ne ovat Jumala - mutta miten siis Sielut rakennetaan? Miten siis näille kipinöille jotka ovat Jumala voidaan antaa identiteetti - niin että ne voivat ikuisesti omata itse kunkin yksilölliselle olemassaololle ominaisen autuuden? Tätä seikkaa haluan vakavasti pohtia koska pidän sitä kristilöin uskontoa suurempana pelastussuunnitelmana - tai Sielun-luomis-suunnitelmana pikemminkin - Tämän toteuttavat kolme suurta ainesta vaikuttamalla toinen toisiinsa vuosikausien ajan - nämä kolme Aimesta ovat *Intelligenssi - ihmis-sydän* (erotukseksi intelligenssistä eli Mielestä) ja *Maailma* eli *Alkutila* jossa *Mielen ja Sydämen* käy vaikuttaa toinen toisiinsa pyrkien muodostamaan *Sielun* eli *Intelligenssin jonka määränä on avata käsitys omasta Identiteetistään*. Kykenen tuskin ilmaisemaan asiaa, jonka vain

hämärästi havaitsen - ja silti uskon havaitsevani sen - jotta voisitte arvioida sitä selkeämmin esitän sen mahdollisimman kansanomaisessa muodossa - Kutsun *maailmaa* Kouluksi jonka tehtävä on opettaa lapsia lukemaan - *ihmissydäntä* kutsun tässä koulussa käytetyksi *aapis Kirjaksi* ja *lukutaitoista lasta* kutsun *Sieluksi*, joka on tehty tuosta *koulusta* ja sen *aapiskirjasta*. Näette varmaan miten välttämätön Tuskien ja huolten Maailma on Intelligenssin koulimiseksi niin, että siitä tulee sielu? Paikkana jossa sydämen on tunnettava ja kärsittävä tuhansin eri tavoin!

[...]

LA BELLE DAME SANS MERCI¹⁰⁹

I

Ah mistä lohtu, jalo mies,
    ken yksin ja kalvaana meet?
On sarat rantain kuihtuneet,
    on linnut vaienneet.

II

Ah mistä lohtu, jalo mies,
    kun riudut vain, ja murhe syö?
On aitta Kurren täynnä nyt,
    ohitse korjuutyö.

III

Ma ohimollas liljan nään,
    hien tuskan, kuumeenkosteuden,
poskillas ruusun hiipuvan,
    niin nopsaan kuihtuneen.

IV

Kedolla neidon kohtasin,
    kauniin kuin lapsi keijun on,
niin pitkähiuksen, soeraan -
    ja silmät villikon!

---

109 "La Belle Dame Sans Merci", kirjoitettu 21.4.1819, ensijulkaisu 1820.

V

Ma solmin hälle seppeleen,
ja rannekkeet, yön tuoksuisen,
mua katsoi hän kuin rakastais,
somasti huokaisten.

VI

Ma nostin hänet ratsullein,
en enää muuta nähnyt, en,
kun lauloi hän, pää kallellaan
sen laulun keijujen.

VII

Mua yrtein, rohdoin ravitsi,
hunajaa, mannaa juoda sain,
ja sanoin oudoin lausui hän:
"Sua elän rakastain."

VIII

Mut luolaan lumottuun hän vei,
ja siellä itki katkeraan,
ja siellä painoin luomilleen
ma neljä suudelmaa.

IX

Ja siellä uneen tuuti mut,
ja siellä unta näin - ah! niin! -
viimeistä kertaa unta näin
rinteellä kylmällä siin.

X

Kalvaita valtiaita näin,
ja satureita - kalman vaan;
ne huus: "La Belle Dame Sans Merci
sua pitää orjanaan!"

XI

Mä huulensa näin nääntyneet,
                  ja suunsa aukes ammolleen,
ja heräsin, ja olin tääl
                  rinteellä kylmällä niin.

XII

Ja siksi täällä harhailen
                  ja yksin ja kalvaana meen.
Vaikk' sarat rantain kuihtuneet
                  ja linnut vaienneet.

UNELLE ¹¹⁰

Ah hellä balsamoija keskiyön,
ken suljet sormin suopein, huolekkain
silmämme, hämyyn-ahnaat - lehviin-kätkeytyen
valolta suojauneet unhoon jumalain:
ah uni lempein! pyydän: painetuin
mä tahdon kuulla silmin hymnis tään,
tai oota Aameneen, unikkos ennenkuin
vuoteeni tuuti-lahjoin päästät peittämään.
Mut varjele, ja eilisen mun pielustain
sa ethän täyttää salli suruin muistelluin,
halulta tietää varjele, joka myyränä
pimeyteen kaivautua halajoi;
avaintas urassansa taitain käännä sä
ja sielun hiiskumaton lipas sinetöi.

---

¹¹⁰ "To Sleep", kirjoitettu huhtikuussa 1819, ensijulkaisu 1838. Runoa pidetään aloituksena muototutkimukselle, joka alkaa sonettikokeiluista ja päättyy suurien oodien stanzamuotoon.

”TÖKKIVÄIN JOS RIIMEIN
KAHLEISIIN”¹¹¹

Tökkiväin jos riimein kahleisiin
on kieli pantava - kuin Andromeda - ja
sonetti kipeän-herkkä rautoihin,
miks’ hakis’ emme, pakkoon tyytyin niin,
me sandaaleita punokkaampia
Runomme jalkaan, kerkkään, paljaaseen -
suloinen kuulla voisi ollakin,
kun korvan kallistamme - silmät kiin’
punniten, säätäin painoarvoja;
tavujen saitureita, soinninkin -
olkaamme siis, kuin Midas rahoineen:
lehvistään voitonpalmun riivimme -
ja niin, jos pääsekään vapauteen,
köynnöksiin omiin Muusan kiedomme.

---

¹¹¹ ”If by dull rhymes our English must be chained”, kirjoitettu joko huhtikuun lopussa tai toukokuun alussa 1819, ensijulkaisu 1848. Keats otsikoi sonetin veljelleen ja kälylleen osoittamassa kirjeessä ”Incipit altera Soneta”. Kuten ”Unelle”, tämäkin sonetti on osa Keatsin pyrkimystä löytää parempi sonettimuoto englannin kielelle.

OODI PSYYKELLE¹¹²

Oi Korkein! Säkeet äänettömät kuulethan,
esiin pusertamat hartaan muistelun;
anteeksi suot salojesi laulannan,
vaikka vain kovertuvaan korvaas sun:
Uneksuin varmaan tänään, vaiko totta
siivekkään Psyyn valvesilmin näin?
Metsässä vaeltelin aatoksitta,
kun näyn havaitsin mä yllättäin:
olentoa somaa kaksi, rinta rinnan
ruohossa korkeassa, kattonaan
kuiskivat lehvät, ummut väräjäivät;
äärellä pienen purosen,
kukkien syväjuurten, tuoksuvain,
sinisten hopeanvaaleiden ja purppurain;
he hiljaa hengittivät ruohopedillään:

---

112 "Ode to Psyche", kirjoitettu välillä 21.-30.4.1819, ensijulkaisu 1820. Keats kutsui runoa tuoreeltaan ensimmäiseksi ja ainoaksi runoksi, jonka kirjoittaminen oli ollut hänelle vaikeaa. "Oodia Psykelle" on yleisesti pidetty ensimmäisenä Keatsin suurista oodeista, mutta oodien tarkkaa kirjoitusjärjestystä ei tunneta. On kuitenkin kiehtovaa ajatella, että Keats, työskenneltyään antiikin myyttien parissa pitkien runoelmien mitassa (*Endymion*, "Hyperion"), siirtää myyttien käsittelynsä oodien intiimimpään tilaan ja samalla siirtyy tiheämpään, monimutkaisempaan muotoajatteluun. Runon lähteenä Keatsille toimi John Lempriären *Biblioteca Classica* -sanakirja, joka oli oman aikansa tärkeimpiä antiikin kirjallisuuden tietokirjoja. Lemprièreltä Keats sai tietää Psyyn tarkoittavan sielua. Lisäksi runon taustalla toimivat Apuleiuksen *Kultainen aasi* sekä Mary Tighen ylistetty *Psyche*-runoelma. Keats kirjoitti veljelleen Amerikkaan, että Psyyn palvonta aloitettiin vasta roomalaisella ajalla, jolloin todellinen antiikin usko oli jo kuihtunut. "Olen liian ortodoksi antaakseni pakana-jumalattaren olla näin laiminlyöty", hän kirjoitti. Jos "Oodi Psykelle" on ensimmäinen kevään 1819 oodeista, aloittaa Keats oodien sarjan ylistyksellä sielulle.

siivet ja käsivarret kietoutuneet,
huulensa koske ei, ei hyvästelleet,
kuin erottamat unen pehmyt-käden,
taas valmiit aloittamaan suudellen,
lempensä aurooraisen sarastain:
Tunsinkin siivekkään poikasen,
vaan ken olit sinä, kyyhky onnekkain?
Psykkensä uskollinen!

Oi näky, nuorimmaisna varjoon muun
sä jätät jumaliston kalvakkaan!
Kauniimpi oot kuin safiiri-kehrä kuun
tai Venus kimaltava taivaallaan.
Kauniimpi näitä, temppelittä vain,
ei kukat alttariasi kukkuroi,
ei neitsytkuoro soinnuin sulokkain
yösyönnä sulle vaikeroid;
puuttuvat ääni, luuttu, huilu, suitsuke
vitjoissa astiassaan savuava,
alttari, lehto, papit, profeetta
kiihkoissaan kalpein huulin uneksuva.

Oi kirkkain! myöhäistä jos vannontaan
ja lauluun uskovaan jo lieneekin,
kun pyhät muinoin oli oksat maan,
pyhiä ilma, vesi, tulikin,
etäällä hurskaudesta onnen sen,
siipesi kirkkaat yhä, hiljaa lepattain,
lomassa voimattomain jumalain,
mä silmin intoutuvin näen, laulaen.
Kuorosi tahdon olla sulokkain,
yösyönnä sulle vaikeroida;
sun olla ääni, luuttu, huilu, suitsuke
keinuen astiassaan savuava,
alttari, lehto, pappi, profeetta
kiihkoissaan huulin kalpein uneksuva.

Oraakkeliksi sulle ryhdyn, ja temppelein
mieleni loukkoon kauas rakennan,
oksaiset mietteet tuskin suloisin
mäntyinä huojuu siellä, kuiskaillen:
siintäen kauas tummat aatos-puut
kaunistaa vuorenrinteet, solainsuut;
Mua sinne tuutimaan, oi länsituuli, tuut -
mettiset, linnut, immet, ihmeet muut,
mä siellä tähän aavaan hiljaisuuteen
pyhätön uuden ruususista teen,
säleiköt aivoituksin seppelöin,
nuppusin, kelloin, tähdin nimettömin,
tarhuri-Haaveen monin keksinnöin,
ken aina kylvää uusin siemenin;
mä sulle siellä riemut kaikki tarjoan,
varjoisa aatos jotka keksii ikään;
jo hehkuu soihtu, avaan ikkunan
lämpimän Lemmen tulla sisään!

MAINEESTA (I)¹¹³

Ah Maine, lailla tytön tiuskivan
liehakot epäät pokkuroivimmat -
suosioos suljet pojantolvanan,
valitset mielet piittaamattomat;
oot mustalainen: hältä käännät pääs
ken seurattas ei taida tyytyä;
oot pettäjäitär: uskotutta jäät,
sut mainitakin - on: sut häpäistä -
oot tumma niin, oot Niilin tyttäriä,
Potifar kademielen käly oot!
Ah bardit, kaihossanne räytyviä
jos olettekin, sanokaa: pilkatkoot!
On paras kumartaa vain, kiittää, poistua -
jos mieltyy hän, voi kutsu toistua.

---

113 "On Fame (I)", kirjoitettu 30.4.1819, ensijulkaisu 1837.

MAINEESTA (II)¹¹⁴

You cannot eat your cake and have it too
Sananlasku

Voi miestä, ken ei kuunaan, kuumissaan,
päiviinsä rauhallista katsett luo,
ken sotkee lehdet elonkirjassaan
ja nimelleen oivall neitsyyttä ei suo.
Pitäiskö ruusunenkin itsens poimia
ja luumun sormiella poskiaan?
Naiadin kuin metsätontun toimia -
soppensa puhdas täyttää roskillaan?
Vaan ruusu makaamaan jää arkunkannelle
tuulien tulla luo, ja mettisten,
ja kypsä luumu yhä tuoksuu hämyiselle;
tyynellä järvi lepää kristallisna
maailmaa miksi mieskään, armon-lasna,
noin luotaan viskais liekkiin tyhjyyden!

---

114 "On Fame (II)", kirjoitettu 30.4.1819, ensijulkaisu 1848.

OODI KREIKKALAISELLA
URNALLA¹¹⁵

I

Sä morsian, raiskaamaton, tyyneyden,
    kasvatti hiljaisuuden, hitaan ajan,
metsien tiedon tulkki, ken siis runouden
    varjoosi jättäin taidat kukkain kertoman:
Sua mikä myytti lehvin verhonnee -
    pyhiä koskeeko? vai myöskin meitä?
    Tempen tai Arkadian laaksoissako?
    Ja nämä jumalia? Nuo impyeitä?
Pyrintö hullu mikä? Ken pakoon tempoilee?
    Rummut ja huilut mitkä? Ja villi hurmio?

II

Kauniita kuullut soinnut, kauniimmin
    soi kuulemattomat - siis soikaa, huilut,
ei korvaan aistivaan, vaan, armaammin,
    hengelle soikaa äänettömät laulut:
Heleä nuoruus, alla puiden, jättää et
    voi lauluasi, puu olla lehdetön;
    et, Ylkä, suudella voi milloinkaan,
vaan aina melkein vain - mut suotta huokaillet;
    ei haallu hän, jos ei vie hekkumaan,
    alati lemmit, hän aina kaunis on.

---

115 "Ode on a Grecian Urn", kirjoitettu toukokuussa 1819, ensijulkaisu 1820. Keatsin runo ei viittaa mihinkään tiettyyn uurnaun vaan on kokoelma havaintoja eri lähteistä, joiden muassa esimerkiksi kuulut Parthenonin marmorit, jotka oli asetettu esille British Museumiin 1817.

III

Ah oksat onnekkaat! kun varistaa
    voi lehtiänne ette - Kevääseen jäätte;
onnekas huiluniekka, huolta vailla
    saat aina soittaa jotain aina uutta:
lempeä onnekasta: lisää! lisää!
    se aina lämmin on, ja tarjoutuu,
        alati huohottaa, on aina-nuori -
taaksensa hengittävän halun jättää,
    tuon, josta sydän surustuu, ja turtuu,
        saa otsa hehkumaan, ja kuivuu kieli.

IV

Keitä tuo uhrikansa tuossa lie?
    Ja mille alttarille, vehreälle,
ammuvan hiehon, pappi kumma, viet,
    kupeensa hienot peiteltyinä lehväin alle?
Kylänen mikä - rannalla meren, joen,
    tai vuoren laella, tornein, rauhassaan -
        on väestä tyhjentynyt aamuun pyhään?
Katusi, kylä pieni, ikuiseen
    nyt vaikenevat - ei syytä kertomaan,
        sä miksi autioiduit, palaa yksikään.

V

Oi muoto muinen, ylväs! Palmikoin
    marmorisin miesten, neitsykäisten,
ja oksin huojuvin ja ruo'oin tallatuin,
    sä, vaiti, tarjoot lahjaa unhoituksen
kuin ikuisuus: tuo Kylmä Auvous!
    Kun jo ikä polvemme on riuduttanut,
        murheita muita täällä kuulostellet
kuin meidän, sä tuttu ihmisen, ja sanot:
    "On kauneus totuus, totuus kauneus;
        sen tiedät, muuta et - ja tuskin tarvinnet."

OODI SATAKIELELLE¹¹⁶

I

Sydämeen pistää; turta unisuus mua painaa
    kuin katkojuomaa juonut oisin, tai
samean ooppium-maljan tyhjentänyt
    äsken vasta, Letheen vajoaisin:
en siksi, että kadehtisin onneasi,
    vaan liian onnellisna onnestasi -
sä että saat, oi puitten sirosiipi impi,
    soivassa siimeksessä
vihreän pyökin, varjoin luvuttomain,
    kesästä laulaa kepeästi, täyttä kaulaa.

II

Ah, tilkka viiniä! pitkään jo
    maan umpi-uumenissa viilennyttä,
kukilta tuoksuva ja vehreydeltä,
    tanssilta, Provencen lauluilta, ja auringolta!
Ah maljan-täysi kuumaa Etelää!
    totuuden kyllästävä, Hippokrateen-lilaa,
    helmiä kuplimassa äyräillään -
    sen punertama suu
minulla juoda siitä, jättää maailma,
    kanssasi, näkymättä, hämyyn häipyä -

---

116 "Ode to a Nightingale", kirjoitettu toukokuussa 1819, ensijulkaisu 1820. Etelänsatakieli oli ehtinyt jo kyteä ajan runouden romanttisessa mielikuvituksessa John Miltonin kutsuttua lintua sanoilla "most melancholy bird" *Il Penseroso* -runossaan, johon Coleridge oli vastannut "To the Nightingale: A Conversation Poem" -runossaan. Coleridgen keskustelurunoja voi verrata pohtivassa, introspektiivisessä tunnelmassaan Keatsin oodeihin, vaikkakin Keatsilla oodeissa ilmenee tärkeänä elementtinä tekninen kokeellisuus ja haastavuus.

III

Häipyä, raueta, ja kaikki unohtaa,
sä mistä, lehvistössä, tiedä et:
uupumus, kuume, torailu ja riita,
toistemme voihkinoiden kuulostelu täällä,
halvaus missä hytisyttää harmaapäätä,
haamuksi nuorukainen kalpenee, ja kuolee;
ajatus yksikin jo epätoivoon painaa
lyijysilmäiseen,
ja Sulo kimmellystä silmien ei pitää saa,
Lempi vuokseen riutua kuin huomiseen.

IV

Pois! pois! luoksesi mä tahdon lentää,
en kera Bakkhuksen ja leopardiensa,
vaan Runouden siivin, näkymättömin,
uhmaten hämmennystä hitaan pään.
Luonasi jo! niin laupias on yö, ja kukaties
jo Kuningatar-Kuukin istuimellaan
ja tähdet kaikki hyörii keijuinaan -
vaan valo puuttuu!
paitsi minkä tuuli taivaaltaan
lävitse sammaleisen hämyn puhalttaa.

V

En näe, mitkä kukat jaloissani,
tai mikä tuoksu herkkä yllä, oksistoissa,
vain arvata voin lahjat monet, joilla
tuoksuisa tummuus jälleen varustaa
ruhonsa, pensaansa ja villipuunsa -
valkean tuomensa, ja ruskoliljan;
orvokit nopsaan kuihtuvat, lehdet suojuinaan;
ja toukokuun esikoisen,
neidonruusun, kastetta nuput täynnä;
kärpästen surinan iltoina suvisina.

VI

Pimeydessä kuuntelen, ja usein jo
    puolittain rakastuinkin helppoon Kuolemaan,
sointuisin nimin, suloriimein anoin
    henkeni hauraan ilmaan tempaamaan;
nyt, jos koskaan, aarre oisi kuolla,
    kivutta lakata, kun yö on syvin,
        kun sieluasi kaiutat sä kaikkialle
            syvässä hurmiossa!
Sä yhä laulaisit, ois korvat mulla suotta,
    sun messullesi oisin multaa nyt.

VII

Ei luotu sua kuolemaan, Lintu ikuinen!
    Ei suvut nälkäiset sua maahan lyö;
tuo sama ääni, jonka kuulen tänä yönä,
    jo ennen keisarin ja narrin korviin soi,
kenties se sama laulu, joka löysi tien
    murheisen Ruutin rintaan, ikävöivään,
        kun tämä itki vieraan vainiolla -
            tai joka lumoonsa
loitolla satumaassa kietoi akkunat,
    aavalle vaarain, vaahtopäiden avautuvat.

VIII

Loitolla! soi sana haastaen kuin kello,
    itseeni palaamaan mua vaatii luotasi!
Nyt hyvästi! ei haltijattaremme, haave,
    niin viekas olekaan kuin väitetään.
Jää hyvästi! ja laulu valittaen häipyä
    ylitse niityn, tyventyvän puron,
        mäenlaelle kohoaa, ja hautautuu
            lähilaakson poveen;
näkykö se oli, vai päiväuneksuntaa?
    on poissa soitto - valvonko vai nukun?

JOHN REYNOLDSILLE,
21. SYYSKUUTA 1819

Winchester. Tiistai.

Parahin Reynolds,

Olin hyvin iloinen kun Woodhouselta kuulin, että tapaisitte Maalla. Toivon että teillä on mukavaa yhdessä, ja aion lisätä iloanne muutamalla kirjeellä, joita onkin täysi syy odottaa, koska minulla on ollut todella huono onni tässä pelissä tällä kaudella. "Oleilen yksikseni"¹¹⁷, sillä Brown on kyläilemässä. Itseänikin hämmästyttää miten mukava minusta on elää yksin.

Ei mitään uutta kerrottavaa itse paikasta, tai muita ajatuksia kuin mitä olen Georgelle kirjoittanut. Eilen, kerroin hänelle, oli suuri päivä Winchesterille. Valitsivat Pormestarin - Olikin korkea aika että saatiin vähän jännitystä. Täällä ei ole tapahtunut mitään: kaikki on uneliasta: ei edes vanhanpiian kiesejä kortti-illasta palaamassa: ja jos joku muori tulikin pikku hiprakkaan ristiäisissä, sen ei annettu näkyä kadulla. [...] Sivukadut täällä ovat kovasti ikäneitomaisia; portaat aina vasta flanelilla jynssättyjä. Kolkuttimissa on jotain järkkymätöntä ja vakaata, ei vaan jotain melkein pelottavan hiljaista. Ikinä en ole nähnyt yhtä vaitonaista Leijonain- ja Pässeinpääkokoelmaa. Ovet ovat enimmäkseen mustia. kaikissa messinkiset kahvat heti avaimenreiän yläpuolella, niin että Winchesterissa voit rauhallisin mielin sulkea itsesi oman talosi ulkopuolelle.

Miten kaunis syksy nyt onkaan. Miten hienoa ilma - jotenkin säällisen kirkasta. Ihan totta, vitsailematta siveä sää - taivas kuin Diana Itse - En ole koskaan pitänyt sänkipelloista niin kuin nyt - ah parempaa

---

¹¹⁷ Keats siteeraa oman "Markus-pyhän aatto" -runonsa säettä, joka runokäännöksenä tässä kirjassa on muodossa "ois pidety uxineisudhessens" (ks. sivu 99). Säettä oli vaikea käyttää kirjekäännöksessä.

kuin kevään viileä vehreys. Jotenkin sänkipelto näyttää lämpimämmältä, tiettyjen maalausten tapaan. Sunnuntaikävelylläni tämä teki minuun sellaisen vaikutuksen että innostuin sepittämään siitä.¹¹⁸

[...]

---

¹¹⁸ "Syksylle"-oodi (ks. sivu 128).

SYKSYLLE¹¹⁹

Sä aika sumujen ja satoisuuden,
uskottu kypsyttävän auringon:
kanssansa liittoutuen lastaat, siunaten,
rypälein räystäskorkeen viiniköynnöstön,
omenoin painat oksaa sammaleista,
ydintä myöten kaiken kypsennät,
kurpitsan turvotat, ja kuoret pähkinäin
sydämin makein täytät - lisää yllytät
nappuja mettisille myöhäiskukinnoista,
ne kunnes loppuvan ei lämmön päiväin muista,
kun Kesä kennonsa sai yli äyrähäin.

---

119 "To Autumn", kirjoitettu Winchesterin katedraalikaupungissa syyskuussa 1819, ensijulkaisu 1820. Runoa tässä teoksessa edeltävässä kirjeessä John Reynoldsille Keats kuvailee säätä ja tunnelmaa, joka johti oodin kirjoittamiseen. "Syksylle" on viimeinen vuoden 1819 suurista oodeista ja syntyi pari kuukautta muita myöhemmin, eräänlaisena codana, jossa aiemmissa oodeissa selkeästi läsnäoleva puhuja on alkanut haihtua ja liuetä osaksi kaikkea mitä runon läpi tarkastellaan. Useat kommentoijat ovat pitäneet oodia Keatsin runoista täydellisimpänä ja runona, jossa Keatsin negatiivinen kyky toteutuu parhaiten.

Ken sua ei nähnyt oisi, viljavarastolla?
Sut ulos mennen joskus oitis havaitsee:
istuksit huoletonna aitan lattialla,
tukkaasi tuuli varoin sormeilee,
tai kesken korjuun olet käynyt uinumaan -
unikon huumaamana kai - ja viikattees
seuraavan lakeen säästää kukkineen,
tai, tähkänpoimijana, liikkumatta päin,
sä puron poikki suuntaat askelees,
tai viininpuristimeen katsees, sees,
tunnista tuntiin osuu, tihkuun viimeiseen.

Nyt missä Kevään laulut? Missä niin?
Sä mitä niistä, on sävel oma sulla
kun riekaleiset pilvet päiviin häipyviin
ruusuisen hohteen valaa sänkivainiolla,
kun sääsket kuoroon valittavaan yhtyy,
kohoten joenvarren pajuin alta,
vaipuen taas kun viri vaimenee,
ja mäkirinteen pulskat lampaat määkyä,
ja pensas-sirkka laulaa, ja vienon-korkealta
viheltää punarinta tarhanperukalta,
ja yllä pääskyt visertäen kaartelee.

HYPERIONIN TUHO¹²⁰

Ensimmäinen laulu

Fanaatikoilla unensa on, he joista
kehräävät taivaan lahkolleen, ja myös
voi viisas, nukkuessaan, kuvitella
ylväitä seikkoja, ja niistä
arvailla samaa; sääli etteivät
he koskaan piirrä silopaperiin
tai kirjanlehteen hienoon, kuultavaan
varjoja soinnukkaiden lauseiden.
Vaan laakereita vailla täällä he
elävät, uneksuvat, kuolevat -
vain runous yksin unensa voi kertoa:
sanojen herkkä lumo päästämään
voi tulla mielikuvituksemme
ikeestä sysimustan murheen ja
mykkyyden ansasta. Ei yksikään
maan päällä elävä voi sanoa:
”Et Runoilija - unistas vaikene!”

---

120 ”The Fall of Hyperion”, aloitettu heinäkuussa 1819 ja jätetty kesken saman vuoden syyskuussa. Ensijulkaisu 1856. ”Hyperionin tuho” on Keatsin yritys uudelleenkirjoittaa tai -kehystää aiempi, keskenjätetty ”Hyperion”-eepos. Alkuperäinen ”Hyperion” käsittelee titaanien ja uusien jumalten välisen sodan jälkimaininkeja, Saturnuksen menetettyä hallitsijan istuimensa ja Hyperionin, auringon ja valon jumalan jäätyä ainoaksi hallitsevaksi titaaniksi. Aiemman runon ollessa vahvasti Milton-vaikutteinen on jälkimmäinen fragmentti vahvasti Danten värittävä. Keats myös siirtää painon objektiivisesta, eepisistä puhuja-positiosta henkilökohtaisempaan, dantelaiseen puhujaaänneen, joka saa kuolevaisena tuta muinaisten jumalien tragedian.

Näet jokainen, kell sielu savea
ei ole, näkyjä nähnyt on, ja puhua
hän niistä voi, jos rakastanut on
ja hoivaa saanut äidinkielessään.
Se uni, jonka kertoa nyt koen,
lieneekö Runoilijan vai Fanaatikon,
se tiedetään, kun kirjoitusneuvo tää,
mun lämmin käteni, on haudassaan.

Ma seisovinain olin, missä puut
lajeiltaan kaikenlaiset: vaahterat
ja palmut, tammet, koivut, mistelit,
- lomassaan ratamoita, yrttejä -
tarjosi suojaa luona lähteitten:
äänellään hiljaa kuiskivalla ja
tuoksuisin tuulahduksin, hyvinkin
ruusuista muistuttavin. Kääntyissään
näin lehtimajan, riippukattoisen,
köynnösten peittämän ja kellojen,
ilmassa hiljaa keinuvien, kuin
suitsutusastioina kukkaisna;
edessä seppelöidyn ovensuun,
mättäällä siinä, sammaleisella,
hedelmiä kesän oli kasapäin -
tarkemmin katsoen rippeet aterian
enkelten nauttiman, tai Eeva-Äidin;
hajallaan kotiloita ruohossa,
terttuja, joissa rypäleitä yhä -
tähteitä, tuoksuvia, joiden ma
puhtaita lajeja en tietää tainnut.
Enemmän, runsaammin kuin kuulu torvi,
kolmasti tyhjennetty, pulppusi
kun Proserpine kotivainioilleen,
valkeat hiehot joilla ammuivat,
palasi muinoin. Ruokahalun nyt
ah kiihkeemmän kuin koskaan päällä maan
ma tunsin kasvavan - halulla söin;

ja pian myös janon tyydytin - tuossa kas
oli malja juomaa läpikuultavaa,
mettisen siemaisemaa: otin sen
ja nimiin kaikkein kuolevaisten maan
ja vainajain, jotka nimiä on vaan,
join. Siemaukseni teeman siitti tään.
Ei unikat Aasian, ei eliksiiri
pian kuoloon vajoavan kalifin,
ei mikään myrkkymunkinkammioin
varalle kardinaalein puna-asuisten
rajummin ole vienyt elämää.
Keskessä kuorten, marjain murskatuin
ruoholla seisoin, kovin ponnistaen
vastustaa myrkyn valtaa; turhaan vain -
sumeä pyörtymys mut voitti, vajosin
kuin Silenius muinoin vaasissa.
Pitkäänkö torkuin, jää varaan arvailun.
Palaiassa elontunteen kohotuin
kuin siivillä - vaan poissa hienot puut,
tuo sammalmätäs, lehtimajakin.
Ma katseen nostin: seiniin kivisiin
pyhätön vanhan, ylväskattoisen,
niin korkean kuin pilvet usvaiset
ois allaan, yllä taivaan tähtien.
Niin vanha oli paikka, että en
kaltaistaan muuta muista päällä maan:
kaikki ne katedraalit harmajat,
tai tornein, suojamuurein rauniot,
menneitten valtain riipheet riutuvat,
tai Luonnon lohkareiset kalliot,
aaltojen, tuimain tuulten piiskaamat,
ma joita nähnyt olin, surkeilta
näyttivät epäonnistumisilta
rinnalla noiden ikiholvien.
Juurella jalkain marmorilla näin
runsaasti astioita outoja
ja verhokankaita niin laajoja

ja valkeita - ja kuviot loimilankain
niin synkän-juhlevia - että ne
kudotut asbestista varmaan oli -
tai sitten koi ei siellä koskaan syö.
Sekaisin, sikin-sokin, kasoissa
viittoja, kultaisia pihtejä,
suitsutusastia ja lämpöalusta,
miekkoja, viittoja ja ketjuja
ja taivaisia jalokiviä -

Katseeni nostin kunnioittaen,
taas tilaa joka suuntaan silmäilin -
kattoa jylhää, kohokoristeista,
pylväiden jykevien rivejä
pohjoiseen, etelään, ja tyhjyyteen
usvaiseen päätyvää, ja jälkeen sen
itänpäin, missä portit mustimmat
auringonnousun sulki ikuiseen.
Sittenpä länteen katsoin: etäällä
näin Hahmon, pilven lailla valtavan,
alttarin jaloissansa leväten,
portaita kahtapuolen noustavan -
kaiteeseen marmoriseen tukien
ja voimat kaikki ponnistaen niin
koin määrän laskea lukemattoman.
Hartaana kuljin alttaria päin,
kiirettä välttäin: epäpyhää kun
sellainen täällä varmaan ollut ois:
ja lähestyin, ja takana alttarin
näin jonkun palvovan, ja liekinkin.
Itäinen tuuli painostava kun
äkisti toukokuulla Etelään
kääntyy, ja kevyt lämmin kuuronen
sulattaa kukkain jäisen suitsukkeen
ja ilman terveydellä täyttää niin
kääreensä että kuolevakin unohtaa -
niin tuokin uhrituli, leimuissaan,

suitsua mayamaista kihoten
levitti unohdusta kaiken muun
kuin autuuden - alttarin peitteli
se savuun pehmeään, ja verhojen
tuoksuvain uumenista kuulin näin
kielellä lausuttavan: "Nousemaan
sä ellet portaitamme kykene,
sun on marmorille siihen kuoltava.
Lihasi, tomun lähisukua,
nääntyen siihen kärventyy, ja luus
vuodessa muutamassa kalventuu
ja kato, eikä silmä kärkkäinkään
hiukkasta vähäisintä löytää voi
sinusta sellaisna kuin siinä oot
nyt käytävällä viileällä niin.
Tässä ja nyt loppuun valuvat
lyhyen elämäsi hiekat - ei
yksikään käsi, kautta kaikkeuden,
voi tiimalasiasi kääntää, jos
vahaiset lehdet nämä palaneet
on ennen kuin nuo portaat ikuiset
luokseni tänne kavunnut sa oot."
Ma kuulin, katsoin: kaksin aistein,
niin herkin, samanaikaisesti koin
tuon julman uhkauksen tyrannian,
ankaran ponnistuksen kauheuden.
Tehtävä valtaisalta tuntui, lehdet
paloivat yhä - väristys äkkiä
kun iski kylmä, halvaannuttava,
tasalta kiven nousten jalkoihin,
kohoten nopeasti jäätävän
otteensa puristamaan ympäri
kurkussa pulppuavien suonien.
Ma huusin: huutoni kimee ahdinko
korviini pisti - puutumuksen pois
koin saada, voittoa portaan alimman.
Niin hidas, raskas käynti: kylmyys jo

jäykisti, tukahdutti sydäntäin;
kun ristin kädet, en niitä tuntenut.
Vain kotvan ennen synkkää kuolemaa
jalkani jäinen portaan alimman
yhytti, ja oitis niin, kuin elämä
virrannut sisään varpaankärjistä -
ma nousin nyt, kuin muinoin enkelit
nurmelta taivaaseen. "Oi Valta Pyhä",
ma huusin, lähestyen alttaria.
"Ma mikä oon, ett minut säästettiin
kuololta äsken? Mikä ettei pian
jo toinen kuolo telkeis herjojain?"
Niin lausui verhoeltu varjo: "Sa
oot tullut tuntemaan sen, mitä on
kuolla ja sitten elää uudelleen
hetkeäs ennen. Että kykenit
sa siihen, suojas on, ja elänyt
oot ohi tuomiosi." "Profeetatar",
ma siihen, "puhdistaos, autuas,
jos tahdot, mieleni mun kalvo nyt."
"Näin ylös tunkeutua ei kukaan voi",
näin vastas varjo, "paitsi sellaiset,
joilleka kärsimykset maailman
on kärsimyksiä, ja pitävät pihdeissään.
Muut kaikki turvapaikan löytävät
maailmastaan, ja siinä, aatoksitta
päivänsä poies nukkua he voi,
jos sattumalta tänne saapuisivat,
he heti siihen mätäneisivät
sa mihin myöskin melkein mätänit."
"Vaan eikö tuhansia", sanoin ma,
pehmeän äänen rohkaisemana,
"lie maailmassa, jotka veljiään
rakastaa vaikka aina kuolemaan,
maailman tuntein tuskan valtavan,
ja vielä, ihmiskunnan orjina
hyvää he tehdä kokee. Varmasti

pitäisi täällä olla muitakin:
vaan yksin täällä minä olla saan.”
”Nuo toiset eivät ole näkijöitä”,
vastasi ääni tuo - ”Uneksijoita
he heikkoja ei oo, ihmettä
ei muuta tavoita kuin ihmiskasvot;
ei soittoa, kuin onnellista vain -
he tänne saavu ei, ei tarpeen se -
sa täällä oot, kosk vähemmän kuin he -
hyötyä mitä tuottaa saattaisit
sa, tai heimos sun, maailmalle,
suurelle, valtavalle? Unta vain
sa olet, itses kuume. Maailmaa
jos ajattelet: mitä autuutta
se löytää saattaa edes toivosta?
Millaista turvaa? Joka olennolla
on koti, jokainen joskus nähdä saa
päiviä ilon, taas tuskan toisinaan,
tekonsa ylevät tai alhaiset -
iloa yksin; tuskaa yksin, erikseen;
vain uneksuja tuhlaa päivänsä,
enemmän suree syntinsä kuin vaatii.
Sen vuoksi - onnen tasaamiseksi -
sun laisten usein tulla sallitaan
tarhoihin niin kuin se, sa missä
äsken sait kulkea, ja kärsimään
templeihin näihin; kas siinä, siinä syy
sa että säilyit patsaan jaloissa.”
”Mua että suositaan, kun arvoton
ma oon, ja puhein suopein lääkitään
mun tautiani, joka kunniaton
ei sentään ole, ma siitä riemuitsen -
ah, itkeä ma voisin vuoksi sen.”
Noin vastasin, ja jatkoin: ”Pyydänkin,
oi varjo yllhä, kerro: eihän kai
nuo laulut kaikki korvaan inhan maailman
oo hyödyttömät: runoilija myös

on viisas kai, humanisti, lääkäri -
ma mitään etten ole, tunnen sen
kuin haaskalinnut tuntee etteivät
oo lintuja, kun kotkat tulee luo.
Siis mitä olen? Puhuit heimostain:
siis mistä?” - Korkea varjo valkolaskoksissaan
nyt puhui, niin paljon vakavammin, että
hengitys häälymään sai harsot nuo
suitsutusastiasta kultaisesta
roikkuvat, kädessään joka siinä
heilui.

[...] ¹²¹

Kuin metsät lumouksessa kesäyön, ¹²²
vakaisten tähtein valo oksillaan,
vaieti aamuun näkee uniaan
vain virin yksinäisen toisinaan
tuon hiljaisuuden täyttäessä - taas
vain vaipuakseen, ilmaan kuultavaan,
niin saapui sanat nuo, ja meni; Thea
otsansa painoi maahan kyynelin
ikään kuin kiharainsa silkki yhäkin

---

121 Käännöksestä puuttuu tässä kohtaa 174 säettä. Käännös katkeaa juuri ennen erästä runon tulkituimmista kohdista, jossa puhujaa puhutteleva Varjo julistaa runoilijan ja uneksijan eroa, sillä ensimmäinen jakaa lohtua maailmalle, toinen vaivaa sitä. Puhuja kutsuu Apolloa ja pyytää Varjoa kertomaan, missä he ovat ja kuka Varjo on. Varjo paljastuu jumalatar Monetaksi, muistin jumalattareksi, joka asuttaa ainoaa titaanien ja olymposlaisten jumalten sodasta säilynyttä temppeeliä, jossa Saturnus, titaanien johtaja, istuu ikuisesti suruun verhottuna istuimellaan, Moneta titaanien muiston vaalijana. Moneta paljastaa kasvonsa ja tarjoaa muistojaan, jotka puhuja ottaa vastaan ja yhtyy suoraan Monetan jumalalliseen mieleen. Monetan mielestä avautuu kuva, joka on Keatsin alkuperäisen ”Hyperionin” alku, mutta uudelleen työstettynä ja nyt puhujan kokemuksen kehystämänä. Saturnus istuu istuimellaan ja Thea, ainoan säilyneen titaanin, Hyperionin vaimo suree ja itkee istuimen edessä.

122 Runo jatkuu alkuperäisestä ”Hyperionista” muokatuin säkein käännöksen loppuun saakka. Loppuruno on varhaisempaa käännöstä, mikä selittää hiuksenhienon tyyli muutoksen.

matoksi soveltuisi Saturnukselle.
Niin pitkään viipyivät he ääneti
kuin patsaat paadellaan - allaan nyt
vain hauta oman valtiutensa. Pitkän
ja kauhistavan tovin heitä katsastin:
Jumalaa liikkumatta kumartuvaa,
Jumalataria jalkainjuuressaan,
Monetaa äänetöntä. Turvaten
vain omaan, kurjaan kuolevuuteeni
ikuisen hiljaisuuden taakan ponnistin,
hämärän muuttumattoman, ja hahmot nuo -
kuun täyden mieltäni ne painoivat.
Aivoilla palavilla mittaa koin
mä ottaa kausistansa, yllä yön,
päivästä päivään murheisemmaksi
mä muutuin: aaveeksi aivan. Usein
jo siinä rukoilinkin kuolemaa
mut vapauttamaan koettelemuksistaan,
ikeestä laakson sen. Huohottain
muutosta soimasin, ja itseän -
Saturnus kunnes katseen haaltuneen
viimeinkin nosti, menneen mahtinsa
hän näki, ja hämärän, ja murheen tuon,
ja Jumalattarensa, polvillaan.
Kuin kaste kukkain, tuoksut ruohojen
sopukat metsäin täyttää viipyillen,
niin täyttivät nuo sanat Jumalan
hämärän sammaleisen, tammein onkalot
ja ketunkolot perimmäisimmät,
kun sävyin tummin, oudoin aatoksin
hän kääntyi puoleen Panin, erakon:
"Vaikerra veljeni, on meidät nyt
jo hautaan pantu, emme enää säädä
viisaasti tietä kirkkain planeettain,
tyynesti määrää sadonkorjuun aikaa
ja töitä toisten, joihin jumaluus
kernaasti mielistyy. Sä vaikerra!

Oi veli, vaikerra, ja katso! yhä
kiertävät tutut tähdet ratojaan,
kasteisin varjoin pilvet peittää maan
valoa auringosta, kuusta ammentain,
yhäti versoo puu, rannat kuiskailee.

[...] ¹²³

---

123 Runo jatkuu Saturnuksen valituksella, joka muuttuu epätoivoiseksi yritykseksi nostattaa lyötyjen titaanien henkeä. Valitus johtaa enigmaattiseen hetkeen, jolloin Thea osoittaa kaukaisuuteen ja Saturnus nousee istuimeltaan ja rikkoo aiemmin vallinneen täydellisen liikkumattomuuden. Silloin Moneta ohjaa puhujan pois surullisesta näystä takaisin tempeliin ja ensimmäinen laulu loppuu. Toisessa laulussa, joka jäi Keatsilta kesken, Moneta kuvailee puhujalle ainutta hallitsevaa titaania, Hyperionia, joka asuu auringon tulisissa palatseissa.

MA MITEN POIES AJAA VOIN¹²⁴

Ah miten poies ajaa voin
ma silmieni muiston? Ne äsken nähneet on sen:
mun Kuningattareni kirkkauden!
Kosketus muistaa. Oi sano, rakas, noin,
ma miten surmata sen voin, ja vapauteen
taas päästä entiseen?
Kun joka nähty viehkeä - oli viehkeä,
mua puolittain vain saattoi kiehtoa,
ei paulaan kietoa.
Kehnoa jos oli elo, kirjavaa.
Muusani mun taisi liihottaa!
Ja aina oli valmis sinne kääntymään
mä minne tahdoin kääntää hänen pään,
ei älyllinen ehkä, vaan mulle jumalainen!
Siis jumalainen! Ei albatrossi, meren kiertolainen
liioin filosofi ole, kiitäessään
siivillään yllä vetten, läpi myrskysään.

---

¹²⁴ "What can I do to drive away", kirjoitettu lokakuussa 1819, ensijulkaisu 1848. Runo edustaa vaihetta, jossa Keats on lakannut kirjoittamasta kunnianhimoisesti sairautensa vuoksi. Kääntäjän mielestä tämä saattaa olla Keatsin kehnoin runo.

Ma mitä teen
että taas uudelleen
saan siivet sulkasatoiset, ja pääsen nousemaan
ah ylöspäin
luo Lemmen väräjäivän liekin näin,
ja hänet kohotessain panna kujertamaan?
Viiniäkö siemaisisin? Se on niin alhaista!
Vääräoppista ja hajottavaista -
ja Lemmen kanonisen lain saa horjumaan -
Ei, vain onnelliset viiniin koskekoon;
synkkyyttä näen
mä nyt yllättäen -
oi miten pääsisin taas rauhan kainaloon?
Kieltäisin ajatukset maan tuon kauhean,
ystävään vangitsijan, rannan vihattavan
he jolle haaksirikkoutui ja sinne jäi;
tuon seudun kaamean, sen joet sameat
saastaansa jotka rantaan alati laskevat,

[...]

”OI TÄHTI KIINTEÄ!
OISINPA KIINTEÄ KUIN SA!”¹²⁵

Oi tähti¹²⁶ kiinteä! oisinpä kuin sa! -
    en loistoon yksin heitettyä yön,
avoimin iki-luomin, katsois ma
    kuin eremiitti Luonnon, pitkämielinen,
vesiä liikkuvia työssään, kun
    rantoja maan ne pesee synneistään,
tai tuijottaisi lumen naamioon
    nummien, vuorten ylle putoovaan -
ei - siltikin vakaa, muuttumaton oon,
    kun nojaan rakkaan rintaan kypsyvään,
iäti kohoilunsa tuntea kun saan,
    iäti herätä sen somaan kuohuntaan,
yhäti arat henkäyksensä kuulemaan,
iäti elämään - tai taintuin kuulemaan.

---

125 ”Bright star! Would I were steadfast as thou art”, kirjoittamisajankohta tuntematon, oletettavasti kuitenkin vuoden 1819 aikana ja loka-marraskuu yleisimmin ehdotettu ajankohta. Ensijulkaisu 1938. Keatsin viimeinen sonetti. Runoa luettiin pitkään Keatsin viimeisenä runona ja suorimpana ilmauksena runoilijan rakkaudesta Fanny Brawneen, mikä on edesauttanut runon tunnettavuutta anglosaksisen kirjallisuuden kentällä.

126 Orig. ”Bright star”, jolla Keats viitanee Pohjantähteen.

”ELÄVÄ KÄSI TÄMÄ,
LÄMMIN NYT”¹²⁷

Elävä käsi tämä, lämmin nyt,
rehdisti puristaa voi - mut kylmä jos,
jäisenä haudan hiljaisuudessa,
päiviisi vaivan tois, jäään öihin niin,
pois veren että soisit syömmestäs -
niin että jälleen elo punainen
mun suonissani virtaella sais,
sun taju kylmenis - kas tässä se -
sua päin sen ojennan.

---

¹²⁷ ”This living hand, now warm and capable”, kirjoitettu oletettavasti marras-joulukuussa 1819 ”Narrinkaavun” käsikirjoituspaperille. Ensijulkaisu 1898.

NARRINKAAPU ELI MUSTANKIPEYKSIÄ¹²⁸

I

Kas Indiassa, Ganges-virran luon
seisoipi - kohos - siness-väristen,
kaupunki keijujen, ja päänä tuon
Elfinan-keisar¹²⁹, kuuluisasti ken
naisia lempi kuolevaisia,
huuliaan kiinteitä, ja käsiään
niin pehmeitä ja jalomuotoisia,
ja toivoi kosintaansa helytmään
tyttöjen varjon-siloisten, ei varjoin pelkästään.

---

128 "The Cap and Bells: Or the Jealousies", kirjoitettu marras-joulukuussa 1819, ensijulkaisu 1848. Kollaboraatio Charles Brownin kanssa. Runoilijoiden tarkoitus oli julkaista runo pseudonyymillä "Lucy Vaughan Lloyd". Brownin kertoman mukaan Keats vietti marras-joulukuussa aamunsa "Narrinkaavun" parissa ja illat "Hyperionin tuhon" äärellä. Runo aloitettiin Brownin mukaan ilman suunnitelmaa ja Keats kirjoitti nopeasti, joskus jopa 12 säkeistöä aamussa, mutta kuitenkin lähinnä rentoutuakseen. Käännöksestä puuttuu 83 säkeistöä, joten käsillä oleva fragmentti ei kykene antamaan kuvaa nopeasti kirjoitetun satiirin kaupunkilais-huumorista ja monikerroksisuudesta, joka johtunee edellämainitusta suunnitelmattomuudesta: runo on luettu satiiriksi niin monesta eri aiheesta, että mitään yhtä tulkintaa ei ole onnistuttu koskaan esittämään. Voidaankin sanoa, että runo on satiiri Britannian kuningashuoneesta, päivän politiikasta, Lontoon runokulttuurista ja Keatsin omasta tuotannosta määrittämättä mitään näistä yhdeksi ainoaksi allegoriaksi.

129 Prinssihallitsija Yrjö IV ja kenties myös Lordi Byron.

II

Tuo rikos oli, lailla kielletty;
ja papit kaupungin he itki vaan:
on tuho varma tuosta määrätty
jos prinssi korska uhmaa rajojaan
ja Zendervester-keijun ohittaa.
Nuo itki, syntiään vain jatkoi tää
(nuo unta näki: tämä toteuttaa):
turhiksi nuhdesaarnat hurjat jää
ja pilapiirroksiset ja herja, jos onkin kärkevää.

III

Mink nähdessänsä Parlamentti maan
jo vastalauseen tuiman heittihe
ja Hänen Ylhäisyyttään vaati suostumaan,
periksi antaa täytyi sopivuudelle:
on varjo paras kumppaniksi varjolle.
Niin mieliksensä lupas pokkana,
ett maiset viettelykset riittää ne;
hän ensi uuden kuun aattona
puolison aineettoman naisi taivaan lahjana.

IV

Sill'välin lähetystön arvokkaan
maakuntaan Imauksen, Pigmioon,
lähetti Prinssi, pyytäin-vaatimaan
Bellanaine-tytärtänsä¹³⁰ avioon.
Puheille pääsivät, ja luvan saa;
morsio itkeväinen muassaan
siipeinsä päällä tyttö matkustaa
yks'ainut hovineito turvanaan
keijujen poettisten soittain pikku harppujaan.

---

130 Kuningatar Caroline, prinssihallitsijan lyhyt vaimo. ”Kaunis kääpiö”,
bella italiasta, *naine* ranskasta.

V

Kuin tauluiss muinoin soma kerubi
 sielua lapsen kantoi poikki kankahan,
 niin poikki taivaan oikean he ui,
 on höyhenpesä pehmyt prinsessan,
 hiuksensa kiiltävät tuo tuulen vinhemman;
 noin matka käy, hereillä tai uinuen,
 paitsi jos - voimaillakseen - morsian
 päättihe *promener à l'aile*, tai ken-
 tiesi kuperkeikkaa heittää, jos mieli vaati sen.

VI

”Prinsessa hyvä, ei niin lujaa kuiskaten”,
 näin Corallina-neito, uskottu ainoa,
 ”On takananne, pilvessä väijyen,
 Cratificant, luihu, saastainen,
 kell kuiske selvää on kuin karjunta.
 Kyynelet kuivatkaatte, reipastukaa;
 hän on Elfinanin kruunun-vakooja,
 ja

[...]

”SITTEMMIN MUUAN
SANGEN VIISAS MIES”¹³¹

Sittemmin muuan sangen viisas mies
takaisin-kutsui jätti Typografuksen,
jäsenet hälle jälleen-liittää ties,
ja kinkereille saattoi otuksen,
ja taruihin hän perehdytti sen,
niin totuttaen kaikkeen siveään,
ett, karkeutensa tyyten unohtaen,
Taluksen, Artegallin nähdessään,
sokeeksi yhden löi, ja toisen pyörtymään.

---

¹³¹ ”In after-time, a sage of mickle lore”, luultavasti kirjoitettu heinäkuussa 1820 Edmund Spenserin *The Faerie Queene* -niteeseen, ensijulkaisu 1839. Charles Armitage Brownin mukaan kyseessä on Keatsin viimeinen runo. Keatsin runossa oppinut jättiläinen (Typografus, kirjapainotaito) voittaa Spenserin eepoksen sankarit Taluksen ja Artegallin toisin kuin alkuperäisessä, jossa sankarit voittavat typerän jättiläisen.

CHARLES BROWNILLE,
30. MARRASKUUTA 1820¹³²

Rooma

Parahin Brown,

Kirjeen kirjoittaminen on minulle vaikein asia maailmassa. Vatsani on yhä niin huonossa kunnossa että minkä tahansa kirjeen avaaminen tuntuu pahalta - mutta voin silti paljon paremmin kuin Karanteenis-
sa¹³³. Pelkään myös asettua punnitsemaan mitään minua Englannissa kiinnostavaa. Tuntuu koko ajan että oikea elämäni on ohi, että vietän nyt postuumia elämää. Luoja tietää mitä siitä olisi tullut - mutta minusta näyttää vaikka olkoon, en halua puhua asiasta. Olin varmaankin Bedhamptonissa melkein samaan aikaan kun kirjoitit minulle Chicesteristä - mitä epäonnea - ja käväisin joellakin! Kyllä olikin tähteni hallitsevana! En pysty vastaamaan mihinkään kirjeessäsi, joka seurasi minua Napolista Roomaan, sillä en uskalla lukea sitä uudelleen. Olen niin heikko (henkisesti) että en saata kestää yhdenkään ystävän käsialaa, jota rakastan niin paljon kuin sinua. Silti ratsastan pikku hevosella - ja pahimmassa jamassanikin, karanteenis-
sa, kokosin tietynlaisen epätoivon vallassa enemmän sanaleikkejä viikossa kuin olen yhdenkään elämäni vuoden aikana. On muuan ajatus joka riittää surmaamaan minut - olen ollut terve, voimissani, valpas & niin edelleen, kävellyt hänen

---

132 Viimeinen Keatsin säilyneistä kirjeistä. Keatsin sairastuttua tuberkuloosiin tauti oli edennyt hitaasti, mutta 1820 oli tilanne pahentunut niin, että Keats lääkärin ja ystävien neuvosta päätti talvehtia Roomassa leudompien säiden toiveessa. Roomassa oli verrattain laaja englantilainen yhteisö ja Keats tiesi voitavansa hankkia englantilaisen lääkärin avukseen. Percy Shelley oli kutsunut Keatsin luokseen Pisaan kuultuaan tämän aikovan matkata Italiaan, mutta Keats oli kieltäytynyt.

133 Keats oli Italiaan saavuttuaan joutunut odottamaan laivassa Napolin satamassa karanteenis-
sassa kymmenen päivää, koska Lontoossa oli puhjennut pilkkukuume-epidemia.

kanssaan - ja nyt - kontrastin tietäminen, valon ja varjon kokeminen, kaikki runolle välttämätön informaatio (sanan alkuperäisessä merkityksessä) on vatsani toipumisen päävihollinen. Siinä saat, senkin roisto, panen sinut kidutukseen - mutta sinun on turvattava filosofiaasi - kuten minäkin oikeastaan turvaan omaani - miten muuten pystyisin elämään? Tri Clarke hoitaa minua hyvin huolellisesti; hänen mukaansa keuhkoissa ei juuri ole vikaa, mutta vatsa kuulemma on varsin paha. Tunnen melkoista pettymystä kuullessani hyviä uutisia Georgelta¹³⁴ - sillä päässäni soi vain, että me tulemme kuolemaan nuorina. En ole kirjoittanut xxxxx:lle vielä, mikä hänestä on varmaan paha laiminlyönti; olen niin kovasti halunnut antaa hänelle suotuisan kuvan terveydestäni että olen lykännyt kirjoittamista viikosta toiseen. Jos toivun, teen kaiken voitavani korjatakseni sairauden aikaiset virheet; ja jos en kaikki erehdykseni annetaan anteeksi. Huomenna tai ylihuomenna kirjoitan xxx:lle, xxxxx:lle kirjoitan viikon puolimaissa. Severn¹³⁵ voi hyvin vaikka hänen elämänsä onkin niin tylsää kanssani. Kerrothan terveisiä kaikille ystäville, ja sano xxx:lle, että en olisi saanut lähteä Lontoosta hyvästelemättä häntä, mutta kun olin niin henkisesti ja ruumiillisesti maassa. Kirjoitathan Georgelle heti tämän saatua ja kerrot miten voin, sikäli kun pystyt päättelemään - ja viestität sisarelleni myös - hän vaeltaa mielikuvituksessani kuin haamu - muistuttaa niin Tomia. Pystyn tuskin hyvästelemään sinua edes kirjeessä. Olin aina niin kömpelö kumartaja.

Jumala sinua siunatkoon!

John Keats

---

134 Veli George Keats.

135 Joseph Severn (1793-1879), maalari ja Keatsin ystävä lähti tämän matkakumppaniksi ja pysyi Keatsin vierellä tämän kuollessa. Severn toteutti Keatsista useita muotokuvia ja maalasi myös postyymin maalauksen Shelleysta. Keatsin kuoleman jälkeen Severn jäi Roomaan työskentelemään taiteilijana ja vielä myöhemmin lyhyen Englannin-oleskelun jälkeen palasi Roomaan Britannian konsulina. Severn on haudattu Keatsin vierelle Rooman Protestanttiselle hautausmaalle, jossa he lepäävät noin sadan metrin päässä Percy Shelleyin haudasta.

KOLME PÄIVÄÄMÄTÖNTÄ
FRAGMENTTIA¹³⁶

I

Nyt olo reipas mullo'
Niin kuin viskipullo
Ah, ja sua ma armastin
Kuin vaatturisi sormustin.

II

Jos voinen Pietarille Ma
Olla kuin Pietar O,
Niin mulle ootko Jeesus, Sa,
Vai kenties Pietar K.

[...]

III

He ratki-riemukkaat oil onnenstans
Kaikkia maistoit ilon nautinnoit.

---

¹³⁶ Kirjoitusajankohdat tuntemattomia. John Barnardin toimittama laitos Keatsin runoista asettaa nämä kolme fragmenttia loppuun, ja tämä käännös noudattaa samaa linjaa. Ensijulkaisu I: 1939, II: 1930, III: 1939.

